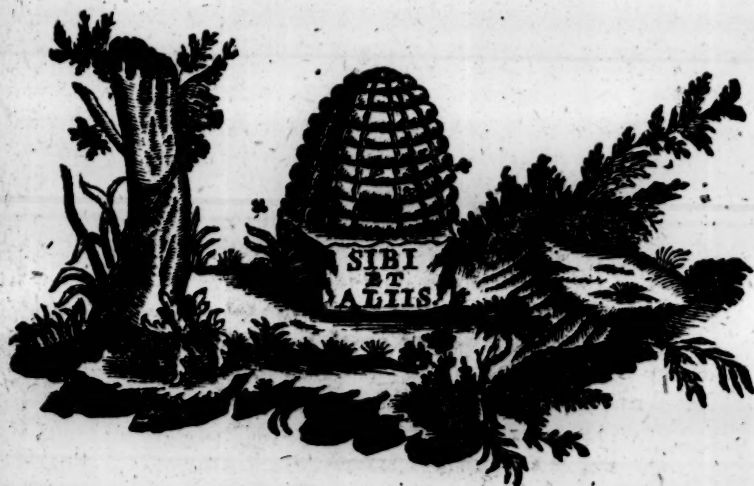

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

PRIMAE DECADIS SVPPLEMENTVM II.

LIPSIAE MDCCLXIV.

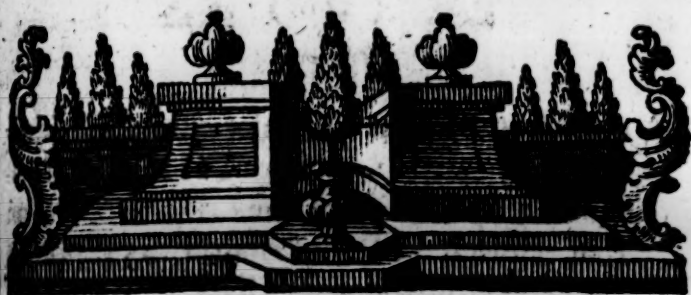
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Amstelodami apud I. Schreuder et P. Mortier iun. Parisiis apud Briasson, Patauii
apud I. Manfré, Holmiae apud L. Saluium.

COPIED FROM THE
ORIGINAL MANUSCRIPT
BY THE
LIBRARY OF THE
BIBLIOTHEQUE NATIONALE
PARIS

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATIONS
155 E. 42ND STREET
NEW YORK 17, N. Y.

I.

A Treatise on the Theory and Practice of
Midwifery; by W. SMELLIE M. D. Vol. I.
the third Edition corrected. London 1756.
printed for D. Wilson and T. Durham.
8 mai. 1 Alph. 6 pl. *).

N 2

II. A

*) Prodiit prima huius libri editio iam anno 1752, cum
vero satis cito exempla deficerent, alteram editionem
1754 curavit b. Auctor, in qua varia, quae contra
eum monuerant quidam, Cl. BURTON prae aliis,
attendens, multa ulterius definiuit, multa correxit; cui
tandem haec tertia, quam nos adduximus, successit.
Ob summam vero sui utilitatem in gallicam aequae ac
in teutonicam linguam translatum fuit totum hoc
opus. Priorem versionem confecit PREVILLE, qui
priorem tomum Parisiis 1754, alterum tertiumque
1756 typis excudi curavit, addiditque priori Volumi
descriptionem vestis Roonhuifiani; tabularum
anatomicarum vero formam in minorem, octauam
quam vocant, contraxit. In germanicam linguam
priora Volumina Cl. KOENIGSDOERFERUS
M. D. transtulit, quae Altenburgi prodire; tertius
autem tomus, qui tabulas aeneas continet, Noriber-
gae excusus, eadem omnino tabularum et magnitudi-
nis et operae, quam SELIGMANNUS susceperat,
superbit praestantia, qua anglica editio sese commen-
dat; tabularum vero explicationem et latine et teu-
tonice conscriptam addidit Cl. b. HUTTIUS.

II.

A collection of cases and observations in Midwifery; by WILLIAM SMELLIE M.D. to illustrate his former treatise or first volume on that Subject. Vol. II. London 1754. printed for D. Wilson and T. Durham, 8 mat. 180 pl. 10 pl.

III.

A set of anatomical tables with explanation and an abridgment of the practice of Midwifery: with a view to illustrate a treatise on that Subject, and collection of cases; by WILLIAM SMELLIE. London printed in the Year 1754. fol. reg. tabb. aen. 30.

h. e.

Tractatus de theoria ac praxi artis obstetriciae.

Collectio casuum et observationum in arte obstetricia; ad illustrandum priorem libellum, super hoc argumentum conscriptum.

Fasciculus tabularum anatomicarum cum explanationibus; quibus accedit epitome regularum in exercenda hac arte observandarum, Auctore GUILIELMO SMELLIE M.D.

Quo maioris momenti esse videtur, viti hominum prospicere, eo plus laudis esse tribuendum iis, qui artem obstetriciam ad summum perspicuitatis gradum evehunt, nemo dubi-

dubitabit. Inter hos, a cel. LEVRETO si discefferis, facile princeps est b. Auctor, qui, cum maximam aetatis suae partem in isthoc negotio exercendo transegisset, illius, quam tanto studio excoluerat, doctrinae expositionem vbenorem publicae luci committere secum constituebat. Eo igitur animo imprimi curabat tres a nobis nominatos libellos, in quibus ea, quae per longaeuam suam praxin obseruauerat, ita expromit, vt probe inde intelligi possit, quid in subleuandis parturientium molestiis suscipiendum sit, praesertim cum tanto omnino in scribendo vsus sit candore, vt aperte indicaret errores, quos in facienda arte commisit interdum, vel aliorum auctoritati nimium confidens, vel sui ipsius ingenii imbecillitati nimium tribuens. Seruauit in argumento tractando eum ordinem, vt praemitteret, introductionis loco, breuem auctorum enumerationem, qui de arte hac bene meriti tam in antiquioribus quam recentioribus temporibus scriptis, factis inuentisque inclaruerunt. Qui quidem catalogus quanquam, si dicendum quod res est, nec locupletissimus nec omni cum cura confectus sit, omni tamen laude ac vtilitate carere nullo modo videtur.

Ipsius insequentis tractationis primus liber ea continet, quae obstetricantibus ex anatomes et physiologiae capitibus cognitu necessaria ducit, et sine quarum vera cognitione cum fructu exercere artem hanc nemo potest. Exponit igitur primo capitulum *fracturam atque formam pelvis ossae* aequae ac variis suis integumentis vestitae. Ossium pelvis semotionem in partu naturali fieri negat, licet eam in praeternaturali casu interdum contigisse largiatur; mo-
tum tamen quendam obscurum se sub partus doloribus animaduertisse ait, qui tam inter ossis sacri cum
ossibus

ossibus ileum, quam inter ossum pubis synchondrosin fiat. Altera huius capitis sectio *pelvis ossis* *aperturas* utrasque et superiorem, quae vel triangularis vel elliptica esse solet, et inferiorem describit: axin pelvis in femina paululum reclinata ab umbilico ad perpendicularum descendere, in grauida vero eam inter umbilicum atque scrobiculum cadere monet. Tertia sectio disquirat *mensuram pelvis* cavitatisque suae dimensiones. Aperturae superioris diametrum quinque pollices cum semisse, coniugata vero quatuor cum semisse exaequare contendit; inferioris vero aperturae inuersam esse rationem asserit, cum arcus ossum pubis a coccygis apice quatuor cum semisse, vnum vero ischium ab altero quatuor cum semisse pollices distet. Profunditas pelvis in posteriori loco, a prima ossis sacri vertebra ad coccygis apicem vsque, quinque pollices, in lateribus quatuor, in anteriori parte vero, ubi ossum pubis synchondrosis est, vix duos pollices alta deprehenditur. Ipsa quoque interior pelvis cavitates rite attendi meretur, quam fusc describit ostenditque ossis sacri curvaturam, in qua, ut super planum inclinatum, descendere in partu caput infantis potest, multum ad partum promouendum conferre. Has tamen dimensiones ac figurae descriptiones, quanquam ut plurimum in bene formata pelui adsint, vix tamen ad certas posse determinare regulas affirmat. Recedit vero pelvis ab hac sua iusta figura saepissima, et haud raro magna inde pariendi nascitur difficultas. Varia de causa oritur eiusmodi pelvis difformitas, vel enim neglectus in gestatione aliaue externa illata vi ossa comprimere et capacitatem siue in diametro siue in coniugata angustare, vel rhachitica aliaue, aut scorbutica, aut venerea humorum corruptio, mollietatem ossium efficere et hinc peluim compressam reddere potest. Haec *pelvis vitia* indeque oriunda in-

com-

commoda quarta sectio exponit, subsequens autem quinta *differentiam pelvis femineae a masculina*, variataeque capitis infantilis dimensionem et diametrum, indeque natam partus facilitatem vel molestiam accuratè explicat.

Alterum caput externas internasque, generationi p. 91. et partui efficiendo destinatas, feminarum partes molles delineat ita, ut prima sectio *genitalia externa* atque *vaginam*, altera *uterum*, tertia tandem *ovariorum tubis FALLOPII uterique ligamenti* describat. RUYSCHII orbicularem musculum negat, nec in ipsa uteri substantia fibras musculares adesse putat, p. 98. in exceptis, quae arterias componere iuvant; glandulosam potius eam esse asserit, mammarum corporibus similem, quin adhuc spongiosorem ac molliorem, id quod omnino nobis mirum videtur. Ipsam uteri crassiciem sub graviditate nec augeri, contra DEVENTERUM, nec imminui, contra MAURISAEUM affirmat, sed eam ob vasorum aequabilem distensionem eandem manere perhibet.

Tertium caput in prima sectione de *feminarum* p. 105. non *gravidarum mensstruis et fluore albo* agit. Varias physiologorum hypotheses, aliasque huc referentes observationes adfert, utrorumque breuem et pathologiam et therapiam adnectit. Altera sectione de *conceptione* differit, et licet ipse concedat hoc physiologiae caput non proxime spectare obstetricantes, non tamen omni usu carere sibi persuadet, tradere auctororum opiniones, quod et brevissime peregit. *Augmentum incrementumque uteri*, p. 118. quod impraegnatum et in uterum deoolutum ovulum, matricem distendendo, efficit, tertia sectio considerat; atque causas ineipientis contractionis uteri ad partum a nimia eius expansione, cui superandae tollerandaeque ulterius par esse nequit, enasci demonstrat. Quarta sectio *pondera foetuum* variaeque nomina,

mina, quibus pro sua aetate affici solent; enumerat. Oculum ex ovario in uterum prolapsus feminis pauperis magnitudinem habere fingitur. Decem post conceptionem dies granum seminis; post trigefimum diem grana viginti duo; tertio mense elapso, ubi oui gallinacei magnitudinem affectum est, duas tredecim uncias; nono tandem mense a decem ad quatuordecim libras pendere auctores asserunt, vagas tamen atque incertas esse has tam magnitudinis quam ponderis rationes, non solum ob matris, sed et ob foetus habitum, recte Noster contendit. Embryonis nomine insigniendum censet in utero contentum homunculum a primo ad tertium usque mensem, quod pro peracto, ubi nunc omnes artus formati sint, foetum

P. 123. nominandum esse eum suadet. Quinta sectio de gemellis agit. Quibus gemellorum sua propria integumenta suamque placentam habet. Videt tamen Noster in unum corpus coalitas gemellorum placen-

P. 124. tas ita, ut unius vasa in alteram penetrauerint. Sexta sectio de *superfoetatione*, quam fieri Noster negat, septima de *abortu* exponit. Distinguere solent ratione temporis, quo post conceptionem rursus eliminatur id, quod in uterum delatum erat, sequentes species, *effluxionem*, *expulsionem* atque *abortum*, quem tamen distinctionem vix tanti esse, Noster iure optimo monet. Nouem solares menses ad foetum perfectum requiruntur, et, quanquam rarissime contingat, ut per longius temporis spatium foetus in utero retineatur, satius tamen iudicat, plurimum, quamvis culpandarum, famam saluare, quam unius innocentis famam conspurcare.

P. 128. *Mola* non, ut veteres existimabant, inde oritur, quod partes foetus ab ipsa placentae, quibuscum in semine masculino femineoque confusas, esse putabant, rite separatae sint; nec, ut recentiorum quibusdam visum est, a placenta vel integra vel ex parte in utero post partum relicta; sed

deinde, quod foetus in impraegnato uteroque
in agglutinato ouulo emoriatur, atque tunc pla-
centa in massam carneam increseat; aliam quoque
addit ortus molarum rationem, quod nimirum ex
glandula quadam uteri, obstructa ac turgida facta,
aque magis magisque intumescere formentur; sed
negare non possumus, hanc glandularum intumescen-
tiam polyporum quidem non vero molarum origi-
nem suppeditare nobis videri. Expositis his omni-
bus in octaua sectione, nunc nona, quae est huius
capitis ultima, *placentam* considerat. Figuram, partes p.133.

constituentes, structuram, adhaesionem, aliasque,
quae scire obstetricans debet, placentae qualitates
exponit. Funiculum discissum in partu et versus
uterum non ligatum plus fundere negat cruoris, quam
quantum in eo momento, quo discindebatur, in vasis
eius continebatur; hinc nullum haemorrhagiae ni-
miae periculum inde metuendum. Liquorem amnii
non, ut quidam putant, foetus perspirationi, sed va-
sis lymphaticis in chorio amnioque decurrentibus
tribuit: nec iis assensum praebet, qui rubrum san-
guinem, a matre ad foetum delatum, eius nutritionem
praestare negant, eamque a lymphis, per chorii va-
sacula lymphatica ad foetum deducta, fieri sibi fingunt.

Liber secundus in primo capite recenset varia p.143.
morbis genera, quibus grauidae obnoxiae esse
solent, et quorum effectus, nisi iis medeatur obste-
tricans, vel matri vel foetui, quin immo utrique noxii
ac lethales esse possunt. Prima sectio tractat nau-
seam et vomitum. Huius symptomatis, quod, nisi
fuerit vehementissimum, vix medici cura indiget,
haud raro causam esse plethoram veram ostendit.
In quo quidem casu venae sectionem, victum leuem,
motumque corporis optima remedia consert. *Uri-
nae retentionem, alui obstipationem, haemorrhoides,* p.145.
*peritum vel labiorum pudendi tumorem oedematofum, re-
spira-*

spirationis difficultatem altera sectio tractat, quoniam omnium causas a causis mechanicis, compressione et plurimum vasorum aut nervorum, ab extenso utero praestita, deducit, eosque vel phlebotomis vel clysmatibus datis aut tolli, aut certe imminui efficit.

Pergit in altero capite huius libri quaedam tradere de iis morborum generibus, quae, quanquam non ab ipsa graviditate dependeant, gravidis tamen, si acciderent, multum molestiae vel in gestatione vel in partus negotio facessunt. Huius commatis sunt renum calculus siue et qui in vesica urinaria delitescit; herniae; hydrops; incontinentia et suppressio urinae; fluor albus; gonorrhea et lues venerea; quibus omnibus moderi vel therapia medicaminum vel chirurgia manuum ope docet. Herniarum genus adfert parturientibus maxime funestum illud, ubi intestini pars in spatium inter vaginam et rectum intestinum descenderit illudque repleat.

p.167. Tertio capite disserit Noster *de abortu*. Tres potissimum causas abortuum statuit, infantis mortem; placentae ab utero spontaneam separationem; orificii interni nimiam distensionem. Quaecumque de causa foetus moriatur, mortuus nullum amplius in se sanguinem recipit, hinc circulus sanguinis inter matrem et foetum cessat, cessat inde omni resistetia, quam utero ad sui contractionem prona opponit, hinc ab eo excluditur. Placentae ab utero separatio vel ab interna quadam vel ab externa causa producitur. Utraque abortum efficit tollendo circulum sanguinis e matre in tenellum infantis corpusculum; si tantillum placentae solutum fuerit, sit interea, ut rursum coalescat, si vena secta ac quieta concessa femina reficitur, atque ideo abortus impeditur. Si talis haemorrhagia, quae a placentae oritur separatione, in ultimis gestationis mensibus accidit, facile obstetricum auxilium ferre potest, tunc enim et orificium disten-

dere

dire et foetum extrahere licet, quod vero in primis
mensibus perficere vix poterit. Recenset adhuc in-
ter causas, quae abortum efficere soleant, omnia ea,
quae vterum stimulando irritant, v. c. tussis, con-
vulsiones, purgantia drastica, picam grauidarum,
tumescentia cet. quibus cunctis quomodo moderi de-
beat medicus, breuiter tradit.

Tertius liber nunc veras artis obstetriciae regu-
las continet. In prima prioris capitis sectione situm
foetus in vtero delineat. Iis ad sensum praebet, quae
a primo conceptionis tempore ad partum usque ca-
pit foetus ad orificium vteri reclinatum pendere af-
ferunt; versionemque istam, quam veteres circa octauum
mensis finem fieri putabant, merito inter signa
numerat. Cuius quidem opinionis robur variis ar-
gumentis stabilire studet, quae vel a capitis mole ac
pondere insigni; vel ab aquarum sensim facta diminu-
tione; vel ab exploratione grauidarum; vel denique
a foetibus abortiuis capite fere semper prodeunti-
bus desumit. Sed obstant quoque varia, eaque haud
leuioris momenti phaenomena huic hypothese, illa
prae aliis difficilis partus genera, in quibus non ca-
pit, sed alia quadam parte praecua, infans in lucem
prodit.

Altera sectio *explorationem grauidae* describit. p. 184.
Modum, quo grauida, rationesque, cur sit exploran-
da, apte tradit, quanquam iure asserat, ante quartum
graviditatis mensem certi quid intelligi non posse.
Exponit tunc orificii vterini successiuas mutationes,
quas et pro eius mollietate, et crassitie et altitudine
attendere obstetricans debet, si de graviditatis tem-
pore rite iudicare voluerit.

Sectione tertia *signa conceptionis* eaque, quae gra- p. 189.
uiditati et mensium suppressioni communia sunt, per-
pondit. Sola exploratione haec rite a se inuicem
distingui possunt; ipsa vero graviditatis stadia ab
vteri

uteri sensim sensimque aucta expansione, abdominisque inde enata intumescencia, in censum simul ducti interstii orificii habitu, facile determinari posse, si quartus quintusue elapsus fuerit mensis, licet ante hanc periodum quaevis signa dubia satis multisque fallaciis obnoxia sint.

p.193. Quarta sectio tradit *modum falsos s. spurios dolores a veris ad partum distinguendi*, subiungitque is medendi media. Vnum ac certissimum verorum dolorum signum orificii uterini est dilatatio. Quod si vero orificium uteri, quamvis vehementibus doloribus parturiens excrucietur, arctissime clausum manet, spurii hi dolores, qui haud raro colici deprehenduntur, et a flatibus aliisque intestinis inhaerentibus spurcitiis excitantur, vel venaesectione, vel stucacibus, vel narcoticis, pro varia causa compesci solent.

Quinta sectio *partus diuisionem* suppeditat. Naturalem tantummodo a contranaturali partu distinguere solebant veteres, addiderunt tamen recentiores, qui sufficere diuisionem hanc non putabant, eam partus laboriosi speciem. Quasvis tamen harum specierum adlatas definitiones suis laborare vitis cum Cl. Auctor sibi persuaserit, eam sibi regulam statuit, vt naturalem partum dicat eum, cui perficiendo sola naturae dolorumue actio sufficit; eum vero laboriosum nominet, qui, aut genitalium artificiorum quibusdam adhibitis dilatationem, aut instrumentorum variorum usum postulat; contra naturalem autem iudicet eum, qui foetus versione perficitur.

p.202. Caput secundum in prima sectione *commodum parturientium ad edendum partum situm* describit. Lectulum omnibus aliis, quae fusc recenset, situm generibus multis de causis praeferendum putat, traditque, quomodo componendus sit talis lectulus, quaque ratione super illum tam in naturali quam in

con-

naturalis partu collocanda sit femina, declarat.
 Secunda modum tradit parturientibus in na-
 turali partu auxilium ferendi, quod quidem auxilium
 ad varias partus periodos, quas a capitis descensu
 definit, instituendum esse monet, et encheireses huic
 operatio perficiendo aptas addit. Tertia sectio ab. p.215.
 continetur quinque articulis, quorum primus membra-
 rum dilacerationem, ab obstetrice interdum consilio
 resistendam, describit. Fit enim, ut haud raro nimis
 densae sint amnii choriique membranae, atque ideo
 partum retardent. Si tunc satis apertum sit uteri ori-
 ficium, dirumpere eas suadet, quod eo citius fieri
 debet, si magna haemorrhagia aut summa parturien-
 tis debilitas urget. Alter articulus eum casum ex-
 plicat, ubi aquis prorumpentibus ita caput praevi-
 um praechudit, ut vel exigua tantum quantitas, vel
 et prorsus nihil liquoris effluere possit; tertius enar-
 rat encheireses, quae adhibendae sint in ea partus
 periodo, in qua caput pelvis cavitatem ingressum fuit;
 quartus, quatenam rigiditas partium partus efficere so-
 let discrimina exponit, et quintus tandem addit,
 quae circa partum observanda sint, qui vel a chordae
 umbilicalis nimia breuitate, vel ab humeris ab angusta
 pelvi retentis retardatur: in priori casu suadet im-
 mittere digitum in ani orificium, sicque caput expri-
 mere, aut, si irrita haec fuerit opera, chordam disse-
 care; in altero vinci obtusi ad axillas applicationem
 commendat, cui tamen vnius vtriusue brachii solu-
 tionem praestare, nos existimamus. Quarta sectio in
 tribus articulis agit de iis, quibus succurrendum est
 neonatis, quos, si fuerint ob partus tarditatem nimium
 defatigati, reficiendos suadet eo, quod ex umbilico
 quidpiam sanguinis extrahatur: addit quoque eam
 methodum, qua deligari debeat funiculus. Quinta se. p.234.
 ctio recenset ea, quae circa placentae solutionem scitu
 necessaria iudicat: hanc solutionem neutiquam prae-
 cipi-

cipitandam esse, in iis potissimum, in quibus haemorrhagia metuenda non est, monet, nec versus matrem funiculum esse deligandum censet, cum tantum absit, ut nimium sanguinis inde effluat, ut potius placentae volumen hoc effluxu minuatur, et ab utero sese contrahente citius protrudi possit. Nec tamen eam componere audent Noster litem, quam mouent varii, qua alii nihil prius esse agendum operationi post foetus exclusionem, quam ut citissime placenta extrahatur, alii vero absque periculo eam relinquere in utero posse, sibi persuadeant: media vis ingrediendum esse putat, et pro circumstantiarum ratione id agendum, quod sana ratio dicitur; quanquam enim ut plurimum naturam ipsam sufficere committat huic negotio ita, ut exiguo post partum temporis spatio placenta sponte secedat, fieri tamen quoque posse affirmat, ut nimis diu relicta placenta, in medici obstetricantis haud leue opprobrium, inflammationis uterinae, nisi efficiens, certe occasionalis causa existat.

P. 242. Tertium caput explicat difficiles siue laboriosos partus: cuius sectio prima *difficiliorum partus spaci- rum* causas disquirat. Absque accurata instrumentorum cognitione eorumque iusta applicatione neminem posse artem obstetriciam laudabiliter exercere, merito asserit; licet simul quemlibet admoneat, ne, vel arrogantia quadam aut proteruia commotus, ut utatur sine eo, quod absoluta necessitas urgeat, in quo iis casibus, ubi alia adhuc supersunt artis auxilia, quam parturientes minus terrent. Septem potissimum causas numerat partuum difficiliorum: *parturientis nimiam debilitatem* vel a crebriori vomitu, vel a diarrhoea, vel a sanguinis profluuiio cet. enatam; *subitaneam quandam sub ipsis iam doloribus excitatam animi perturbationem*, molesta sit grataue, quae haud raro dolores veros non solum infringit, sed prorsus quoque

supprimit adeo, vt partus absque artis auxilio ad
 nem perducere nequeat; *partium genitalium nimiam*
proiectionem vel ab aetate prouectiori, vel a praece-
 dente quodam genitalium morbo productam; *re-*
tractionem corpusculi foetus, quam aut orificium vteri
 circa collum foetus arte contractum, aut funiculus
 umbilicalis vni alteriue membro circumuolutus sistunt;
foetus inique positum; *nimiam capitis infantilis*
proiectionem, quae vel ab ossium cranii nimis cita coalitio-
 nem vel ab effusis in internam cavitatem cranii aquis
 adeo augetur, vt vel aegerrime, vel prorsus non com-
 muni ac imminui queat; *difformitatem tandem pelvis*
compressae vel nimis angustae, qualem saepissime in
 ea, qui rhachitide alioque ossium vitio laborarunt, de-
 prehendimus. In quibusuis hisce partuum specie-
 bus id semper efficiendum esse suadet, vt, in pedes
 versus, foetus eorum ope extrahatur; quam agendi
 methodum non solum tutissimam, verum et facilli-
 mam censet. Miramur tamen, sibi persuasisse No-
 tum, posse interdum caput, quamuis in pelvis ca-
 uitatem iam delapsum, sursum rursus in vterum pro-
 pellere. Incuneatum vero ac inclauatum si caput ma-
 tri operatoris omnem praecludat viam, forcipis
 applicatione opus esse affirmat; si autem nec manu
 versionem, nec forcipe extractionem praestare ope-
 rator potest, tandem ad perforatoria esse confugien-
 dam concedit. Quaeuis haec artis auxilia nec te-
 mere nimis nec nimis timide adhiberi iubet; vtro-
 que enim modo vel matri vel foetui vel et vtrique
 esse possumus. In eo casu, vbi metuendum est,
 etiam si versio foetus perficiatur, caput tamen,
 ob nimiam suam ad pelvis amplitudinem molem,
 corpusculum solutum sequi nequeat, forcipis appli-
 catione, quin et cranii perforatio versioni praestare af-
 firmat.

P.248. Altera sectio *laqueorum forcipumque breui descriptionem* addit. Olim in more erat omnibus chirurgis, vt, si versione partum finire non poterant, morum nium perfodiendo, vncinosque demittendo, de matris vita ac sanitate tantum cogitarent, et ne viuam quidem foetum saluare, integrumque educere solliciti essent. Hinc ille parturientium timor, quo homines proli timentes, putabant, medico obstetricio perquisito nil amplius de vita foetus seruanda sperari posse. Quantum igitur iis nunc debemus, qui summo studio in id elaborarunt, vt inuenirent instrumentum quoddam, quo non solum matris sed et foetus videretur consuleretur? Et felicissimo cum successu decesserunt in tali machinamento effingendo, quod huius fini aptum artique quam maxime honorificum esse potest, si a gnaro ac perito apte ac apposite adhibetur. Est tale instrumentorum genus istud a CHAMBERLAIN inuenta, a CHAPMANNO nimum descripta et postea a multis emendata atque correcta forceps, quam anglicanam dicere solent. Cum vero non solum Noster, sed alii quoque multi in huius forcipis structura animaduertentes quaedam, quae genitalium dilacerationem viximum eius applicationem insequentem efficerent, multis modis eius fabricam immutarunt, et methodum eam applicandi vltius perfecerunt. Nec vltimorum, qui arti obstetriciae faciundae sese dicant, ignotum esse putamus, quantum laudis omnino meruerit Noster in corrigenda et dimensione et figura huius forcipis; quod vel ex eo apparere facile cuilibet existimamus, quod nostri aevi in arte haec exercenda princeps, LEVRETUM puta, has a Nostro auctore factas correctiones retinuerit non solum, sed summis quoque encomiis extulerit. Angulus nimirum forcipis inferiorem, quem supra iuncturam brachia formant ampliorem effecit ita, vt plus spatii intra

forcipis brachia habeat, caput comprimendum;
 etque novam iungendi brachia methodum inue-
 nit, quae huc vsque consuetas multum superat, cum
 non solum facile sibi inuicem iungi, sed et satis apte
 applicari possint, licet non ad eandem altitudinem sin-
 gulum brachium immitti queat. Est tamen adhuc
 ista haec *Smelliana* forceps, atque noua ista, quam
 ingeniosissime addidit *LEVRETUS* curuatura, ad os-
 sacri cavum accommodata, nondum perfectior
 addita. Brevis quoque dici solet, ob brachiorum
 breuitatem ac manubriorum breuitatem, quam forsân
 meritoque optimo in quibusdam casibus nimiam
 laqueos vario modo confectos multi ad- p.253.
 hant, iisque caput, in angusta via subsistens, soluere
 solent. Omnes tamen eo laborant vitio, vt non
 tammodo difficillime applicari, sed et, quamuis
 accurate applicati fuerint, caput firmiter prehen-
 dere non possint, sed vt plurimum sub extractione
 labantur. Facilius quidem applicatur iste a No-
 bro inuentus, qui sistit cavum quasi ex corio factam
 vaginam, in cuius cavitare reconditur elasticus ex
 balnea confectus stilus, cuius ope filum istud supra
 caput protrudi potest: nec tamen et hunc omni-
 modo scopo satisfacere ingenue fatetur; vsumque
 laqueorum admodum fallacem recte depraedicat.
 Tradit tunc varias in omni forcipis applicatione ob- p.261.
 seruandas regulas, quae tertiam sectionem huius ca-
 pituli efficiunt; et tandem in quarta, quam in quinque
 articulos dispescit, eas exponit leges, ad quas in
 omni casu difficili forceps applicari debeat, quas
 tamen fusius hic repetere nec lubet, nec ob limites,
 quibus arcemur, licet. Adeat ipsum Cl. Auctoris
 bellum, qui vt iis cupit, certissimâ spe fretus, fore,
 vt eas rite obseruans, nec matri, nec foetui viuo iniu-
 riam inferat. Sexta sectio tradit methodos varias, p.290.
 quibus veteres caput foetus ex vtero euellere conati
 Supplem. II. O fue-

fuerunt: in qua speculum vteri inepte satis a variis adhibitum esse monet; tunc forcipes, quarum mentionem ALBUCASIS fecit, et perforatoria recentiorum SIMPSONII, OULDI, BURTONISQUE commemorat, tandemque in septima sectione vteram vncinorum applicationem craniique perforationem fufe explicat. Iubet perfodi cranium foras ope, cuius icon in tertio tomo addidit; vncinam ita correxit, vt columna vnci, quae recta antea fuit, nunc incuruata, in globosum caput firmius itiusque iniici possit.

p.305. Capite IV eas partus species considerat, quae ipsi contra naturam fieri dicuntur, in quibus naturam aliam quandam corporis partem, quam tunc in orificio vterino foetus offert. Tres harum classes constituit, quarum prima eos complectitur, in quibus pedes natesue primo loco produnt, Capite ac reliquis partibus versus vteri fundum versus. Summa cura huius speciei phaenomena explicat, et quibusnam artificiis ea corrigenda sint, non solum iudicat rite, sed aptas quoque encheireses indicat. Alteram contranaturalium partuum classem huius sectio describit, quae tribus absoluitur casibus: vel enim, ruptae quamuis sint membranae, membrum tamen infantis praeternaturam, humerus fit aliudve, quod obturat os vteri internum, vt effluere liquor amnii, certe omnis, non possit, sed facilis inde versio foetus permittitur: vel ante membranarum disruptionem iam praesens obstetrix inique collocatum foetum exploratione cognoscit; vel tandem in vltimis grauiditatis mensibus haemorrhagia insignis gravidam corripit, quae ad membranas consilio disrumpendas partumque accelerandum obstetricem impellit: fieri in hoc vltimo casu potest, vt ruptis membranis aquisque effusis non solum ab vtero sed contrahente locus, vbi placenta soluta sanguinem

comprimatur, sed et ipse vterus ad sui contractionem atque foetus expulsionem stimuletur. Quod commendarunt, ad nimis arctum orificium vteri standum, speculum vteri, licet interdum vsum esse posse haud neget; asserit tamen, se eo nunquam vsum fuisse, cum in omnibus, qui cum haemorrhagia fiunt, partibus ob vasorum inanitionem orificium vterinum tantopere emollitum sit, ut vix contractioni resistat. Ne vero ob nimis subitanam vteri euacuationem eius inertia, lipothymiae, convulsiones, aliaque funesta symptomata oriantur, maxima cura opus est, efficere id, ut vterus sensim sese contrahat, ad quod praestandum varias encheireses commendat. Quarta sectio tertiam classem par P.334. contra naturam euenientium explicat: quae componitur ex iis, in quibus, effusis aquis, inique situs foetus in pedes vertendus, iisque extrahendus est. Recenset in ea omnia, quae in suscipienda versionem necessaria sunt, parturientis situm, matris vterum demissionem; aliasue ad foetum solvendas encheireses. Descriptis his, paulo curatius quos casus adfert, qui versionem istam foetus postulat, atque tam manuum, quam instrumentorum in dictis casibus applicationem ita explicat, ut commendata a variis auctoribus adminicula v. c. AMAN-RETICULUM, LEVRETI forcipem tribrachialem, BERNARDI vncos curuos, cetera diiudicet eorumque usum demonstrat, vel minus aptam indolem ostendat.

Caput V de gemellorum partu agit. Signa, p.368.

Si plures foetus in vtero grauido praesentes indicantur, nulla aut certe maxime dubia esse affirmat, siue per abdominis expansionem, siue a percepto motu foetus ea desumere velis. In ipso demum partu, si iam exclusus est, alterius praesentia cognoscitur. Maximopere attendendum esse operatori mon-

net, ne, si prior foetus male collocatus versione
extrahendus sit, membra alteriusprehendat firmo
atque educat, neque placentam soluat, antequam
vterque protractus sit. Afferit, quod tamen rarissi-
me euenire solet, se vidisse gemellorum placentas tam
arcte sibi agglutinatas, vt vere coalitae vna alterius

p.372. vasa in se susceperet. *Monstrorum considerationem* in-
stituit Noster in altera sectione. De quorum extra-
ctione cum vix regulae quaedam constitui possint
vnus cuiusque arbitrio relinquit, quid in hisce casibus
pro anatomica partium structura agere ac moliri
velit: et nisi alio modo vel bicorporeum, vel aliud
monstrum ex vtero protrahi queat, discindere illud
in particulas ope vncini curui acuti, vel, quod omnino
tutius existimat, forficis cuiusdam suadet. Finem ter-
tii huius libri facit capitis quinti tertia sectio, quae
operationem caesaream considerat. Omnino eam in-
stituendam esse concedit, si nulla alia ratione foetus
a matre solui queat: tradit hinc omnia, quae etiam susci-
pienda, et in efficienda hac operatione observanda
medicus obseruare ac attendere debeat, eosque, qui
plenary absolutam huius argumenti explicationem
legere cupiunt, ad ROUSSETUM, HEISTERUM
cet. relegat. Vltimus tandem prioris huius Vols-
minis liber in primo capite tradit ea, quae circa

.380. puerperas eorumque morbos, dietam rel. monen-
da esse ac obseruanda putat. Prior sectio enarrat
remedia externa, partium contusioni inflammatio-
niue opponenda, vel doloribus dilacerationibusque
curandis apta: altera, quo modo rebus non natura-
bus vti puerpera debeat, exponit; tertia puerperarum
haemorrhagias considerat; quarta dolores post par-
tum; quinta lochiorum fluxum; sexta febrilem
etiam; septima vaginae vteri et intestini recti pro-
lapsum; octaua euacuationes, post puerperium in-

p.421. tum necessarias, describit. Alterum caput infantum

recta

anter natorum curam eorumque morbos recen-

Prima sectio continet methodum lauandi fasciis-
apte inuoluendi infantem: secunda indicat, quid
andum sit, si infantis vel anus, vel vagina praeclusa
est, vel lingua frenulo firmetur: tertia capitis ma-
conformationi, contusionibus et erosionibus me-
di docet; quarta aphtharum; quinta dentitionis sym-
ptomata enumerat. Tertium tandem caput eas qua-
tas considerat, quibus instructos esse eos oportet,
qui vel medici obstetricantes, vel mulierculae
obstetrices artem facere, vel nutricis officium susci-
pere, vel puerperae durante puerperio auxiliatrices
opus potrigere volunt.

Ad alterum accedimus Tomum, qui multas ob-
seruationes continet, quas vel in exercenda arte ipse
collegit Et Auctor, vel quae ab aliis artis peritis
cum ipso communicatae fuerunt, quasque putauit
praevalde utiles ad ea illustranda, quae in priori tomo
proposuit. Infinitas quidem ire non possumus, hanc
obseruationum collectionem in aptum ordinem vix
esse dispositam, multasque hinc inde esse inspersas,
quae dudum iam a MAURISAEIO aliisque traditae
sunt: neque tamen inde reprehendendum esse cen-
sumus Nostrum, cum multum omnino utilitatis ex iis
probe pensitatis quilibet possit percipere. Triginta
efficit sectiones, quarum primae tres casus adfert, qui-
bus ostendere annititur, fieri omnino in difficili partu
posse, ut semoueantur ea, quae peluim componunt,
ossa; quippe cum viderit foeminam, cuius os sacrum
a sinistro latere ab osse ileum sub partus doloribus
fuit ita diductum, ut per mensem fere nec ambulare,
nec pedibus inniti potuerit: et in altera, quam ipsi
transmisit Et SMOLLET, obseruatione mentio iniici-
tur foeminae, cui cum strepitu pubis ossa secesserint
a partu: sic quoque D. LAURENCE vidit foeminam,
cuius

cuius ossium peluis quaevis connexiones ad vnus di-
 giti spatium a se inuicem habant. Coccygis veram
 anchylosin nimiamque intorsionem alia observatio
 describit, atque vltima huius sectionis observatio in-
 ter alia peluim adeo compressam commemorat, ut
 pubis ossa ab osse sacro duos tantum, et quod ex-
 rurret, pollices distarint. Sectio secunda sex casus
 p. 10. continet, qui varios externarum partium genitalium
 morbos eorumque incommoda demonstrant: inter
 quos primus et secundus nympharum insignem ma-
 gnitudinem, reliqui hymenem imperforatum, sub ca-
 tameniorum instante fluxu interdum partum men-
 tientem, describunt. Tertia sectio vteri grauidi va-
 riam crassitiem considerat. In variis grauidis de-
 mortuis vel et foeminis, statim post partum defunctis,
 substantiam vteri quartam tantum pollicis partem ex-
 aequare vidit; aliquot autem post partum diu
 elapsis, eam inuenit vnum vel duos pollices crassam.
 Quarta sectio de menstribus suppressis, vel et cum
 fluentibus, atque fluore albo observationes quidem
 adfert, addita hisce morborum generibus methodo
 apta methodo. Quinta sectio eos partus recenset
 in quibus per totam grauiditatem motum infantis
 grauida non percepit; iungitque foetuum extra uterum
 haerentium, vel in tubis, vel in ouariis inclusorum
 p. 81. exempla, ex aliis scriptoribus collecta. Sexta sectio
 tres continet, quae superfoetationis certitudinem
 dentur comprobare, observationes. Ipse enim vi-
 dit foeminam, quae sub quarto mense abortum per-
 pessa, nono tandem mense maturum foetum exclusit
 aliamque, quae sub sexto mense abortiens, octavo
 mense perfectum foetum edidit. Septima sectio
 habet duos casus partuum nimis serotinorum, in
 quorum primo per decem, in altero per vndecim
 menses foetus in vtero restitit. Octava sectio mor-
 larum, conceptuumque spuriorum, et hydatidum
 hila-

morbis quasdam enarrat. Nona agit de polypo,
 fibro, carcinomate vteri aut vaginae. Decima p.103.
 morbis, quibus grauidae ob vteri expansionem
 morbose esse solent, exponit, v. c. de incontinentia
 et suppressione urinae; de haemorrhoidibus; pe-
 cuniarumque partium oedemate; doloribus rheu-
 maticis colicisue; vomitu frequentiori; spirandi-
 difficultate. Undecima morbos foeminarum
 grauidarum accidentales, ab ipsa graviditate non
 sortitos, explicat, exemplisque illustrat variis
 et herniosis, calculosis, ascite lueue venerea
 laborantibus grauidis. Saliuationem in grauidis
 periculis putat Cl. Auctor, cum expe-
 rientia eum docuerit, eas ut plurimum in summo sa-
 livationis stadio abortiri, quod eo certius fieri af-
 firmat, si in primis graviditatis mensibus salivae flu-
 uis cietur. Duodecima sectio partum, ante verum
 terminum euenientem, describit, atque simul naeuo-
 rum maternorum historiolas quasdam addit; nec ta-
 men ex his concludi posse affirmat, esse aliquam vim
 mutando foetus corpusculo imaginationi maternae
 tribuendam. Decima tertia sectione foetus situm in
 utero rite determinare allaborat. Caput infantis ver-
 ba orificium vteri esse positum, non solum abortiui
 viti, sed et Cl. HUNTERI, CAMPERI, MONROI
 et mortuis grauidis institutae dissectiones compro-
 bant, simulque OULDIJ sententiam confirmant, qui
 caput ita in inferiori vteri segmento collocatum putat,
 ut una sursum ad ossa pubis, altera ad os sacrum
 respiciat. In decima quarta sectione phaenomena,
 quae in partu naturali euenire solent enumerat,
 et omnino agit illa obstetrix, quae patienter na-
 turas molimina in naturali partu expectans, nihil mo-
 letur, quo parturientem iuuare tentet. Sub ipsa
 membranarum disruptione, indeque facta aquarum
 effusione, remittere paululum dicit dolores, qui ta-
 men

men mox denuo renouati nuno fortiores redeunt. Quinta sectio eorum partuum habet historias, qui-
riis de causis nimis longe durant, et vel ob membra-
narum nimiam densitatem, vel ob earum praematu-
ram dilacerationem retardantur. Ea vero partes
impedimenta, quae a capite infantis inique posita, vel
ab humeris thoraceque praecuiis efficiuntur, in de-

p.287. ma sexta sectione considerat. Decima septima se-
ctio enarrat partuum difficultium exempla, in quibus
vel nimia vaginae orificiique rigiditas, vel peractius
oblique positus uterus causa difficultatis fuerit. Fa-
cillime, nisi summa cura adhibeatur, in eiusmodi ca-
sibus perinaeum dilaceratur, id quod sua culpa ali-
quando foeminae cuidam contigisse, ingenue fatetur.
Sectio decima octaua continet partus, qui a multis
variis internis v. c. febribus, conuulsionibus, ha-
emorrhagiis, debilitate difficiles redditi fuerunt. In
haemorrhagiis, dilatato satis orificio, membranae de-
rari, atque ideo aquarum effluxum effici iubet, ut
uterus sese contrahens sanguinis apertos riuulos con-
dat. Vidit ob placenta praecuae dilacerationem tan-
tam exortam haemorrhagiam, ut foetus inde mortuus
fuerit. Cum conuulsionibus eadem ratione in utero
agant, ac veri dolores, foetumque haud raro exci-
dant; dilucide apparere putat, nunquam a partu-
rientis arbitrio veros dolores pendere. Vt plurimum
eam, quae in febris continuas statim fit, foetus exci-
sionem lethalem esse asserit; si vero sub decremento
morbi eueniat, foetum quidem perire, matrem sus-
cipissime eluctari vidit. A foemina, quam in quinta
mense grauiditatis correperant variolae, foetus nulla
variolarum nota conspurcatum prodiisse, narrat.
p.330. Decima nona sectio illustrat exemplis ea, quae de
nuculi umbilicalis circa membra varia circumuolu-
tione, aut de uteri circa collum foetus contractione
notari merentur. Laudat encheiresin ab eorum tra-

reditam, qua duobus digitis in intestinum rectum
missis, et in dolorum intervallo ad inferiorem fron-
tem partem appositis, caput, a nimis breui funiculo
perius adscendens, deprimitur; nec tamen eam,
ante quam satis descenderit caput, applicare suadet.
Funiculum ob nimiam suam longitudinem ita con-
tractum saepe vidit, ut veros nodos plus minusue laxos
formaverit. Orificiū vterini circa collum contractio-
nem, licet fieri eam posse haud neget, tanti tamen
momenti vix putat, ut medici obstetricantis auxi-
lium postulet, nisi dolorum efficacia prorsus cessa-
verit. Vigesima sectio sistit foetuum, ob nimiam
corporei magnitudinem, aut hydrocephalum, partu
difficili exclusorum exempla. Recenset in septima
huius sectionis observatione auxiliorum, quae sub
paris suae initio adhibuerit, catalogum, quae ta-
men cum minus suffecerint, ad forcepīs suae corre-
ctionem tandem commotus fuit, quam primo qui-
dem ex ligno, tum vero ex chalybe conficiendam
sibi curavit. Vigesima prima sectio ea considerat p. 358.
partus impedimenta, quae a distorta ac male confor-
mata pelui nascuntur. Commemorat Cl. Auctor in-
fantem magnae molis per peluim adeo angustam, ut
eius amplitudo vix pollices tres exaequaret, sanum,
quamvis lentissimo partu, fuisse exclusum. Cata-
plasmata, fomentationes, tumidarumque partium sca-
pitationes in eiusmodi casibus interdum insignem
viam praestare perhibet. Vigesima secunda sectio
varia exponit; de infantibus mortuis visis, postquam
ex utero egressi fuerant; de capite infantis vario mo-
do compresso; de funiculo aut male deligato, aut ni-
mis breui, aut in iniquo loco discisso. Vigesima ter-
tia enarrat casus, in quibus difficile fuit placentam
soluere: scirrhasas placentae particulas, sub eius so-
lutione in utero relictas, a natura absque vllō subse-
quente discrimine sanitatis expulsas, saepe vidit No-

ster. Placentae quoque, ab utero se contrahente in
saccum quasi reconditae, casum commemorat. Vi
p'404. gesima quarta omnesque, quae eam sequuntur, sectio-
nes eos partus recensent, in quibus forcipis applica-
tione opus fuit, quos cum fuso hic repetere, nec loci,
nec temporis ratio permittat, eas tantum adducimus
encheireses, quibus forcipes applicari, applica-
tas extrahi iubet. Immittit dextrae manus digitum
inter os sacrum et ischium sinistrum eo usque, ut in
ipsum orificium internum uteri penetrent: tunc altera
manu unum forcipis brachium, quod prior manu
dirigit, ad auriculam infantis usque protrudit: tunc
dextram rursus e vagina extrahit, et demissam hanc
ita ratione forcipis partem circa caput in opposi-
tum latus ducit, aut, si ob nimiam pelvis angustiam
huic encheiresi locus non conceditur, alterum bra-
chium forcipis eodem modo applicat. Iungit tunc
brachia inuicem, et hac ratione caput firmiter com-
prehensum comprimit sensum, et sub ipsa uteri con-
tractione moderate trahit. Si caput hoc arduo
eo protractum fuerit, ut dilatari incipiat externus
sinus, tunc forcipis manubria altius paulo tibi et
sursum versus pubis ossa eleuari iubet, sinistraque
manu perinaeo prospici: qua quidem forcipis, sub
ipsa tractione, elevatione caput in ea directione
trahitur, quae ossis sacri curvaturae accommodata,
ideoque partui perficiendo apta esse videtur.

Promiserat quidem hanc collectionem observa-
tionum ulterius continuare b. SMELLIE, nescimus
vero quid sit, quod eum impediuerit, quo minus
huic, in praefamine secundi voluminis praefato, pro-
missio satisfaciatur. Cum autem e re esse intellexerim
iconibus illustrare varia momenta, in arte obstetrici-
summe necessaria, quae casuum enarrationes, quae
vis bene elaboratas, legendo vix quivis percipere
potest.

pretiosum illud opus, quod supra tertio loco nominauimus, conficere constituit. Triginta mens tabulis magna cura vel a RYMSDYCKIO, vel a FEL. CAMPERO, scientiae anatomicae gnarissimis delineatis, et a CRIGNIENO, celebri satis artifice, aeri incisus, iustam partium, quae ipsis a natura data, et magnitudinem et situm declarantibus, vniuersae artis principia tradere allaborauit. Cum vero conspiceretur, fore, ut forsitan haud pauci sibi committerent hunc sui operis tomum, qui priora volumina non possideant, in ipsa tabularum explicatione multas adpersit notulas, quae artis obstetriciae fundamenta summatim, ut aiunt, seu in compendio continent, partuum difficultium et causas, et eos perficiendi artificia explicant.

Tab. I. fisis bene conformatam peluim, a parte anteriore conspiciendam.

Tab. II. monstrat peluim ossileam, ad axis directionem ita dissectam, ut interna eius conformatio a latere compareat.

Tab. III. male conformatae peluis eam speciem exhibet, quae compressa dicitur.

Tab. IV. externas delineat foeminae pudendas partes, diuaticatis femoribus conspicuas.

Tab. V. tres figuras offert: quarum prima monstrat vterum, in situ naturali extra grauiditatem in vagina suspensum. Ut vero aptius distingui interiores partes possint, ablata sunt pars anterior ossium ischium; pubes; perinaeum atque anus. In hac tamen figura vteri ceruix et nimis tenuis, et nimis longus nobis videtur. Altera figura apta satis dissectione pars lateralis dextra peluis remota est, ut internae partes quaeuis in vero situ compareant. Tertia figura depingit vterum in primo grauiditatis mense constitutum, cuius paries anterior ablati sunt, ut per membranas embryonis rudimenta conspiciantur.

Tab.

Tab VI. vterum in secundo tertioque grauiditatis mense sistit, vt appareat, sub hoc tempore vti quandam esse nec in vagina, nec supra pubis offit vteri mutationem percipiendam; sub quarto quintoque autem mense ob maiorem nunc incipientem vteri extensionem, vt in huius tabulae secunda figura depingitur, tam ceruix magis in vaginam descendit, quam corpus cum fundo abdominis infimam partem alet.

Tab. VII monstrat abdomen foeminae septimoque mense grauiditatis apertum, in quo intestinorum, ab ascendente vtero versus diaphragma fornicem propulsorum, situs exhibetur.

Tab. VIII sistit vterum grauidum in sexto septimoque grauiditatis mense apertum, vt et contractum eo conspici, et ceruicis nunc incipiens dilatio animaduerti queat.

Tab. IX ostendit vterum octauo nono mense grauidum, eadem ratione ac in praecedentibus tabulis dissectum, vt et segmenti inferioris, et ipsius orificii vterini circa vltimam grauiditatis periodum habitus in conspectum prodeat.

Tab. X monstrat vterum gemellis repletum, sub partus iam iam instantis periodo, vbi simul orificii vterini iam incipiens deterfio conspicitur.

Tab. XI Ouum integrum, vterum sub dolorum initio replens, depingit; cernitur simul vteri crassius, placentae pars conuexa vtero contigua; foetus uterque per pellucidam amnii membranam transparentem, et, quod maximi momenti est, iste orificii ad dimidium fere iam diducti habitus, qui certissimum signum verum nunc futuri partus sistit.

Tab. XII monstrat vterum grauidum, sub ipsa ad partum doloribus sese contrahentem.

Tab. XIII delineat naturalem capitis foetus situm, postquam illud, ore interno prorsus detento, in mediam peluim descendit: ruptas quidem

esse membranas in hac figura praesumit, quamquam ita caput vaginae impactum sit, ut, certe amnis, liquor amnii effluere nequeat.

Tab. XIV ostendit foetum, capite suo in pelvis cavitatem nunc penitus protrusum; vterum, ob aquarum plenarium effluxum, foetus corpusculo exacte appressum; situm capitis eum, quem assumere se persuadet Auctor, cum per oram pelvis superiorem transgressum est.

Tab. XV eam partus naturalis periodum depingit, in qua perinaeum, omnesque partes externae, a capite mox prodituro, in primiparis praesertim, minus quantum et expanduntur, et in magnum tumorem eleuantur, quam periodum in vernacula nostra *Einfschneiden* appellare solent.

Tab. XVI, XVII, XVIII inclauati per paragonophosin capitis sub varia periodo ideam suppeditant, simulque forcipis rectae usum in his casibus demonstrant ita, ut quomodo caput non solum per aperturam superiorem pelvis in eius cavitatem, sed et ex hac tandem per sinum externum trahi debeat, probe inde intelligi possit.

Tab. XIX idem fere in adumbratione tantum sistit, monstratque illam encheiresin, qua caput forcipe prehensum ita duci debet, ut circulum fere dimidium, circa axin quasi ab ossium pubis synchronosi effectam, describat, et ad curuam ossis sacri directionem protrahatur.

Tab. XX eum depingit situm foetus, in quo vertex curuaturam ossis sacri replet, sinciput vero cum facie ossa pubis spectat: in quo quidem casu, si modo rite conformata satisque attingit fuerit pelvis, vix, nisi nimia forsitan perinaei expansio aut disruptio, periculi quid metuendum erit. Si vero compressa sit pelvis, forcipis vel breuioris rectae, vel et curuae applicatio requiritur, quam in subsequente Tab. XXI. deli-

delineat, quae simul vesicae vrinariae, ab urinae suppressione, quam caput foetus, comprimendo uterum, efficit, enatam nimiam repletionem sistit.

Tab. XXII foetus caput ita collocatur ostendit, ut corpusculum in latus procumbat, atque nisi in pedes verti queat iisque extrahi, forps opus sit.

Tab. XXIII lateralem sistit foetus facie prodeuntis imaginem; ita vero cavitatem pelvis ingressus ille est, ut ipsius mentum sub ossibus pubis, vertex in cavo ossis sacri ponatur; quia vero aquae effluerunt, uterus contractus ipsum foetumissime ambit. Dubitamus in hoc casu versionem foetus, quam Cl. Auctor commendat, unquam institui posse.

Tab. XXIV exhibet eundem situm foetus, ostenditque simul forcipis in hoc casu applicationem, tandem a Nostro commendatam, cum caput foetus propelli, atque ideo versio foetus fieri nulla modo possit.

Tab. XXV et XXVI iterum facie prodeuntis foetum delineant, ita tamen directum, ut inter ossibus pubis, mentum cum collo ossi sacro obvertatur: simul utriusque forcipis applicationem illustrans.

Tab. XXVII habet pelvim difformem, scilicet compressam, ad longitudinem dissectam, in cuius superiorem aperturam caput foetus, septimestris tantum, impactum haeret.

Tab. XXVIII eandem difficultatis speciem ostendit, ea tantum differentia, ut maturi foetus caput ita sit incuneatum, ut bregmatis ossa se inuicem lato margine tegant: quo quidem in casu, cum ulterius comprimi cranium nequeat, nullam utilitatem forceps praestabit, sed vel caesareus partus, vel cranii euacuatio suscipienda erit.

Tab.

Tab. XXIX exhibet foetum natibus praeuiis
perforum. Umbilicalis funiculi nodos atque circa
membra conuolutiones, quas interdum fieri
firmat, haec figura simul depingit.

Tab. XXX eundem situm delineat, ita tamen,
foetus anterior superficies sursum versus matris
abdomen directa sit.

Tabb. XXXI, XXXII, XXXIII, XXXIV quatuor
sunt species infantis inique positi, in quibus omni-
bus versio foetus institui, atque pedibus foetus educi
potest; 1) habet foetum, manu vna pedeque vno si-
militer prodeuntem; 2) foetum, prolapsa brachio os
vni obturantem; 3) foetum abdomine suo pone
truncum ita collocatum, ut funiculus in vaginam
procederit; 4) casum, ex iis, qui contra naturam
sunt, difficillimum ostendit; ubi infans sinistro hu-
mero, thorace atque collo prodit, caput vero, ad pu-
bis ossa haerens, reflexum dextro humero appri-
mitur.

Tabb. XXXV et XXXVI caput foetus in vtero
relictum depingunt, ita, ut prior earum eum casum si-
tetur, ubi post corporis extractionem caput in superiori
apertura subsistit, atque forcipe soluendum est: al-
tera vero, ubi corpus infantis abruptum et caput in
vtero relictum est; in quo casu vicini sui acuti in-
strumenti applicationem docet.

Ultimae tres tabulae XXXVII, XXXVIII,
XXXIX variorum instrumentorum a Cl. Auctore
inuentorum, vel correctorum, vel et tantum in
vagina adhiberi solitorum, figuras tradunt. Habet ea-
rum prima forcipis breuioris rectae vna cum vn-
ius obtusi delineationes, ac iustam horum machina-
mentorum dimensionem: altera exhibet laqueum
venerum, balaenaria virga firmatum; pessum vterini no-
tas formas; catheteres in foeminarum vethram im-
mittendos; quos tamen a consuetis vix differre vi-
demus:

demus: tertia tandem sistit vntos binos acutos incuruatos, eorumque vsum explicat, et simul forcem, qua vti solebat b. Auctor ad perfodiendum cranium, depingit.

IV.

10. ALBERTI EULERI Disquisitio, de tertia physica electricitatis, ab Academia Scientiarum Imperiali Petropolitana praemio coronata in publico Academiae conueutu, die VI Septembr. MDCCCLV. Vna cum aliis duobus Dissertationibus de eodem argumento Petropoli, sumptibus Academiae Scientiarum. 4. pl. 18. tab. aen. 1.

Phaenomena electrica proficisci ab aliqua materia subtili, non est dubium. Eam vero aethera esse, fluidum illud, cuius saltem nomen omnino hodie philosophis notum est, quodque summa raritate ac paene incredibili elasticitate praeditum habetur, CL. EULERUS contendit. Ex elastici aetheris sequitur, illum in loca quaevis, ex quibus vtcunque vel prorsus, vel magna ex parte expulsum est, e vicinia irruere, donec aequilibrium restituitur. Posse autem aequilibrium inter aliquam partem aetheris et reliquam huius fluidi, per vniuersum mundum extensi, copiam tolli, propterea statim quia persuasus est, esse in omnibus corporibus quosdam poros tam exiguos, vt aetheri per eos transire vel plane non, vel difficulter concedatur. Hanc sententiam ipsi persuaferunt phaenomena barometrorum lucentium, et hydrargyri in laguntula vacua aeris vacua lucem spargentis, cum concutitur. Huius enim esse statuit motum vibratorium

tanque motum in his phaenomenis non alia ratione
 fieri posse, nisi quatenus, aethere per agitationem
 hydrargyri expulso, non statim per poros vitri aut
 illis, alius intrare, ad aequilibrium restituendum,
 cessat, et propterea aether ex hydrargyro, velocissi-
 mus quidem, attamen aliquatenus impedito motu,
 compat. Iam praestructo hoc theoriae suae funda-
 mento, eam sic proponit, vt dicat generatim, ele-
 cticum reddi corpus, cum aether, quo pori cor-
 poris in statu naturali repleti esse soleant, ex iis ex-
 pellatur, vel in iis diminuat; et, iactura illa per
 aetherem, e vicinis corporibus sese expedientem,
 compensata, seu aequilibrio in aetheris vi elastica
 restituto, cessare electricitatem illius corporis.
 Deinde, ad particularia progressus, electricitatem
 minutam eis corporibus tribuit, quae aetherem,
 poris suis inclusum, difficulter dimittunt, vt vitrum,
 et siccus, deriuatiam autem his, quae poros pa-
 tulos habent, in quibus aether continetur, veluti
 tellura, aqua, et corpora animantium; et quomo-
 do hanc ob indolem illa frictu possint electrica red-
 di, haec autem minus, verisimiliter explicat. Ex
 eadem pororum diuersitate, et pressione aeris, ra-
 tionem reddere annititur, cur bracteolae ad tubum
 vitreum accedant, et ab eo recedant per
 vias. Porro quod virga ferrea, tubo illi vel sphae-
 ricae vicina, valde electrica redditur, id fieri ait
 a poros ferri, aetheris sui maxima parte priuatos per
 eam. Et vt intelligatur, cur talis virga vtrunque
 in vtroque extremo simul electrica fiat, po-
 ros aetheri patentes per totum virgae corpus inter
 se communicare sumit. Si corpus, poris patulis
 repletum, et aethere plenum, ad corpus satis ele-
 cticum admoueat, etiam patentibus poris instru-
 tum, necesse esse censet, vt aether ex illo corpore
 omnia vi in hoc transeat, et, dum per aerem tanta
 Supplem. II. P rapi-

rapiditate ruit, particulae aereae concutiantur propterea sonum seu fragorem edunt; ac fieri possit, ut vehementior aetheris eruptio cum locum adeo flammam; si materia combustibilis excitet; immo ut corpus animale hac subitanea aetheris eruptione totam succussionem sentiat, adeo eius motus vitales perturbentur, tenuia vasis ob ingentem tremorem disruptis. Tandem ortum fulminum ac tonitruum explicandum in nubibus fulgure foetis aetherem inesse admodum rarefactum; id quod facile concedi posse cum nihil aliud ad id requiratur, nisi ut aer, in nubibus contentus, repente vehementer dilatetur. Haec theoria simplicitate quadam placet, et eam quoque iudicibus sese commendauisse, etsi omnibus numeris absoluta dici nequeat, quod ipse doctissimus Auctor postea intellexit, quibus eam quibusdam in partibus emendare in Comptariis Academiae Sc. Berolinensis allaborauit.

CL. EULERI dissertationi ill. Academiae Sc.ropolitanae adiunxit duas alias, eodem de argumenti ipsi oblatas, quarum prior est CL. PAULI, sive SII, in Pisana vniuersitate Ethicae et Metaphysicae Professoris. Is etiam in aethere phaenomena electricorum causas quaerit. Hunc autem aetherem concipit tanquam fluidum subtilissimum, in suis partibus agitativissimum, et vndeunque extensum, superiores eius partes cum inferioribus aequilibrare seruire possint. Ex hac aetheris notione phaenomena ignis ac lucis subtiliter explicat. Electricis autem phaenomena deducere conatur ex generali motu aetheris, quem translaticium vocat, in aethere id est, quod in aere ventum dicitur. Electrica corpora, ex ipsius sententia, non nisi cum ex tremulo et vibratorio motu in

his partibus translatitius ille motus aetheris
 erumpit iuxta lineas ad su-
 perficiem vibrantem perpendiculares. Aether ab
 modico corpore profectus si transeat in corpora,
 facilius emergat, et effundatur libere (qualia
 ligna non viridia, lateres, terra): vix sensibiles
 electricitatis vires. Sin corpora subeat, in quo-
 rum intimis accumuletur, et quibus minori in copia
 perardatur (qualia sunt metalla et semimetalla, ani-
 matus, vegetabilia, et liquores non pingues): colle-
 ctio fit admodum fortis electricitas, nisi corporum
 generis vicinia obstat. Sin autem aether expulsus
 ad corpora primitus electrica, inter quae
 est aer siccus, et quae aut nullo modo, aut mini-
 mum in copia penetrare potest: electricitatis
 progressus impeditur. Quae primitus electrica sunt,
 aetheris copiam in poris suis continent,
 utque velut inclusam, quam alia, quae per com-
 municationem electrica redduntur, et istorum pori
 communicantes inter se sunt, quam horum.
 Haec haec corpora a fluido electrico, seu aethere
 expulso, intime penetrantur, non per ex-
 tantum superficiem ab eo afficiuntur; vitrum
 ut FRANKLINI et BECCARIAE experi-
 menta ostenderunt, illi impermeabile est; neque
 ratio vlla suadet, ut vitri substantia in expe-
 rimento MUSSCHENBROEKII ab aethere, qui e
 machina electrica aduenit, penetrari credatur, cum
 duntaxat in deficientis seu expulsi locum succe-
 dere debeat, nullus autem expellatur, nisi qui vi-
 tri superficiem proximus est. NOLLETI ac
 PERSONI simultaneum effluxum et adfluxum fluidi
 electrici Auctor reiicit. Lucem electricam sic expli-
 cat: aether, electrificatum corpus permeans, mi-
 nutas eius et ad accensionem dispositas particulas
 abstrahit secum fort, id quod ex odore electrico con-
 iici-

ſiſtitur; ſolutarum huiusmodi partium numero-
 rior eſſe debet, vbi affluxus ætheris eſt maior,
 nepe circa anguloſas et acutas corporis partes;
 ſit, vt iſtae iis in locis maiori copia collectæ
 culae, et motum ætheris perturbatiſſimum for-
 tes, in ætherem ambientem ibi agant, et vi-
 nes illas tremulas et conciſas in gyrum exci-
 quibus lucis ſenſus habetur; et quoniam
 particulae etiam de translatio ætheris motu
 cipiant, quo is a globo ad acutas virgae vel
 ferreae partes propellitur, ex his erumpentes
 lucidum exhibere debent; cuius radii inſeſſe
 neceſſe eſt, vbi iſtis obſtatur corpus acutum
 conuexae ſuperficie, per communicationem
 ficabile, quippe per quod æther liberius
 per aerem, mouetur. Eadem ſere ratione
 ſtettulas electricas, quae oriuntur, ſi planum
 virgae ferreae, poſitiue electricatae, corpus
 dum electricum acutum, aut parti acuta,
 nae, negatiue electricae, planum admouetur.
 illam excitari cenſet, dum inter minimas
 corporis electricati particulas quaedam inſtar
 les ſubito incenduntur, et ſonum ſeu crepitum
 mul audiri, cum motum ſuum vibratorium
 municent; diuerſos autem talium ſcintillarum
 res deberi diuerſae aeris conſtitutioni, per
 vnus alteriusue generis vibrationes heteroch-
 quae in particulis aeris heterogeneis excitantur
 gis aut minus impediuntur. Porro attractionis
 tricae cauſam in ſola inaequali preſſione ætheris
 corpore electrico expulſi, et corpusculum
 circumdantis, quaerit; nempe a parte antica
 ætherem minus premere autumat, quam a
 quoniam ibi rareſcat, ob aliquam eius copiam
 ter poros corpusculi receptam, hic autem
 parte poſtica condenſetur, cum non poſſit

tam celeriter penetrare ad medium. usque
 corpusculi, et idcirco refluat, et aduenientem suc-
 curre alium aethere retardet. Deinceps autem,
 ait Auctor, si corpusculum attractum cum alio,
 communicationem electricabili, non communi-
 catum aethere nullum amplius admittet,
 de nouo semper accedentis, et inter corpuscu-
 la corpus electricum accumulati aetheris vi supe-
 rat reactio eius, qui a parte postica corpusculi re-
 stituitur; sic habebitur repulsus. Percensui-
 mus praecipua electricitatis phaenomena, et quo-
 rum ea a Cl. FRISIO explicentur, diximus. Omit-
 timus autem alia haud pauca (veluti concussionem
 electricam, fulgura, aurores boreales, cet.); ad
 Auctorem theoriam suam applicauit, tum breuita-
 tis radio, tum, quia satis multa attulisse nobis vide-
 tur, ad lectorem harum rerum studiosum commo-
 datum, ut hanc commentationem perlegat; id
 non sine voluptate factum iri existimamus, et
 ab his, qui subtilitatibus mathematicis, quas Au-
 ctori operi suo intexuit, intelligendis impares fue-
 rint. Nam eae fere omnes sine metu obscuritatis
 periri possunt. Ceterum persuasi sumus, si ipsi
 Auctori, ingenio et doctrina praestanti, luberet,
 theoriam suam in quibusdam capitibus, prae-
 cipue illis, quae attractionem et repulsionem electricam,
 etque attinent, limare, vteriusque elaborare,
 et cum futurum esse, in physicae incrementum
 futurum.

Restat, ut de postrema commentatione, cuius
 Auctor est LAURENT. BERAUD, ex S. I. Lugdu-
 ni Gallia mathematicum Professor, ad lectores no-
 strae referamus. Aethere pariter agnoscit cau-
 sas electricitatis: sed cum mente concipit diuifum in
 tenuissimos et numero paene infinitos, quo-
 rum

rem partes minutissimae et durissimae sint, atque in
 genti vi centrifuga praeditae. Discrimen inter ele-
 pora per se electrica, et cetera, etiam ponit in
 nori angustia pororum, addit autem, illorum
 ros materiam aetheris continere puram, homoge-
 neam, et ad motum distentionis paratissimam, ho-
 rum vero mixtam cum aliis fluidis minus subtili-
 per quae verticuli aetherei impediuntur, et ad motum
 expansionis seigniores reddantur; et illorum par-
 tenuissimas atque insensiles rigidiore, flexiliorum
 motum vibrationis promtiores esse, quam homoge-
 Elasticitatem enim, quae corpus quoddam elasti-
 tati aptum reddit, distinguit ab ea, qua sonum facit
 eo, quod sonus motu tremulo partium sensibilium
 poris, electricitas autem viuidis ac promtissimis
 tionibus insensibilium particularum nascatur, quae
 ctione excitentur, et calore, sed sicco, adiuuantur.
 In electricitate deriuata seu communicata agere
 tuit materiam aetheream, mixtam particulis sensibili-
 sulphureis, quas ab intimis corporis particulis
 ferit. Corpora per se electrica omnia posse com-
 electricitatem deriuatiuam recipere, eo videtur
 tractionem ac repulsam exerceant, et vitrum
 electrico permeabile esse affirmat. Corpus electri-
 tum atmosphaera electrica cingi credit, cuius
 sic explicat, vt dicat, dum verticulorum series
 radii diuergentes foras emissi, fortiter repellunt
 them ambientem, hunc compressum, atque
 tota aetheris exterioris massa, quae aequilibrio
 fectet, tandem reagere, et verticulos vibratos,
 que distentione debilitatos, versus corpus
 et sic continuatis effluuiis ac repulsibus actibus
 corpore emissi, circa illud exaequare materiam
 theream pulsam et repulsam, seu effluentem
 fluentem; ex quo motu reciproco omnia phae-
 mena electrica nasci contendit, cum Cl. A. Vult-

sentions. Quod bracteolam a tubo vitreo fricto
 sulfam attrahat resina vel sulphur, inde esse ait,
 iam effluvia electrica ex sulphure minori cum
 prodeant, quam e vitro. Cur ampulla vi-
 aquae semiplena, semel electrificata, diu ma-
 electrica, licet imponatur corpori non electri-
 aque vitrum fluido electrico imperuium sit, ra-
 putat esse hanc, quod aetherei verticuli in
 per metallum et aquam, sibi iam admiscue-
 particulas crassiores, ex poris metalli et aquae
 et hinc impares redditi sint vitro vasis pe-
 tendo.

V.

ertatio medica inauguralis de testibus et de
 emine in variis animalibus. Quam pro
 gradu doctoris eruditorum examini subiicit
 ALEXANDER MONRO, Scoto-Britannus.
 Edinburgi, apud G. Hamilton. 1755. 8.
 pagg. 88. tab. aen. V.

Quis iam alio tempore in anatomen merita lau-
 dauimus, ALEX. MONRO *Iun.* inauguralem
 dissertationem adducimus, eamque praeterire
 volumus, quod illa controuersiae, alio loco a no-
 memoratae, causa extiterit *). Nos autem nor-
 tam, secundum quam Cl. Auctor suum executus
 opus, delineabimus, vt constet, quantum ab
 fuisset praestitum. Ad naturam vero testiculo-
 rum intelligendam, praeter hominis, aliorum di-
 versorumque animalium testiculos disquisiuit sedulo,
 quadrupedum scilicet viuiparorum, ouiparorum,
 P 4 auium

*) vid. Comment. Nostr. Vol. XI P. II. p. 282.

- animum et piscium, quo discrepantiae eo curatius pat-
 tescant. Numerus testium in animalibus binarius
 situs autem diuersus est, homines et quadrupeda
 viuipara extus eos habent, quadrupeda ouipara, et
 piscesque intus gerunt. Latent tamen in foetu ho-
 minis atque quadrupedum pariter intra abdomen,
 sensimque demum descendunt; quod ex situ foetus
 deduci posse Cl. Auctor opinatur, descensum enim
 a cremastere musculo, aequè ac pondere proprio
 praestari: hernias quoque infantum a facile dilata-
 tis annulis abdominalibus in iisdem fieri. Abom-
 nea porro tunica omnium testiculis propria est, et
 laxior vaginalis additur. Haec in homine arctius
 testiculum ambit, in animalibus aliis non aequè. De-
 pendent autem a fasciculo spermatico, qui in supe-
 riori loco, pone peritoneum, tela cellulari continetur.
 In quadrupedibus contra idem spermaticus fasci-
 culus a peritonei duplicatura, intestinorum more,
 p. 8. comprehenditur. Quare in quadrupedibus testis
 in tunica vaginali continentur, in homine autem
 peculiari a testiculo sacco includuntur, nisi perito-
 naeum ruptum sit. Ex quo etiam consequens, ut
 in animalibus herniae per testiculi exsectionem cu-
 rentur, hominem vero a morbo redeunte non praecau-
 eant, simulque eluocescit, punctum aureum et in-
 tūram regiam his etiam magis ac homini apte con-
 uenire. Arteriae testiculorum seu spermaticae in
 plerisque animalibus ex aorta procedunt, angustissimae
 et longissimae, in homine ramificatae, ramis tamen
 his parum decreseunt. Immo in brutis, in quibus
 arteriae multum contorquentur, diameter transuer-
 sim augetur, ex quo coniicit Cl. Auctor, singulis
 impetum in progressu imminui, magis adhuc, quod
 in porco mirum in modum arteria glomeratur. De-
 cum itaque hic esse putat, in quo homogeneae in-
 morum particulae se magis queant attrahere.

quae a Nostro in animalibus adducuntur dis-
 cretibus, unicam illam notamus, arterias sper-
 maticas in quadrupedibus viviparis supra renales
 moriri. Venae contra spermaticae in his et in ho-
 mine arteriis ampliores copiosioresque existunt, ad re-
 ctum quoque altitudinem iterum adscendunt, in forice
 ailiaeas, in erinaceo ad venam caavam, in halece ad au-
 gulam cordis terminantur. Singulare tamen est, in ho-
 minibus virorum venas valvulis instrui, in feminis ve-
 nae easdem deficere, quod partim earum venarum
 sui intra abdomen tribuit Cl. Auctor, partim men-
 struorum causa sic factum esse contendit. Inter has
 autem et arterias non est insolita quaedam commu-
 tatio, sed talis, quae in reliquis quoque corporis
 partibus obuenit. Sensum ob nervos testicali ex-
 quisitum habent, cum intestinis dolorem similem
 percipiunt, et inflammatione pulsus contractum
 reddunt. Interna vero testiculorum fabrica ex fle-
 mosis copiosissimisque ductulis conficitur, qui in
 fasciculos collecti, non quidem veris septulis, mem-
 braneis tamen involucri a se invicem distinguuntur,
 quibus fasciculorum intertextus non intercipiatur,
 et a parte superiore testis descendant. Origo ho-
 minis ductuum obscura est, arteria hominis sperma-
 tica, supra testiculum in ramos diuisa, introit per
 albugineam tunicam ad interiora, ex qua ramuli qui-
 dam, per externum latus adscendentes, in serpen-
 tinos ductus absumuntur, venae eodem modo pro-
 grediuntur, nullo tamen tentamine potuit Cl. Au-
 ctor seminalium ductuum ortum detegere, nec feli-
 ciori usus est fortuna, institutis experimentis, quae
 longe recenset, cum aliorum animalium testiculis.
 Ductuum dein seminiferorum progressum graphice
 descripsit GRAAFIUS, melius vero HALLERUS, p. 18.
 qui epididymidem replens mercurio, inuenit vascu-
 la recta ex superiore testiculo egredientia, intra al-
 bugi-

bugineam tunicam anastomosibus iuncta, et rete testis efficientia, ex quibus vasa plura decem vel duodecim *vasa efferentia* faciunt, simulque epididymidis caput constituunt. Eadem quoque cum felicitate in flexuosos testiculi ductus inquisiuit Noster, atque expresso prius semine, laxatis vero per tepidam aquam partibus, hydrargyrum per epididymida ad ductus illos rediisse vidit, ut horum etiam diametrum, numerum, longitudinem, flexuumque copiam determinari potuerit, easque propter testem animo depingit.

P. 30. *quasi ductuum 300, qui vasis sanguineis ornatur, cuius generis esset, quorum unius cuiusque diameter $\frac{1}{10}$ pollicis sit, et eius longitudo pedes circiter 12, flexus 5760 ab origine ad finem perficiens.* Mirando tamen modo

omnia haec vascula in vnum candem colliguntur, vas deferens scilicet, cuius diameter $\frac{1}{8}$ pollicis aequat, qui exigua instructus cavitare, cylindricus pergit, et ad finem demum ampliatur. Diversa quodammodo fabrica in aliis animalibus est, quam in quadrupedibus, auiibus, piscibusque perstrutatus est, exposuitque Cl. Auctor; ex qua tamen probabil

P. 42. ratione consequitur, ductuum serpentinarum cylindricorum congeriem testiculorum facere, quorum species sint caeci, minimas autem, per eos dispersas arteriolas semen hic deponere, eo, quo solent arteriolae mesaraicae in cauum intestinorum lympham stillare, modo, in primis, quum haec etiam fabula per insecta confirmetur. De vesiculis seminalibus pauca proponuntur, quum eas excellentissimo HALLERUS extricauerit, appendicum autem in numero variat.

Reliqua huius dissertationis capita ad physiologica momenta spectant: motus seminis in homine et nonnullis aliis animalibus a cremastere adiunctus, in reliquis a vicinis partibus, musculisque. Clampus autem est, seminis aliquas partes sanguini reddi debere,

Idem, quod semen testis tenuius sit femine in vasis
 deferentibus aut vesica spermatica contento. Sed
 hoc quoque disquisitio admodum est difficilis. De-
 m. III. HALLERUS vasculum rectum, ex media
 epididymide cum vasis testiculi adscendens, finem
 non inuenit, ad resorbentia pertinere credidit: idem
 docuerunt Nostrum instituta tentamina; oritur a
 nobi minoris epididymidis parte interna, ibidem-
 que plicatum existit, versus funiculum spermaticum
 surgit, in eo tandem hydrargyrum immisum sub-
 sistit. Tandem vero in bienni puero idem vascu-
 lum, diuisum in progressu, denuoque coeuns, ad
 vesicam vrinariam cum vase deferente processisse in-
 uenit, hic loci, derelicto vase iam dicto deferente,
 sursum adscendisse, forte in chyli receptaculum ter-
 minatum. Ut melius haec pateant, non omisit in
 aliis animalibus similia tentare Cl. Auctor, experi-
 menta hinc cepit in mure, ariete, tauro, forice,
 cinaceo, equo, cane, auibus, salamandra, inque
 non nullis ductus etiam ad cor protensos inuenit.
 Vasa lymphatica vero ex contextu demum celluloso
 detecta animaduertit. In illo porro capite, in quo p. 56.
 feminis dotes et varia eius phaenomena disquirun-
 tur, ex aliis permixtis notamus, sperma in vesiculis
 tenui, a liquoribus adfusus, potissimum prostatae,
 fuisse, et in aere libero, magis a calore cito
 coalescere. Instituit etiam experimenta cum sali-
 bus, oleis aliisque rebus, ex quibus patet, semen
 ad mucis naturam quidem propius accedere, esse ta-
 men sui generis liquorem. His expositis, recensen-
 tur BUFFONII nupera obseruata, nec non Cl. Au-
 storis, qui in spermate se animalcula, gyris non
 dissimilia, detexisse adserit. Talia tamen corpuscula
 in aliis etiam liquoribus BUFFONII et NEEDHAMII
 exemplis denotat. Corollaria denique inde fluunt,
 quibus feminis secreti effectus quidam dignoscuntur.
 Sper-

Spermatis copiam ea, quae aliorum liquorum, agent, dein stimuli quicunque, etiam morbos, creatio tamen ad certum tantum tempus fit, et animalia maiora paucos foetus generant, minores vero uiviparis foecundiora sunt. Ingeuere notandum est, rationem, qua sperma in producenda prole agat, absconditam esse fore.

Additae elegantes icones testiculos, eorumque partes, vasa flexuosa, epididymidem, vas deferens, tum ex homine, tum ex aliis animalibus sistant, et mulque machinula, ad immittendum mercurium inventa atque descripta, hic occurrit.

VI.

Diff. inaug. de primo pare nervorum medullae spinalis. Auctore GEO. THOM. ASCHEW.
Petropol. Gotting. 1759. pl. 16. tab. aen. 7.

Inter praestantissima scripta, quibus nostri dissectores obscuram adhuc nervorum histriam felici studio declararunt, omnino haecce referenda esset dissertatio, discipuli magno HALLERO digni. Declaratur enim in ea egregie origo et decursus nervi infra occipitalis WINSLOVII, quem veterum plurimi decimum capitis, recentiores vero primus cervicis numerabant, ita, ut collectis, qui ante Cl. Auctorem de hocce nervo egerunt, scriptoribus variisque eorum de origine ramisque eius sententiis expositis, suas tandem hac de re observationes ad-

- P. 1. nectat. Rem autem a prima origine medicinae petens, docet, GALENUM illum polli nervis non numerasse, non vero exacte descripsisse. Qui GALENUM sequuntur dissectores, plerique verba eius P. 7. tantum repetunt. VESALIUS GALENI descriptio-

hanc enteleian, eandem perfectiorem exponit, pri-
 musque figuris nervi huius ortum et progressum ex-
 pressit, non tamen plane eius historiam absolvit.
 Addiderunt huic descriptioni aliquas ex suis observa-
 tionibus COLUMBUS et INGRAESIUS, reliqui
 enim omnes, ne FALLOPIO quidem, excepto, Ve-
 salianam tantum descriptionem exscripserunt. Pri-
 mus vero anticam et posticam huius nervi e medulla
 spinali originem expressit BUSTACHIUS, quam-
 quam Eustachianis tabulis nondum editis COITER
 aliique, iam quaedam de duplici huius nervi origine
 proposuerant. Nihil autem fere, in huius nervi p. 14.
 descriptione mutatum aut additum fuit, ad WILLI-
 SII usque tempora, qui eum quidem, sed non sa-
 tis exacte descripsit. Veterum enim scriptorum et
 inventorum negligentior, discrimen nervorum ex
 cerebro et medulla spinali prodeuntium haud satis
 recte constituit, praeter necessitatem huncce ner-
 vum decimum par nervorum cerebri esse finxit,
 progressumque eius ex ossibus non bene perspexit, ut
 staticeamus. VIEUSSENIUS Willisianam nervos
 numerandi methodum secutus, eandemque servare
 cupiens, primum hoc cervicale par in duas par-
 tes distinxit, et in varios quoque alios errores in-
 cidit. Multi huius vestigia praesserunt, et decimum
 par cerebri, primumque cervicale a se invicem se-
 parantes, nervi huius historiam magis adhuc confu-
 sam reddiderunt. Restituerunt vero eum medul-
 lae spinali HEISTERUS, SANTORINUS aliique. p. 22.
 MORGAGNUS et WINSLOVIUS posticam huius
 nervi originem existere negarunt, contrarium SAN-
 TORINO affirmante: hi tamen omnes varia, non
 tamen sine erroribus, detexerunt. Ab HALLERO
 inter cervicales numeratur, et quaedam ad eius hi-
 storiam addita fuerunt. Hisce de inuentis circa hunc p. 30.
 nervum expositis, suas quoque de eo institutas ob-
 serva-

- seruationes Et Auctor proponit, medullae spinalis, eiusque inuolutris, in vniuersum descriptis. Filamenta, quae radicem anteriorem constituunt, filamentis posterioris radice copiosiora, et aliquotum
- P. 37. firmitiora sunt. Spinales nervi differunt a ceteris, originis loco, duplicata radice, ganglio, quod a solis radicibus, absque alterius nervi interuentu formatur, secessione in duos ramos, anticum et posticum, quorum prior ad intercostalem nervum, posterior ad musculos abit, et viae ratione. Haec enim a binis ossibus ita formatur, vt vna foramina per in superiore, altera in inferiore exsculpta sit. Cum vero hae notae omnes in primi paris nervo quoad adsint, nullum superesse videtur dubium, quin ad reliquos medullae spinalis nervos eum referre possint. Liceat vero nobis breuiter ex ipso Auctore nostro descriptionem huius nervi repetere.
- P. 39. Antica eius radix quatuor ad septem filamentis, proxime super radicem paris secundi, ita oritur, vt aliqua ex prima radice ad secundam filamenta descendant. Postica paucioribus filamentis supra secundi radicem oritur, communione huius cum nervo accessorio, et radice postica nervi secundi paris. Hae duae radices duram matrem perforant, et antica quidem paululum descendit, postica adscendit, confluentes vero paruum ganglion efficiunt, ipsa situm, vt arteria vertebralis, quae basilem constituit, inter os et ganglion media sit. Egressus ex hoc ganglio nervus in duos ramos dividitur, quorum anterior transversim versus anteriorem proripit, deorsumque, furculo ad musculum rectum lateralem dato, inflexus, arcum anteriorem format, ex quo ramus cum nono pare communicans, et repartitus ramulus ad rectos anticos procedunt. Deinde ramum cum ganglio intercostali coherentem emittit, et nonnunquam cum octavo pare, et

ramo descendente noni cohaeret, tandemque cum secundo ceruicalium ansam facit. Posterior, in spatio triangulari, quod inter rectum posticum majorem et duos obliquos est, versus posteriora paululum sursum adscendit. Ex eo oritur ramus descendens, qui bipartitus obliquum inferiorem perforat, atque in ipso hoc traiectu anastomosin cum posteriore ramo secundi nervi ceruicalium, siue posteriorem primi paris arcum efficit. Secundus ramus, qui ex eo procedit, in rectos posticos diuiditur, quorum tres ad obliquum superiorem, ultimus vero, eo musculo perforato, ad rectum lateralem ibit. In fine methodus hunc nervum praeparandi subnectitur. In tabulis aeneis tribus, quae ad hanc tractationem pertinent, origo, decursusque huius nervi et aliae vicinae partes optime depinguntur, ut inter elegantissimas dissertationes neurologicas haecce omnino referri mereatur.

VII.

Splanchnologie raisonnée redigée en démonstrations, ou l'on traite de l'Anatomie et du Mechanisme des visceres du Corps Humain.
Par M. FLURANT. Maître ès arts, Chirurgien Maior de l'Hopital de la Charité de Lyon, et Associé de l'Academie Royale de Chirurgie a Paris, chez Delaguette, 1752. in 12mo. Tom. I. pl. 18. Tom. II. Alph. I.

i. e.

Doctrina viscerum definitis praelectionibus explicata, qua et Anatome et Mechanismus partium declaratur. Auctore Cl. FLURANT.

Conti-

Continentur hoc opere praelectiones a Cl. Auctore publice propositae, in quibus non modo fabrica, sed et physiologicus usus viscerum corporis nostri ita exponitur, ut eum ordinem satis aptum exhibuisse, et perspicue ac eleganter differuisse, negare nullo modo possimus. Paucae vero res aut observationes novas in iis contineri, stilum nimis saepe copiosum et oratorium, nominaque Auctorum et latina partium ipsarum maxime saepe corrupta esse,

T. I. etiam fateri debemus. In prima praelectione de

p. 1. anatome corporis humani in genere agit, et principuorum inuentorum historiam satis mandam et incompletam, nec non physiologiam breuem tradit.

p. 54. In secunda de partibus externis, integumentis, tactus sensu, transpiratione, pilis, vnguibus, tela calulosa et adipe disputat. In tertia tractatio de abdomine et musculis eius, musculis in vniuersum eorumque

p. 177. motu, peritonaeo et omento continetur. De motu musculari sequentem hypothesein proponit. Cretis in fibris muscularibus parua esse spatia, siue vesiculae, subtili aere per totum orbem diffuso repleta, aere scilicet simplici, puro, elastico, homogeneo. Haec in vesiculis compressam materiam semper in expansionem niti, compressionem vero illam tum a vesiculis ipsis fieri, tum augeri musculorum insertione, qua vesiculae magis tensae longiores fiunt, et secundum contentum magis urgent. Aperiri vero in nervos, liquidi tamen eorum influxum in statu naturali et quiete muscoli ab ipsa aerea, in vesiculis contenta materia impediri. Fluido autem nervoso maiori copia et impetu ad has vesiculas determinato, aeream vesiculas replentem materiam, magis actum a fluido nervoso irruente compressam, omnem vi suam in parietes vesicularum exserere, vesiculas dilatare, et ita totum musculum breuiorem reddere.

p. 206. Quarta praelectione de digestionis organis, simul

alime
natio
creo
e de
quo
genit
cretio
durat
moen
a me

In
dous
fuo
branis
reddi
tione
partu
tribuit
sanguis
distin
et de
tantum
lupfos
bro; c
et meo
fimo a
ganis f
lingua
bus ex
et audi

Sup

alimenteriorum, mesenterio, vasis lacteis et ductu thoracico, digestionemque ipsa: quinta de organis secretoris, pancreate, liene, hepate, bilis secretionem, et de secretionem in vniuersum, de qua similia fere HALLERUS habet, agit. Sexta de partibus genitalibus virorum, de organis vropoieticis, et secretionem vrinae et generationem calculi exponit. Strucuram vasorum deferentium in equo examinavit, et inuenit, ea spongiosa substantia quidem intus repleri, in medio tamen eorum cavitatem superesse.

In secundo Tomo septima praelectione de partibus foeminarum externis, internisque, fluxu menstruo et generatione agit. Octaua de foetu, membranis eius, placenta, quam partem chorii crassioris redditam, non peculiare corpus esse assumit, circulationem sanguinis in foetu et nutritionem eiusdem, et partum, in quo perficiendo actioni foetus multum tribuit, disputat. Nona de organis circulationis sanguinis, thorace, mammis, lacte, pleura, mediastino, pericardio, corde eiusque actione: decima de organis respirationis, thymo, quem adesse tantum credit, vt cauum thoracis in foetu ob collapsos pulmones vacui repleat: vndecima de cerebro, capite osseo, et membranis cerebri, cerebelli et medullae spinalis anatome, et nervis in vniuersum exponit. Duodecima tandem lectione de organis sensoriiis, ore, glandulis saliuariis, pharynge, lingua, naribus, oculo et aure, nec non de sensibus externis in vniuersum, gustu, odoratu, visu et auditu differit.

VIII.

*Sendschreiben an D. GEORG VLRICH SCHMID,
M. D. von einem merkwürdigen chirurgi-
schen Casu eines vermittelst einer Stoppfen
in die Luftröhre verschluckten, durch
die Operation der Tracheotomie aber
glücklich herausgenommenen Beines, erlas-
sen von IOHANN MICHAEL ENGEL,
Chirurgus auf dem Pilgerhause. Augsp.
1750. 4. 1½ Bog. Tab. aen. 1.*

i. e.

Epistola IO. MICH. ENGELII ad D. GEOR-
GIUM VLRICUM SCHMID, super casu
chirurgico notatu digno ossis cum iusculo
deglutiti, in asperam arteriam delati et per
tracheotomiam extracti.

Vir viginti sex annorum, iusculum nimis avido
comedens, frustum ossis deglutiebat, quo facto,
respiratio cessabat summumque suffocationis pericu-
lum imminebat. Digito in fauces immisso vomitus
excitabatur, quo aliquantulum subleuabatur miser.
Respiratio tamen difficilis manebat, frustumque in
collo haerens nec injectionibus nec aliis auxiliis
remoueri potuit. Die vndecimo, cum aeger
adhuc viribus satis validis et sine febre esset, operati-
o tracheotomiae instituebatur. Cutis duorum
pollicum latitudine sub cartilagine thyroidea ad trium
digitorum latitudinem incidebatur, musculisque sterno-
thyroideis et tribus annulis cartilagineis iuxta lon-
gitudinem discissis, frustum ossis forcipe compre-
hensum ex aspera arteria extrahere conabatur Cl.

Au.

Auctor; cum vero immobile illud esset, aliquot
 hinc cartilagine inferius discindebantur, simulque
 hinc cartilagine cricoideam premente tussique ex-
 traheretur. Vulnus deinde rite consolidabatur,
 et leuior febris vulneraria accederet. In fine hu-
 ius epistolae icon additur, in qua partes in hac ope-
 ratione discissae frustumque ossis extractum delinean-
 tur. Adduntur tandem annotationes quaedam su-
 per operatione tracheotomiae, de qua iam veteres
 Arabes et Graeci egerunt, eamque licet cum successu
 minus felici interdum instituerunt.

IX.

Flora orientalis siue recensio plantarum, quas
 Botanicorum Coryphaeus LEONHARDUS
 RAUWOLFFUS, Medicus Augustanus, an-
 nis 1573, 1574 et 1575 in Syria, Arabia,
 Mesopotamia, Babylonia, Assyria, Arme-
 nia et Iudaea crescentes obseruauit, et col-
 legit, earundemque ducenta specimina, quae
 in Bibliotheca publica Lugduno-Bataua ad-
 seruantur, nitidissime exsiccata et chartae ad-
 glutinata in volumen retulit. Has methodo
 sexuali disposuit, Synonymis probatoribus
 illustrauit, Nominibus specificis insigniuit IO-
 HAN. FREDERICUS GRONOVIVS. Lugd.
 Bat. typis Wilhelmi de Groot 1755. in 8uo
 pl. 12½.

Exhibet haec Flora plantas trecentas et triginta
 octo, in quarta Hodoeporici RAUWOLFFIA-
 ni parte descriptas, et in quarto volumine splendi-
 dissimi herbarii quoad maximam partem contentas

quod ipse **RAUWOLFFUS** magna cura studioque parauit. Non solum enim indefessus ille plantarum tum in Europaeis, tum et in Asiaticis potissimum regionibus indagator, varias in istis regionibus crescentes plantarum species, nec visas, nec cognitae ante eum, inuestigauit, sed et earum specimina venusta arte exsiccauit glutineque chartae adfixit. Quinque huius **RAUWOLFFIANI** herbarii tomi in publica Ordinum Hollandiae Westfrisiaeque bibliotheca Lugdunensi asseruantur, in quam cum **VOSSII** bibliotheca transierunt, qui eos ex Suecia secum apportauit, forte a Regina **CHRISTINA** acceptos. Praestantissimi huius herbarii mentionem iam coaeui nonnulli **RAUWOLFFO** Botanici, vt **CAMERARIUS** et **SAUHNUS** fecerunt, plurima enim plantarum specimina arida cum illis, egregius **RAUWOLFFUS** communicauit. Anglici porro Botanici, vt **MORISONUS**, alique vt **BREYNIVS**, quarto in primis hoc volumine, quod exoticas comprehendit, vsi sunt, plurimaeque inde in vsum suum conuerterunt. Tandem **Cl. GRONOVIVS** laudabili studio plantas elegantius expansas, quas quartum in primis volumen, cuius folia Atlantica sunt, quoad maximam partem complectitur, et quae in Hodoeporico **RAUWOLFFII** descriptae fuerunt, sexuali methodo ordinavit, synonymaeque probatissimorum auctorum addidit. Reliquarum vero plantarum descriptionem, vna cum dissertatione de plantis quibusdam biblicis, se alia occasione in vsum prolaturum pollicetur.

Praemissa est vita **RAUWOLFFII** ex **ADAMI** vitis medicorum petita, ad quam suas **Cl.** editor annotationes addidit, egregieque iisdem eandem illustrauit. Praemittitur porro Topographia plantarum, et quorundam simplicium, in Bazarys sive officinis orientalibus venum prostantium, quae ex ipso Hodoeporico desumpta est. *Rauwolfiana nomina*

ina vbiq̃ue synonymis addita fuerunt, inter quae
plurima sunt triuialia incolarum, quae tamen magis
sono, quam recta scribendi ratione prolata vi-
dentur. Latinum pariter ac exoticorum illorum
nominum indicem Cl. Editor addidit.

X.

De Tabē glandulari, siue de vsu aquae marinae
in morbis glandularum, Dissertatio. Auctore
RICCARDO RUSSEL, M. D. E Theatro
Sheldoniano, prostant venales apud *Iacobum Fletcher*, Oxon. et *I. et I. Riuington*,
1750. 8. pl. 15. tabb. aen. 7.

Referentes Cl. Nostri Auctoris *Oeconomiam natu-
rae in morbis acutis et chronicis glandularum **)
crebamus adhuc supra memorato libello, hinc ti-
tulum eius tantummodo indicare potuimus. Quum
vero nuper ad nostras peruenit manus, recensionem
huius libelli vt supplementis addamus, e re esse iu-
dicauius. *Dissertationem enim epistolarem ***)
quam ad Virum doctissimum RICCARDUM FREWIN
Noster dedit, priorique libro adiecit, tanquam se-
quelam et illustrationem nostri libelli ipse in praesa-
tione considerat. Summa totius libelli in eo confi-
git, vt remedio, eam ob virtutem haecenus non
cognito, vsu scilicet aquae marinae glandulas
induratas, sereque scirrholas, modo non exulcera-
tas, totius nostri corporis sanare studeat. In praesa-
tione quatuor proprietates, quas characteres vocat, p. 7.
aquae marinae adsignat. *Primus est sapor salus:*

Q 3

secun-

*) vid. Commentar. Nost. Vol. V. Part. III. p. 463.

*) ibidem p. 477.

*secundus amaritudo: tertius nitrositas: quartus vici-
tiositas.* Hos characteres non solum suis, alio-
rumque scriptorum argumentis probare conatur, sed
ex his quoque, praesertim *salsedine*, vim medicatam
deriuat. Quod ad *nitrositatem* attinet, nisi de nitro,
sive natro veterum hanc explicet, multi ad id du-
bitabunt, num verum, hodiernum nempe nitrum,
ex aqua marina sistere queat, licet ad HALLESIIUM
prouocet. Minime enim id nitrum est, quod ni-
tri formam et crystallos habet. Tabem nunc expo-
nit, eamque a distinctis fluxionibus in glandulas tra-
chaearum, pulmonis, aliarumque partium interna-
rum oriri autumat. Quod si huic morbo in talio
aqua marina opponitur, certum auxilium aegrotis

p. 14. promittit Cl. Auctor. Sin vero vasa iam rupta,
seu erosa, pusque iam motum sit, ipse fatetur ab
illo remedio nil sperandum esse. In eis enim quae
aqua marina non sanare potuit, post mortem glan-
dulas mesenterii et pulmonum suppuratas et aposto-
matibus refertas inuenit, quorum exempla tabulis

p. 18. aeneis exhibet, figurisque illustrat. Causam huius
morbi in prima infantia quaerit, et nutrimentum culpa
futurae tabis fundamentum in ipsis iam cunabulis
iaceri affirmat, dum pusillos infantes vestimentis et
culcitris plumeis obruunt, cubiculi calore debilitant,
et lacte, plerumque acri et minus sano, infarciunt.
Ad quod accedit, quod morbos, talem dietam ta-
leque regimen necessario subsequentes, non euacu-
antibus apposis, sed opiatibus sopire satagant, an-
samque futuris obstructionibus et scirrhis glandu-
rum praebeant.

p. 23. Quibus praemissis quatuor nunc diuersi status
glandularum morbidarum Cl. Auctori confidendi
veniunt: primus est, *recens* in glandulam fluxio; se-
cundus status *augmentationis*; tertius, *inflammatorius*;
et quartus, *morbi terminatio*, quando scilicet tumor

vel dissipatur vel in pus, vel scirrhum, vel cancerum mutatur. Hac occasione singularem observationem adducit: *glandulae inquit, cervicis concatenatae, quae quo quasi vinculo ab auribus claviculas usque continuantur, fore pro ratione longitudinis vasorum colli dependere, quas ubi tumefactas cum tonsillis quoque plus aequo longis, videris, tam internas etiam mesenterii, pulmonumque glandulas recentis fluxione affectas esse suspicandum est.* Quam suspicionem fundatam esse ex eo concludimus, quod his vel ter idem observauimus.

In statu igitur *fluxionis et augmentationis*, quamvis nulla accedit febris, aquam marinam prodesse contendit: vsus autem praesertim largum mercurii oleis omniumque medicamentorum, quae caustici sunt generis, ea propter, quod nimis stimulent, reijcit: mercurium tamen parua dosi sumtum, et cum marina aqua coniunctim datum adprobat. Transit p. 26.
Cl. Auctor ad statum inflammatorium. In hoc morbi statu aquam marinam non prodesse fatetur, morbum enim inde nimis irritari ipse dicit.

Venit denique ad *morbi terminationem* et quidem p. 31.
in *dissipatione*, quae vnice tentanda est. Glandulae tunc ad priores terminos redeunt, officiisque suis funguntur, licet interdum molles, et aliquantulum tumidae maneant. In eo statu vsus aquae marinae optimum edit effectum, praesertim si medicamenta ex plantarum marinarum cineribus parata, sale ammoniaco, aethiope minerali, antimonio etc. pro morbi conditione, admixtis simul adhibentur, et curatio balneo maris frigido finitur. Ne morbus autem recidat, postremum omnium corticem peruvianum addere solet Cl. Auctor.

Sequitur nunc *terminatio* in scirrhum, quae tertia species est, de secunda enim, quae a pure erat, in prioribus, saltem paucis, iam egit. Scirrhum perfectum nec aqua marina, nec alio vlllo medicamento,

mento, nisi manu chirurgi curari posse, ipse asserit: leuiiores autem scirrhostates, sit venia verbo, hac aqua se sanasse credit. Cancrum denique, quae quarta terminationis species est, in quem scirthus facile abit, ne adire quidem aqua marina audet, quia ei nimis stimulare videtur aqua: quare etiam in atheromate, steatomate et meliceride, aliisque tumoribus tunicatis, vbi materia extrauasa est, ab huius usu abstinet.

- P. 36. Plus tamen commodi sibi promittit non solum in omnibus recentioribus glandularum totius fere corporis obstructionibus, sed etiam in obstructionibus hepatis et renum, si scilicet inflammatione memoratae partes carent, nec febris accessit. Certissimum autem effectum vidit Cl. Auctor in alui obstructione, ab induratis et scirrhis glandulis, circa intestinum rectum sitis, orta, et in colica alui constipationem saepius sequente. Lente enim et melius ceteris omnibus remediis soluit aqua marinae aluum, eamque liberam seruat: quare etiam nauigantibus, qui alui constipationibus, et biliosis colicis saepius vexantur, aqua marina valde in usu est.
- P. 48. Veteres quoque huius aquae usum in eiusmodi morbis iam suasisse ex CELSO, PLINIO, SERAPIONIS SAMMONICO Cl. Auctor probat, cum quibus recentiorum opiniones coniungit. Porro pauca adhuc monet de effectu aquae marinae in glandulas subcutaneas, quas externas vocat, quia oculis medici magis patent, et medicamenti effectus citius animaduerti potest. Huc refert ciliorum, palpebrarum, et cervicis glandulas obstructas et tumefactas, quas aqua marina sanatas obseruauit, modo in scirrhos nondum versae fuerint.

Verum enim vero aquam marinam non solum adhibet Cl. Auctor, sed alia apposita medicamenta, pro morbi natura, aquae marinae usui adiungit,

vi ex *sectione secunda* videri potest. Praecipua re- p. 62.
media sunt millepedes, squilla, calces concharum
et plantarum marinarum. Huc pertinent Madre-
porae, Algae, Fuci et Quercus marina, cuius suc- p. 74.
cum, qui in eius vesiculis mense Iulio inuenitur, et
quem saponaceum nominat, in glandularum tumo-
ribus externis, si tumor hocce succo perfricatur,
multum extollit.

In fine huius sectionis etiam his respondet, p. 79.
qui scire cupiunt, qua ratione in aquae marinae com-
mendationem et cognitionem inciderit. Primam
occasionem illi dedere maris accolae, qui aquam
marinam saepe in auxilium vocant; deinde DIO-
SCORIDIS et PLINII aquae marinae laudes; post-
ea vsus salis GLAUBERI, quem multum cum aqua
marina conuenire putat; tandem anonymi cuiusdam
auctoris, sub titulo *Comitis Domestici* liber, qui
vsus aquae marinae multum commendat.

Sequuntur nunc Historiae triginta et nouem p. 83.
morborum, aqua marina sanatorum; inter quos,
praeter morbos glandularum praecipui sunt lepra
arida et humida, gonorrhoea, icterus, et eruptio-
nes quaedam cutaneae: vbi tamen notandum, Cl.
Auctorem alia apta medicamenta, vna cum aqua
marina adhibuisse, vt inde omnino dubium in non-
nullis casibus restet, num. aqua marina? an reliqua
adhibita remedia morbum sanarint? Historias exci- p. 135.
piunt quadraginta et nouem aphorismi, ex praece-
dentibus collecti, qui nihil autem continent, quod
non in prioribus iam adductum, et a nobis rela-
tum sit.

Aphorismis succedit Appendix de *quercu marina*, p. 151.
quae duplicis est speciei, vel *sine vesiculis*, vel *cum*
vesiculis, quarum vtriusque exhibet figuras. Ex hac
planta non solum confecit succum, quem saponaceum credit, et perfricandis tumoribus, vt supra
iam

iam monuimus, adhibuit; sed ex planta calcinata quoque parauit medicamentum, quod ob colorem nigerrimum, quem accipit, *aethiopem vegetabilem* vocat. Hoc vice spongiae vstae vitur, quam tamen praestantia superare censet. Adnectit quaedam experimenta ad inquirendum, quid praestet quercus marina *ante fermentationem*, vt ait, et *post fermentationem*, cum aqua marina institutam. Hac occasione meminit madreporae, aliorumque coralliorum marinorum, quorum figuras addit.

p.159. Finem huius opusculi faciunt tres epistolae tribus medicis, Cl. FREWIN, WILMOT, et LEWIS ad Cl. Auctorem datae, vna cum huius responsionibus, quae omnes circa vsum aquae marinae versantur, nonnullasque morborum historias referunt, quos vsum aquae marinae, tam interno, quam externo sanatos affirmant modo memorati Cl. Auctores, licet non negandum sit, eos efficacissima aptissimaque remedia simul in vsum vocasse. In numero morborum nullum inuenimus, cuius non sit facta

p.168. mentio in catalago historiarum, a Cl. RUSSEL memoratarum praeter resolutionem neruorum, quam adolescens quidam expertus est, et quem Cl. FREWIN aquae marinae potatione et immersione frigida feliciter priori restituit sanitati. Ceteri morbi ad

p.192. morbos glandularum pertinent. In responsione Cl. RUSSEL ad Cl. WILMOT data, primariam virtutem aquae marinae in eius sale quaerit, ope cuius tonus partium c. h. confirmetur, atque corroboretur: siquidem neque valetudinem, neque vasorum nostrorum robur sine sale conseruari opinatur. Pro uocat ad homines, qui parum vel nihil omnino salis cum cibo sumunt, quos debiles tandem fieri, et totum putremque odorem exhalare contendit. Opinionem suam ex ouium pastura probare conatur. Has non solum sanas et integras seruari, si inter pascen-

pascendum sale marino cum herbis vescantur; sed etiam a lue illa exitiosa, a vermibus in iecinore, eiusque ductibus biliariis repertis orta, rursus liberari, si illis locis pascantur, quae *singulis maris aestibus* p.198. *proluuntur*, et salsa sunt.

Coronidem opusculo imponit epistola a Cl. LEE p.218. ad Cl. Auctorem exarata, in qua in historiam vsus aquae marinae inquit, omnesque ex veteribus et recentioribus ab HIPPOCRATE ad nostra vsque tempora colligit locos, qui ad eius in medicina vsum pertinent, eumque illustrant. Ex fine epistolae patet, aquam marinam valde in vsu esse in Anglia, quia Cl. LEE ad millena prouocat exempla viuentium, qui aquam marinam quotidie bibant. Portio consueta est libra vna, quae ad multum tempus continuatur. Refert enim exemplum aegrotae, quae libram vnā omni mane continua quadam serie bibit, donec congios viginti et quinque, quantitatem profecto immanem consumserat. Scrophula exinde, qua laborauerat, sensim euauit, valetudo etiam melior et firmior facta est.

XI.

Hans Maj:ts ADOLF FRIDERIKS Vår allernå-
digste Konungs Naturalie Sammling inne-
hållande sålsynthe och främmande Djur, som
bevaras på Kongl. Lust-Slottet Ulriksdahl;
beskrefne och afritade samt på nådig be-
fallning utgifne af CARL LINNAEUS.

h. e.

Museum S: ae R: ae Maj: tis ADOLPHI FRI-
DERICI Regis Suecorum, Gothorum, Van-
dalorumque cet. in quo Animalia rariora in-
primis, et exotica: Quadrupedia, Aues, Am-
phibia, Pisces, Insecta, Vermes describun-
tur et determinantur, latine et suetice cum
iconibus. Iussu Sac. Reg. Mai. a CAR-
LINO LINNAEO; Equ. Holmiae, e Typographia
Regia. Direct. Pet. Momma. MDCCCLIV.
forma mai. pag. 135. tab. aen. 33.

Opus hoc splendidissimum continetur praefatione
satis docta atque ipsa tractatione, qua animan-
tia varii generis rariora, quae maximam partem in
arce regia Ulrichsthal dicta, non adeo procul Hol-
mia asseruantur, more LINNAEANO commode
describuntur. Praefationem quod attinet, animus
est ostendere, quid sibi velint et quo tendant eius-
modi collectiones rerum naturalium. Operae pre-
tium esse existimamus summam pauca tradere, ut
ei, quibus accessus ad hunc librum non est, quo-
dam modo docendi rationem intelligant. Primum,
quod mortalis quisque in contemplandis rebus a
sapientissimo Numine conditis tenere debet, hoc est;
ut

ut se ipse quoad fieri potest, cognoscat, scilicet quo
 ortus sit genere, unde Domo, quaeque officii ge-
 nera seruanda. In originem si inquiramus, anim-
 aduertimus, non sua sponte, neque casu et for-
 tuito, sed consilio omnia, ne homine quidem ex-
 cepto, a natura aliqua longe sapientissima esse effe-
 cta, atque animantia omnia, plantas cet. nihil nisi
 concatenatam esse seriem. Quod si porro adspicia-
 mus locum, quem incolamus, est ille globus terra-
 queus, quem velut museum summi creatoris artificii
 instructissimum, in tria distributum conclaui, quo-
 rum primum regnum lapideum, alterum vegetabile,
 animale tertium complectitur, commode possumus p. 3.
 contemplari. In primo conclauis videre licet, quo
 modo argilla, arena, creta, humus atque ochra
 originem capiant; e quibus lapides omnes mira na-
 turas lege oriantur, adeo ut ex arena cos, ex humo
 schistus, ex creta silex, ex ostrocodermatibus et terra
 marmor, ex argilla denique talcum nascatur. Ad-
 miratione etiam digna putantur metalla, varia sa-
 xorum strata, innumera petrificata, immensa quo-
 aliorum lapidum congeries. In altero conclauis re-
 gnum vegetabile se conspicuum praebet, quo dici
 non potest, quanta sit plantarum variatio et discrepan-
 tia, quam deprehendimus. Pauperes musci superant
 saepius artificio superbas indorum palmas; gramina
 ferme vniuersam telluris superficiem inuestiunt. Stu-
 pendum in herbis foliorum, florum et fructuum
 discrimen; inopinata odoris, saporis, coloris alia-
 rumque proprietatum differentia; arborum umbra-
 cula, florum amores cet. Sequitur tertium con- p. 5.
 clauis, regnum animale puto; ibi vermium innu-
 merabilia genera, quorum alia civitatem quandam
 constituunt, ut Corallia; alia solitariam vitam pera-
 gunt. Ibi egregia insectorum agmina, tanta varia-
 tione et multitudine adspectabilia, ut specierum co-
 pia

pia reliqua animantia omnia facile superent. Ibi muti pisces, qui largam vermium dapem in aquarum fundo paratam inueniunt. Ibi aeriae volucres exquisitis coloribus superbientes, qui impediunt, ne insectorum multitudo nimiam noxam aliis rebus creatis inferant; qui statto tempore maximam partem emigrant, atque redeunt, plantas piscesque disseminant. Ibi denique animalia quadrupedia in campis exultantia, ceterasque res in suum usum conuertentia. Sic omnia purgantur, omnia renouantur, aequilibriumque rerum naturalium seruatur ita, vt nulla species interest neque noua oriatur. Quibus omnibus rite consideratis, facile perspicitur, hominem nulla alia lege, nisi intelligendorum admirandorumque operum optimi creatoris causa esse conditum. Est naturae perpetuus ordo. Pars telluris continet

- p. 11. sensim paullatimque crescit, aquae contra decrescit. In omnibus plantis, animantibus atque adeo ipso homine in fine subsistendum est in vnico et primo pari. Ergo primus terrae continentis adpectus considerandus est velut insula seu viuum aliquod museum plantis, et animalibus omnibus ita instructum, vt quae nostris temporibus tellus alit, eorum nihil ibi desideratum fuerit. O grata illa primi hominis voluptas! Attamen superest ea ex parte nostro aeuo. Ingrediamur musea magni Ducis Hethuriae, Reginae Portugalliae, Regis Hispaniae, Regis Galliae, Imperatricis Vngariae, Regis Suecorum, aliorumque.
- p. 15. Quod primum oculos nostros iucunde afficit, color est, quo summus Creator permulta animalia imprimis volucres ornauit. Porro admiranda est tum maximorum, quam minimorum animalium multitudo; admiranda sunt eorum vires, velocitates, insolitae facies, diuersa vitae munimenta et arma cet.

Sequuntur contenta operis et ipsae animantium descriptiones. Classis I continet quadrupedia, vbi anthro-

anthropomorphorum VII, ferarum XI, agriarum I, glirium XII, iumentorum II, Pecorum VI describuntur. Simia vulgaris, mas iracundus, femina mitior. Simia apella semper in motu, continue se scalpit, muscas obuolitantes manu capit. Simia capucina tarda est, irata, vt catulus latrat, horrendo clamore hostem pellit. Simia sciurina, huius speciei nota singularis optime eruitur ab vnguibus, qui acuti sunt in pedum posticorum quatuor digitis. Lemur tardigradus auditu excellens, quo ob tarditatem gressus hostem euitare solet. Lepus vulgaris, in eo folliculus magnus iuxta anum notabilis. In secunda Classe auium descriptiones obueniunt, accipitrum V, picarum VI, anserum II, scolopacium III, Gallinarum I, passerum VI. Tertia Classis p. 13. amphibia complectitur, vbi primum serpentina nimirum Caeciliae II, amphisbaenae II, angues III, Colubri XLVII, Boades II, Crotali I describuntur. Caecilia glutinosa videtur viua glutine vt Petromyzon esse obducta. Anguis maculata facile paribus 45 macularum maiorum lutearum agnoscitur. Anguis bipes ab omnibus serpentibus propter duos pedes distinguitur. Coluber atropos habitu crasso conuenit cum Crotalophoro, sed nullum ei crepitaculum, nulla scuta caudalia. Coluber Cobella, in hac specie magna est scutorum et squamarum varietas. Coluber imycticans, eius squamae mollissimae nasusque productus. Coluber naias telis venenatissimis omnium in maxilla superiori est instructus. Coluber corallinus serpens ipsissimus SEBAE, deglutit Lacertam coeruleam. Coluber pullatus albo aterrimoque colore maculato distinctus est. Coluber filiformis ob tenuitatem singularis. Boas constrictor in capras, oves cet. exsilit, quos constringendo necat integrosque deglutit. Crotalius horridus numero scutorum tam diuersus, vt plures eius esse species statuendum sit. Reptilium species occurrunt Draco p. 4c. volans,

volans, Lacertae XXI, Ranae IX, testudines II. Lacerta crocodilus, in museo regio occurrit, specimen, ex ovo solo capite prodiens. Rana pipa femina pullos in tergo nidulantes ad puncta eleuata p. 51. gerit. In IV Classe traduntur pisces plagiarii II, Chondropterygii VIII, Branchiostegi XVI, Acanthopterygii XLI, Malacopterygii XXIV. Chimæra monstrosa sic dicta, quia quasi ex variis animalculis mixta. Lepores pelagici a sassa delineati sine dubio ex gente zoophytorum sunt. Sciaena lineata eius pinnae dorsi et ani non dilatatae, opercula squamosa, non pinnae dorsi et ani. Blennius viuiparus, foetus viuos parit; in piscibus quos secuit Cl. LINNÆ inter 100 et 200 numerauit. Cottus capitatus in fundo nidum struit, in quo oua sua deponit. Gymnotus pinguis in molem valde insignem excrescit. Ascita ventricosa, huic mira naturae lege ouarium intumescit, rumpitur abdomen longitudinaliter, et dimidia ouarii pars extra abdomen protrahitur. p. 81. berat. Classis VI. continet. Insecta coleoptera XVI, p. 91. hemiptera I, aptera XXIV. In ultima Classe occurrunt Vermes, vbi describuntur reptilia IV, zoophyta XIII, testacea IV, Lithophyta II.

Finis adiectus est duplex index, quorum alter generis nomina, alter nomina triuialia continet. Iam superest, vt, quae delineata sunt animalia in hoc libro indicemus:

Animalia quadrupedia

Simia apella,

Simia capucina,

Animalia amphibia

Boas caninus,

Coluber plicatilis,

Caecilia glutinosa,

Anguis scytale,

Amphisbaena alba,

Coluber calamarius,

Anguis maculata, bipes,

Coluber candidus,

Caecilia tentaculata,

Coluber palidus,

Colu-

Coluber feuerus,
Coluber saturninus,
Coluber scaber,
Coluber canus,
Coluber lineatus,
Coluber atropos,
Coluber mucosus,
Coluber albus,

Coluber angulatus,
Coluber hippocrepis,
Coluber filiformis,
Coluber vittatus,
Coluber buccatus,
Coluber lineatus,
Coluber pullatus,
Coluber agilis,
Coluber ahactulla,
Coluber cinereus,
Coluber nebulatus.

Pisces,

Chimera monstrosa,
Fistularia tabacina,
Acipenser ruthenicus,
Acipenser europeus,
Loricaria dura.
Alcisa ventricosa,
Zeus vomer.
Sciaena pallida,
Sciaena punctata,
Sciaena saxatilis,
Blennius viviparus,
Albula maculata,
Pungitius pusillus,
Chaetodon acuminatus,

Coluber annulatus,
Coluber petolarius,
Coluber exoletus,
Coluber aesculapii,
Coluber ausicus,
Coluber reginae,
Coluber lemniscatus,
Coluber melanocephalus,

Coluber laticaudatus,
Coluber fuscus,
Coluber lacteus,
Coluber aurora,
Coluber mycterizans,
Coluber caerulestans,
Coluber naia,
Coluber foliatus,
Coluber atrox,
Coluber mucosus,
Coluber rhombatus,

Lepturus argenteus,
Cyclopterus nudus,
Chaetodon saxatilis,
Acipenser indicus,
Scomber pelagicus,
Cyprinus cylindricus,
Zeus spinosus,
Sciaena rupestris.
Sciaena lineata,
Sciaena bimaculata,
Cottus quadricornis,
Trachinus trachyurus,
Chaetodon ciliaris,
Chaetodon rostratus,

Chaetodon capistratus,

Chaetodon arcuatus,

Vermes

Polypus mirabilis,

Myxine glutinosa.

Chaetodon pinnatus,

Chaetodon striatus,

Hirudo marina.

XII.

CAIETANI TACCONI, Philosophiae Medicae et Anatomiae Doctoris, in patria Bononiensi vniuersitate Publici Lectoris, academiae instituti scientiarum socii, atque in archiepiscopio Sanctae Mariae de morte principis chirurgiae Professoris, de nonnullis commissumque fracturis eorumque coniunctione, itemque de osteocolla, de raris hemi-oculis, quae in foetibus imprimuntur, dissertationes, quibus accedit alterius monstri historia a Cl. MATTHAEO BAZZANI descripta. Bononiae MDCCLI. Typis Ferdinandi Pisarri, sub signo S. Antonii. 4 pl. 9. tab. aen. 4.

p. 5. **R**usticus quidam ab aduersario in sinistra capitis parte, et quidem in osse bregmatis supra mololum temporalem percutitur, vnde repente concidit, stupidus, semisomnis, oculorum caligine, aphoribilisque vomitu correptus iacet. Post semihoram fere praeterlapsam e somno quasi excitatus de tribus totius lateris dextri conqueritur profligatus, deque a morbo sexta in hosocomium excipitur et facies foeda nigrescenteque displicens, et calore faciei stipatus, qui die insequente cum horrore et rigore mul-

multum inualuit. Consilio de trepanatione admi-
nistranda sumpto, integumentisque cum periosteo
supra partem contusam diductis, cranium trium
transuersorum digitorum longitudine fissum appa-
ruit, quare terebratio, in parte cranii sinistra, di-
gito vno transuerso a futura coronali, duobus vero
digitis a processibus temporum ossis squamosis insti-
tuta fuit. Foramine vix facto, materia fluida gra-
ueolens, colorisque instar stercoreis foedi, duarum
circiter mole vnciarum effluxit, qua exeunte sensus
et motus lateris dextri ante hac sufflaminati illico
redierunt, febrisque decessit. Die a terebratione
quarta haemorrhagia a rupto vase sanguifero, duram
meningem perreptante, superuenit, ad quam com-
pescendam, ossis cranii pars subtus rimam, duo-
rum transuersorum digitorum longitudinis, latitu-
dinis vnius, ablata est. Hac remota arteria durae
matri-prospiciens, abrupta, paruumque vlcuscu-
lum referens comparuit. Purulenta materia se-
quentibus diebus non parua quantitate effluens, die
vicesima prima minori copia prodire coepit, eo-
demque ipso tempore, atque quidem eo in loco,
ubi arteria rupta fuit, rudimenta tendinosarum car-
nearumque fibrillarum propullularunt, quae sensim
elongatae internae cranii parti circa plagam ita se
adglutinarunt, vt eiusdem plagae hiatui atque figu-
rae exacte respondentes conspicerentur. Modum
hunc a natura in ossis restoratione adhibitum dili-
gentius Noster examinans, parua filamenta a perio-
steo duraque matre profecta, quotidie mole incre-
scentia et ad contactum labiorum vulneris in cartila-
gineam quasi substantiam versa nudis oculis detexit,
die vero nonagesimo, labia ossis cranii a molliori-
bus fibris muscularibus iam operta, sensim incre-
mentum sumere, atque locum vulneris ab inflictâ
plaga relictum coarctare replereque vidit. Ea porro
labia

labia cum fibrillis a dura meninge productis sic societatem inire visa sunt, vt in peculiarem substantiam pedetentim indurescentem, hiatus plagues, telae instar circumpositae vtique claudens, tandemque in os mutatam concreuerint. Quae quidem Cl. Auctori argumento fuerunt, fibrillas hasce, telae in modum textas, periostei propagines fuisse, fibrillarum durae meningis confortio adiutas, ossificoque succo sensim perfusas, vt in tendineam primum, dein callosam, tandemque osseam naturam transirent.

Tres adhuc Cl. Auctor obseruationes non vulgares, lectuque omnino dignas, huic adiungit, ex quibus demonstrare vltiusque confirmare potissimum adnititur, ossa periostei beneficio non tantum nutrimenta capere, sed fracta etiam ferrum eiusdem succi subsidio conglutinari et consolidari.

p. 16. Quin etiam suspicatur, idem forte fieri a membranis, tendines, nervos, musculos aliasque partes inuestientibus, si quando eorum restauratio requiritur.

p. 21. De osteocolla monet, illam vt corpus alioquin, neque ad vnionem, neque ossium fractorum curationem aliquid conferre posse, proindeque vt in eis plant medicamentum vna cum reliquis, vt insculptum aliquam imaginem a superstitiosis amplissime colluctant corporibus iure esse reiiciendam. De herniis quaedam rarioribus minusque cognitis, sequentes obseruationes tradit:

p. 23. Vir triginta annorum, procerioris stature, ab ictu vehementiore in inguine dextro, herniam inguinalem contraxit, quae sensim in scrotum delapsa, moleque in dies aucta, multa, eademque non minima incommoda induxit, neque parum etiam ad maturandum aegri interitum, a febris ardente insultum contulit, qui secundo anno, ex quo coepit mor-

morbus, secutus est. Cadauere aperto, omentum p. 26.
a ventriculo plane diductum inueniebatur. Intesti-
num coloni sexdecim digitos parisienses in scrotum
prouolutum, et musculo peculiari, supra maiorem
fero sui partem extenso opertum conspiciebatur.
Mesocolon, pariter in scrotum prolapsum, morbo-
sam qualitatem et scirrhusi tumoris quasi naturam
contraxerat, herniamque nouas quasi speciei for-
maverat, intra quam et peritonaeum, serosa collu-
ries colore croceo reperiatur, herniam aliam
scilicet aquosam, ut vocitant, veluti constituens.
Herniae iconem vna cum ea muscoli super colon
extensi in fine Cl. Auctor apposuit.

Virgo monialis quadraginta duos annos nata a p. 34.
lunatu hernia intestinali in inguine dextro laborauit,
sexdecim vero abhinc annis alteri herniae in inguine
sinistro obnoxia esse coepit, quae sensim ita increuit,
ut capitis ouilli magnitudinem aequaret. At enim
vero, quum brachiero nimium aequo saepius ean-
dem perfringeret, integumenta et abdominis sub-
iectae partes a continua pressione, durae, callosae
et scirrhusae factae, dum aliquando e prandio fe-
mina surgeret, repente rupta sunt, et intestinum
non fere totum cum ipso mesaraeo atque omento
ad genua vsque prolapsum est; quibus iterum in
abdomen per vulnus ampliaturum reclusis, et inte-
gumentis, reliquisque partibus in marsupium quasi
extensis rescissis, admotisque aptis remediis, et
omnibus cautelis in graui adeo malo necessariis ob-
seruatis, id effectum Cl. Auctor refert, ut non modo
aegra conseruata fuerit, sed vero vel adhuc dum
firmiore et integra valetudine gaudeat. Sequi-
tur nunc descriptio monstri humani Bononiae nati,
quod, neminis confuse pronunciata viderentur, in
toto incidendum Noster curauit.

Mulier nempe, quae praegnans in taberna quodam, lucanica farcimina conspexerat avidiusque appetierat, ob humi penuriam vero cupiditatem ex-
plere non potuerat, finitis grauiditatis mensibus fu-
illum peperit, in cuius futurae lambdoidae medio
ingens tumor, exteriorem lucanici farciminit for-
mam exacte referens, duodecim transuersos digitos
longus, quinque in exortu e cranio latus, in pro-
gressu quatuor, in fine tres, conspiciebatur. Mon-
tuo, quinquagesimo a natiuitatis die, infante, tu-
mor relictus, et ad libram expensus viginti tres
vncias pondere fuit. Extremam ipsius partem libra
vna serosae colluuei, citrini coloris occupauit, quae
educta totoque tumore per longum dispersito, sa-
culus membranaceus ibidem contentus, pellucidus,
a durae meningis protractione genitus, septem un-
ciarum ponderis, tres vncias aquae limpidissimae con-
tinens in conspectum prodit, cuius diameter quinque
transuersos digitos cum dimidio, octo longitudi-
nalis fuit. Praeter hos tumores in vicinia eiusdem cra-
nii alter adhuc adfuit, ab interna durae matris la-
minella factus, duas vncias substantiae cerebri ab in-
trinsphaeriis mutuatae comprehendens, cuius lati-
tudo itemque altitudo quatuor transuersorum digi-
torum fuit. Prior itaque maiorque triphlois huius
tumoris ex integumentis communibus cranii, ipsius
que pericranio, alter ab externa, tertius vero ab
interna durae meningis lamina constatus est; loqu-
tur tandem Cl. Auctor de naeuis et maculis in infan-
tibus saepius reperiendis, ad quorum genesis im-
aginationis vim multum posse adserit, siquidem tum-
oris matris uterum gerentis, ipsiusque foetus in hoc in-
clusi analogia est, ut vix non semper maculae nae-
uosque foetus impressos, propter hanc, a solo
matris imaginatione deriuare conueniat.

Ex eadem Cl. MATTHAEUS BAZZANI natu- p. 57.
 ram virginis monstrosae, expertis brachiorum, dex-
 troque pede, ob vitium inflexi cruris et genū paulo
 minore instructae, Bononiae natae aequae erudite
 et eleganter interpretatur. Mater quippe vtero
 gerens, oculos saepius in simulacrum ad speciem
 Diui ANTONII PATAVINI adumbrandam factum
 insitit, insitamque in mente istius Diui informatio-
 nem, qualis fuit in imagine, gessit laevo nimirum
 brachio prorsus carentem, dextri particulam saltem
 continentem, pedibusque stantem, altero recta deor-
 sum porrecto, altero parumper inflexo. Ex crebra
 hac fortique impressione celerrime in foetum pulsa
 simul Cl. BAZZANI existimat, ut inter foetum
 post editum, ipsumque simulacrum persimilis li-
 cumentorum aequalitas interesset. Ansum egit,
 ubi Cl. Auctor eam vidit, feminam tricesimum ter-
 tium, ingenii, industriae, morum et quarumcun-
 que virtutum opibus locupletata, omniaque vitae
 officia inops manuum sic peragens artibus inferiori-
 bus, ut iisdem egere minime videretur. Perfur-
 bone nimirum comedit, scripsit, suta confecit, in-
 dusa concinnavit, vestes sarcivit, ignem succendit,
 cibaria paravit, lectum galefecit, puellas in moribus,
 urbium enunciatione et satorum confectione in-
 struxit, garrulasque harum pedibus impellens casti-
 gavit, et plura alia peregit, ut non tam turpitudi-
 nis inveniendae causa, quin potius animi magnitudinis
 ostendendae, monstruosum corpus ipsi tribuisse, et
 inopiam superiorum artium, operosis admodum
 inferiorum artibus natura reparasse videatur.

Disputatio inaugural. de nitro cubico: Praeside
RUD. AUG. VOGEL, M. D. et P. etc. Resp.
Ioann. Gehrt. 1760. Goetting. ex off. Schul-
ziana, 4. plagul. 43.

Quum nullus adhuc vel disquisitionem huiusmodi
salis suscepit, multo minus publice de ipso
aliquid dixerit, quin potius aliqui, tale sal posse
praeparari penitus negauerint, ceteri vero falsam
paucandi methodum docuerint, constitit Cl. Auctori
cupiditas, consilio Exc. Praesidis obtemperare, ad-
dumque, quo consuevit illud possit, ostendere.

- p. 3. vero nitrum cubicum sal quoddam medium fuit,
quod affectiones generales, ut puta fusionem atque
detonationem cum vulgari nitro communem habet,
in eo autem discrepat, ut singulari artificio ex acido
nitri atque sale communi componatur, atque f-
guram cubicam nimirum ostendat, cum illud pri-
p. 5. matica sexangulari se sistat. In elaboratione huius
salis ita Noster versatus est, ut primum salisulina-
ris quatuor uncias, cum octo uncis spiritus nitri in
retortam coniiceret, et liquorem e balneo maria
abstineret, qui, cum fortiori igne ebullisset, va-
pores rubros monstrabat, et colorem limpidum ipse
prae se ferebat, tentatus autem postea nentique
spiritus nitri, sed regis aquae effectus adebat. Re-
p. 6. siduum sal priorem figuram retinebat, solutumque
filtratum et euaporatum nec figura nec ipso sapore
a sale communi recedebat, nisi quod degustatum
paululum sub finem amaresceret. Igni aperto in
crucibulo expositum decrepitabat, fusionemque re-
spuebat. Superfuso oleo vitrioli nebulae gryseae expel-
lebantur. Ex quibus phaenomenis Cl. Auctor conclu-
dit, duplam spiritus nitri portionem ad productionem

huiusmodi salis nequaquam sufficere, contra Cl. POTT, id
adferentem, multaque magis contra Cel. MACQUEN.
qui tertiam spiritus nitri partem sufficere affirmat. p. 10.
Duodecim itaque uncias spiritus nitri cum quatuor un-
ciis salis fontani destillauit, atque quidem adeo lente,
ut tres fere dies consumerentur. Nullus interea ru-
borum vaporum adscensus fuit. Liquor proleſtus
aurum soluit. Sal residuum solutum et cryſtallifi-
catum subuiridescens comparuit, magis tamen granu-
latum quam cubicum fuit, licet in granulis cubica
quodam figura conspiceretur. Igni in crucibulo
expositum parum decrepitaui, atque deinde ut ni-
trum vulgare cum leni strepitu, tenerarumque par-
ticularum e superficie in altum protrusione fluere ce-
pit. Puluere carbonum insperſo, sub detonatione
flammam concepit. Aquam fortem in regiam cont-
mutauit, quae tamen lentius, quam si sal commune
vel huius spiritus aquae forti nubuntur, aurum sol-
uere visum fuit. Cum acido aequae ac cum alcalino
liquore nequaquam constrepuit, nec violarum syrupi
colorem immutauit.

Quantumvis autem, si tripla ratione spiritus ni- p. 12.
tri sumitur, ex sale fontano nitrum cubicum possit
obtinere, cauendum tamen est, ne intenso nimis
igne destillatio acceleretur, cum si hoc factum fue-
rit, merum sal commune prodire solet. Perquam
facile vero id etiam impetratur, si quatuor spiritus
nitri partes, ad vnam salis communis recipiuntur,
ubi liquor proleſtus aquam regis exhibet, sal vero
elegantissimam figuram cubicam, aut si maius rhom-
boidalem ostendit. At enim vero, quum salis gem- p. 17.
mae cryſtallos nitidiores grossioresque quam fontani
noſter videret, annon forte ex eo elegantius adhuc
nitrum cubicum, quam ex hoc obtineri possit, co-
gitauit. Ideirco salis gemmae uncias quatuor, spi-
ritus nitri uncias sedecim nupsit, et destillationem

ex retorta in balneo arenae peregit. Sal residuum aqua solutum, filtratum et crystallisatum. elegantissimos quidem cubos solitarios exhibuit, qui vero chemico examini submissi nullas plane nitri, quia potius omnem salis communis notas ediderunt. Quod propter maiorem huius salis densitatem ita factum fuisse Cl. Auctor existimat, impediens enim mirum, quo minus spiritus nitri ingrediatur.

p. 19. Tribus etiam uncias sodae hispanicae, alcali mineralis continentis, novem uncias aquae fortis addidit, unde sal adeptus est, cum nitro cubico in cubus fere convenientem, figura tamen prorsus oblongiusculum, siquidem magis ad angularem et subrotundam accedebat.

p. 24. Porro Cl. Auctor tentavit, ut et alcali minerali, et sale culinari parato, et cum aqua forti coniuncto nitrum cubicum prodiret. Alibi itaque huic, in aqua calida fontana soluto, paulatim sufficientem aquae fortis copiam instillavit, donec effervescentia omnis cessaverit. Lixivum evaporato, nitrum quidem cubicum apparuit, at crystallis exilioribus nec ita regularibus ac salis fortis conspicuum. In medio reliquit Noster, an et in aliis laboribus, ubi acidum nitri cum sale combinatur, v. e. in praeparatione mercurii salis-

p. 25. mati etc. nitrum cubicum se efferat, hoc autem, quod fortius acidum nitrosum debilius salis communis de toto expellat, prorsus neget; nec ex aquae fortis in aquam regis mediante nitro cubico commutatione comprobatur, nitro cubico aliquid acidi salis intermiscere sine quo id efficere non posset.

p. 28. Affectiones huius salis a Nostro in combinationem cum aliis salibus, quam cum nitro vulgariter in singulares diuiduntur. Communes cum aliis salibus sunt; quod 1) aqua solvatur, 2) sal medius sit. Communes vero cum nitro deprehenduntur: 1) sapor nitrosus 2) fluxio in igne, 3) in flammam

nam cum strepitu eruptio, si carbonum pulvis in-
pergitur. Singulares proprietates iterum subdivi-
duntur in tales, quae iam ab aliis animadversae,
et in eas, quae a se primum perspectae sunt. Ad
primam classem pertinent 1) figura salis cubica 2)
mercurius visus et aqua forti praecipitatus albo co-
lore 3) sal mirabile GLAUBERI enatum, si cum car-
bonibus calcinatum et cum oleo vitrioli combina-
tum fuerit, 4) aqua regia ab eius cum oleo vitrioli
destillatione, producta, et sal mirabile a destilla-
tione remanens, 5) dimissio partis alcalinae ter-
rae salis communis, a sale tartari eius solutionis in-
fuso, et residui in ordinarias nitri crystallos con-
cretio.

Singulares et nouae a Cl. Authore primum animaduersae proprietates sunt: 1) figura cubica non tantum est, nec in altera superficie pyramidalis ut in ale communi 2) sapor nitrosus est, neque tamen ea penetrans atque nitri vulgaris, 3) in aqua frigida et magna quantitate soluitur, 4) in spiritu vini etiam calefacto non soluitur, neque hoc affuso ex aqua praecipitatur, 5) in omnibus spiritibus mineralibus solidis soluitur non tantum, verum etiam cum omni- bus aquam regis constituit. Citissime tamen solui- tur illud in aqua forti, lentius in spiritu salis, in spi- ritu vitrioli lentissime. Praeter ea aurum sub solu- tione in spiritu salis, nitro cubico impraegnato, non nigrescit, sed colorem suum luteum retinet. 6) Sol- uitur quoque in aceto, spiritu tartari, et salis am- moniaci, 7) slumen ex aqua plane non praecipitat, 8) vitriolum viride ex aqua post plures demum ho- ras exturbat, 9) cretam secum in fluorem rapit, pa- rum vero eius ex aqua forti praecipitat, 10) pro- pressu temporis humidum ex aere attrahit, minus tamen quam illud ex soda paratum, 11) in cruci- bello candefacto semper cum aliquo strepitu fluit, et

hunc inter terribilissimas particulas explodit, quibus
 primas incidendo, scintillationem excitant, sub flo-
 sensim consumitur, et per crucibulum totum
 p. 32 penetrat. Est itaque nitrum cubicum sal molle
 fixum, ex duplici acido, nitri quippe et salis com-
 munis et huius minerali alcali constatum.

XIV.

*Der monatbl. herausgegebenen Insecten Be-
 stigung dritter Theil, worinnen außer
 verschiedenen, zu dem in den beyden er-
 sten Theilen enthaltenen Classen, gebör-
 gen Insecten, auch mancherley Arten von
 acht neuen Classen, nach ihren Ursprung,
 Verwandlung und andern wunderbaren
 Eigenschaften, aus eigener Erfahrung
 beschrieben, und in saubern illuminirten
 Kupfern, nach dem Leben abgebildet,
 vorgestellt worden von AUG. ICHT-
 SEL von ROSENHOF. Nürnberg ge-
 druckt bey dem Verfasser, 1755. 4. Seiten
 nebst 101 Tafeln, nebst 20 illuminirten
 Tittelblättern.*

I. c.

*Deliciarum ex insectorum contemplatione
 menses enatarum Pars tertia. Auctore A.
 ROESEL de ROSENHOF.*

Quam alio iam tempore in Commentariis
 astris *) huius partis III mensis se insecta, sum-
 maque eius, quantum tum fieri poterat, tradita;

*) vid. Comment. Vol. IV. Part. I. pag. 215.

sumus non, quin maximam partem res, quas con-
tinet, praefermittamus atque eas potius, quae su-
perint, lectori indicemus. Pertinent huc egregiae,
et laboriosae de polypis aliisque insectis aquaticis
disputationes. Ob rei gravitatem Cl. Auctor eorum
descriptions sic disposuit, ut velut peculiaris libel-
la venalis esse possit hoc titulo vivis coloribus or-
nato:

*Historie der Polypen und anderer kleiner Wasser-
insecten.*

Historia polyporum aliorumque insectorum aqua-
ticorum.

Magnum historia naturalis augmentum ab
eo tempore coepit, quo Cl. TREMBLEY, casu quo-
dam insectorum genus, cui polyporum nomen im-
positum fuit, inuenit, quorum natura, ortus et pro-
pagatio omnes in admirationem laudemque summi
artificis vehementer impellit: dissecti enim hi polypi
reintegrari videntur, et quae caute secundo sepa-
ratae sunt partes, in noua et perfecta animalcula
mutari.

Hac incredibili polyporum oeconomia Cl. Au- p.437.

tor excitatus, omnem, quam poterat, operam na-
tavit, eorum naturam enucleare atque a Cl. TREM-
BLEY aliisque instituta super eos tentamina repa-
rare. Distribuantur ut constat, polypi in marinos
et alios in aquis dulcibus habitantes. Cl. ROESE p.442.

Itus modo de aquarum dulcium polypis exponit,
eosque diuidit in polypos manibus plumosis et cor-
nuformibus instructos. Quorum tentacula pluma-
ta referunt, duo describit genera; cornuformium
vero quatuor; huc pertinent, polypus pallide lu-
teus, colore aurantium, obscure fuscus et elegan-
ter viridis. Sequuntur deinde aliae insectorum aqua-
ticorum descriptiones et delineationes v. c. de hy-
dris, nereidis, lacustis, volucibus cet.

Poly-

P.447. *Polypus plumosus* vel secundum Cl. LINNÆUM tabipora repens (*der Federbusch Polyp*). corpore ramoso dichotomo, stellis filiformibus, radiatis. Mensibus Maii, Iunii, Iulii, Augusti satis frequens in piscinis, lacubus lenticulis, aquationis obtusis. Minimo aquae motu tentacula, quae his manuum sunt loco, contrahunt. Mors seniorum et propullulatio iuniorum plerumque contingit mensibus Iulii, Augusti, quo tempore unus ab altero se seipingere solet. Lenticularum seminibus delectantur, ex quibus exedunt. Cultello separatus ramulus plumosus ornatus post duas hebdomades peculiare constituit animal nouos paulatim protrudens ramulos. Plumosam seu tentacula mirum in modum ita mouent, ut aqua ore expulsa, vortices efficiant, qui hoc singulari motus genere femina dicta ori admovent, ut polypi hi suam inopinata naturae lege vitam sustentant.

P.465. *Polypi pallide lutei* iisdem, ut antecedentes in aquis reperiuntur. Si lente conuerſa 2 vel 3 alia inferiores lenticularum paginas perlustres, facile eos magna copia detegere poteris. Corpus elongum, tenue sensim posteriore parte attenuatum, tentacula capiti infixi in orbem sunt posita, numero 4, 5 vel 6. Insecta minima, in aquis degentia, praedantur. Contracto corpore ut frumenti semina conspiciuntur. Propagandi ratio similis est ei, quae in polypo plumoso est animaduersa. Locus, ubi noui ramuli excreſcunt, indefinitus est, raro ex una matre tres ramuli propullulant.

Polypi aurantiorum colore incredibili menſe Augusti numero in aquis supra dictis reperiuntur. Quum vita eorum longior, nec tantus ad eos seruandos labor requiratur, tentaminum institutorum causa omnium optimi putantur. Corpus elongum, sensim tenuius, extrema parte clausum.

Miranda est tentaculorum filiformium longitudo, quae saepe est ad corporis longitudinem, ut 3 vel 4 alii, tentacula fistulosa, numerus eorum incertus. Plures, quam reliqui polypi, pullos protrudunt. Corporis forma innumerabili modo mutabilis. Mōventur de loco in alium non natando, sed alia ratione, scil. primum hirudinum more, secundo dum capite alii corpori affixo, caudam sursum attollunt arcuatimque se cum cauda affigunt et sic porro. Dum adscendere conantur, tentaculis suis corpus quoddam adprehendunt, corporeque contracto adprehensionem repetunt etc. Similiter contrario ordine profunda petunt. Praeter alia insecta, quibus videntur, persequi solent nereides lacustres (*Wasser-Milnglein*). Quando adnatantem praedam capere p.480. arripuntur aut eam omnibus tentaculis aude arripiunt; aut praeda, quam vno vel altero tentaculo celeriter tangunt, in eis tanquam materie aliqua viscosa adhaeret, quo facto eam ori citissime admovent. Hac ratione eiusmodi insecta minima, pulices aquatici vulgo dicti, capere solent. Quodsi praeda, quam expectant, sit nereis lacustris, tunc eam vno vel pluribus tentaculis serpentum more complectuntur. Consumpto cibo quiescunt, praeterlapsis circiter vna vel duabus horis excrementa per os iterum euomunt. Interdum plures polypi eiusmodi anguiculum arripiunt, quo casu alter, qui pluribus gaudet viribus, alterum vincit.

In secandis ad longitudinem polypis cauendum, p.486. ne spatio 12 horarum plus semel instituatur sectio, alias partes, quae separatae sunt, denuo coalescunt. Porro ne sectio prius fiat, quam polypus tertiam, dum corpus extendit, eius partem obtinuerit. Dissecto ad mediam vsque corporis partem capite polypus polycephalus euadit; potest quoque cauda simili ratione in partes diuidi. Hoc modo Cl. ROESSELVS polypum

lypum 8 capitibus 22 tentaculis et 2 caudis obti-
nuit. E separatis vno vel pluribus tentaculis noua
animalia proueniunt; idem contingit, si caput a re-
p.500. liquo corpore seiungas. Non eadem est, polyp-
rum moriendi ratio, a latere quibusdam exor-
tuber, ex quo tandem globulus profilit, polyp-
que moritur. Quandoque laborant morbo pedicu-
lari, qui pediculi, sic liceat hoc insectorum genus
tantisper nominare, ita pertinaciter tentaculis toti-
que polyporum corpori adhaerent, vt eos vix se
vix quidem diuellere queant.

p.505. *Polypus obscure fuscus* tentaculis omnium longi-
simis instructus. Corpus simile est eis, de quibus
antea diximus. Tentacula extendere et contrahere
mirum in modum valet. Pulli ea corporis parte
vbi angustius esse incipit, proueniunt, nec a matre
prius separantur, quam eandem matris magnitudi-

p.531. nem recuperarunt. *Polypi virides* non adeo
quentes vt reliqui. Totum corpus et tentacula
lore viridi superbiunt. Incertus tentaculorum
merus plerumque 9, 10, 12; eorum longitudo, cum
expansa sint, vix corporis longitudinem attingit.
Caput reliquumque corpus diuersimode mutabile.
Quandoque vnus alterum ingurgitat atque iterum
euomit; quae res, cum mira sit, tamen longe mi-
rabilius aliud spectaculum, quod omnem ferme fi-
dem superat, quodque a ROESELIO primum obser-
uatum fuit, nimirum dissectus polypus alium, qui
adhuc integer erat, vel alteram partem dissecti, de-
glutiuit.

p.547 Quum magna sit animantium sentiendi varietas,
quaestio extitit, quot sensus et quales polypis attri-
buendi? Eis tria ad minimum, affirmat Auctor,
sentiendi genera esse largienda, scil. visio, gustus,
et olfactus. De oculis quidem nil definiri potest,
opinatur tamen granula illa diaphana, quibus po-
lypo-

lyporum corpora et tentacula quasi adspersa sunt, forsitan oculorum esse loco.

Nereis lacustris linearis, lingua exserta filiformi p.483.
 satis longa, vtrum, quod extensum est filum lingua an potius antenna appellandum, paullo dubia adhuc res est; obseruauit tamen ROESLIUS, hoc filum nunquam ab animalculo contrahi neque extendi. Interdum caudae vnius altera ore adhaeret. Nulli ei sunt pedes, sed rectius spinae filiformes, ergo falluntur, qui eos in millepedum numero habent. Infra caput statim conspicuum est intestinum, 40 segmentis constans, per vniuersam corporis longitudinem expositum. Tab. 90 exhibet graptolithos p.551. nonnullos, polypos nostros aquarum dulcium pictura assimulantes.

Sequuntur descriptiones trium anguiculorum p.567. aquaticorum, quorum magna est cum polypis convenientia, diuisi enim in duas pluresue partes non pereunt, quin potius separatae partes vt noua animalcula viuunt, et crescunt, quae iterum in alias diuidi possunt partes.

Hos anguiculos excipiunt pseudopolyporum p.585. sturae et descriptiones (*Afterpolypen*), quorum satis magnus est numerus atque affinitas aliqua cum polypis proprie sic dictis, maxime tamen in eo differunt, vt nullo modo, vt alii polypi in partes, noua animalcula constituentes, diuidi possint; a Cl. LINNAEO hydrae appellantur horumque ROESLIUS sequentes descripsit: hydram digitalem tab. 98, berberinam tab. 99, vmbellariam tab. 100, operculariam tab. 98, pyrariam tab. 98, crataegariam tab. 98, conuallariam tab. 97, stentoriam tab. 97, socialem tab. 95.

Vltimo loco explicantur voluox globator et p.617. chaos, horum admirandorum animalium corpora gelatinosa, artubus destituta, subrotunda. Voluendo
 Supplem. II. S se

se mira celeritate mouent. Inprimis contemplatione dignus est alter chaos nominatus, cui nulla propria et constans forma, corpus enim perpetuo et citissime immutare solet. Quod in causa fuit, quia propter Cl. ROESELII eum proteum (*den kleinen Proteus*) appellauit; nam profecto mutabilior est Prometheo. Proles subrotundi intra animalculum conspicui, qui separati vt noua eiusdem generis animalcula obseruantur.

XV.

*Der monathl. herausgegebenen Insecten Be-
lustigung, vierter Theil, in welchem
ausser verschiedenen in- und ausländischen
Insecten, auch die hiesige grosse Kreuz-
spinne nach ihrem Ursprung, Wachs-
thum und andern wunderbaren Eigen-
schaften, aus eigener Erfahrung beschrie-
ben und in 40 sauber illuminirten Kupfern
nach dem Leben abgebildet und vorge-
stellt worden, von dem verstorbenen vor-
trefflichen Mignaturmabler Herrn AUG.
IOH. ROESEL VON ROSENHOF, der Al-
tdorfischen deutschen Gesellschaft Eh-
ren Mitglied, nebst einer zuverlässi-
gen Nachricht von den Lebensumständen
des Herrn Verfassers, beschrieben und
herausgegeben von C. F. C. KLEEMANN,
Mignaturmabler. Nürnberg, zu finden
bey den Köselischen Erben. 1761. 4 264
Seiten, 40 Taf. mit dem Bildnisse des
Herrn Köfels.*

i. e.

Deliciarum, ex insectorum contemplatione, per
mensēs euulgatarum pars quarta, in qua prae-
ter alia insecta aranea diadema quoad origi-
nem, aliasque proprietates describuntur et
figuris, coloribus pictis, viuum exemplar imi-
tantibus, proponuntur auctore AUG. IOH.
ROESELIO DE ROSENHOF pictore, opus
posthumum a C. F. C. KLEEMANN, pictore
in lucem editum.

Si adgrediamur hic, Cl. Virum ROESELIIUM me-
ritis laudibus efferre, superuacaneum laborem
suscipere videamur, cum nemo non eum laudarit,
nec quisquam delineandi pingendique accuratorem
vituperare queat; non possumus tamen non lau-
dare diligentiam et acumen in perscrutandis rebus
naturalibus, quibus tantam lucem adfudit, ut post
REAUMURIUM aliosque maximos in historia na-
turali viros ferme omne punctum tulerit. Quod
igitur magis dolendum, quam tanto ad naturam pi-
ctore carere, qui, si nunc in vitam posset reuocari,
innumera alia naturae arcana reuelare conaturus
esset. Sed prouida et admiranda natura hanc le-
gem sanxit, ut omni tempore explorandarum de-
tegenderum rerum copia posteris superesset. Ad
opus quod attinet, cuius delineationem paucis cum
lectore communicare decreuimus; post mortem
laudati viri a KLEEMANNO, ROESELII cognato,
in lucem praeeditum continet expressas varii generis
insectorum imagines, una cum ipsa Cl. Auctoris
immagine. Addita sunt huic tomo praefatio, vita
Roefeliana et index. In praefatione de operis ra-
tione aliisque, de quibus nunc dicendum est, ex-
poni-

ponitur. In animum beatus ROESLIUS induxerat, cochleas, hirudines, lumbricos, araneos, pediculos etc. describere atque ea, qua solebat, sedulitate depingere, sed praematura mors, quo minus tam laudabile decretum perficeret, eum impediuit. Attamen, quod omnium expectationem meretur, beatus Auctor quasdam de lacertis aquaticis nominatim, salamandris et chamaeleone exquisitas imagines et descriptiones reliquit, quas omnes, si Deus volet, Cl. KLEEMANNUS publici iuris facere constituit. Atque propterea, hanc sibi legem tulit, ut, si fieri posset, insectorum descriptiones picturasque continuaret in opere quodam hoc titulo insignito.

Beiträge zur allgemeinen Natur und Insecten Geschichte; 4to.

i. e. Supplementa ad insectorum aliarumque rerum naturalium historiam pertinentia.

Quum de ROESLII memoria iam alio loco *) ea, quae commemoratione digna esse existimauimus, tradita sint, silentio eam praetermittimus, ac potius ad ipsas insectorum descriptiones properamus.

Tab. I. sistit scarabaeum, cui nomen silpha vespilio secundum LINNAEUM, vulgo *der Totengräber*: Mirum animal, putrefacta cadauerum carne delectatur, plerumque super terram cursitans, odore fragrante, corpore oblongo, clypeo marginato, elytris nigris, fasciis duabus transuersis ferrugineis. Minora cadauera v. c. serpentum, bubonum, talparum cet. mira celeritate propagandi generis causa sepeliunt, terram pedibus anterioribus effodiendo. Antequam ipsam cadaueris sepulturam suscipiunt, quasi anxii plures indolem terrae sub-

con-
*) vid. Comment. nostr. Vol. VIII. Part. III. p. 563. seqq.

centis, longitudinem latitudinemque sepeliendi cadaueris perlustrant. Peracto labore coeunt, femella ouula sua in sepultum cadauer ponit; finitis sic quinque vel septem diebus in conspectum veniunt, sed oheu! tam immutata facie, vt alia apparere animalia crederes, scilicet vniuersum tunc corpus obtectum est quodam insectorum genere, quod vulgus pediculos appellat, rectius tamen acaros coleopratorum dixeris; quorum descriptio et delineatio eadem tabula luculenter ob oculos ponitur. Laruae nominati scarabaei statim post duas hebdomades ex ouulis egrediuntur, suaeque alimenta in sepulto cadauere magna aviditate suum more quaerunt. Per tres prope hebdomades velut chrysalides in terra latent, tandem vt scarabaei conspiciuntur. Papilionum, sphingum et phalaenarum satis multae obueniunt picturae v. c. tab. 2 et 3 papilio phaetusa, plidii, cupido, melpomene; tab. 5 ricini, polymnia; tab. 6 scarabaeus hercules, bombyx militaris; tab. 7 bombyx tau; tab. 8. sphinx celeris; tab. 16 et 17 phalaena pauonia, multaque alia ad insecta lepidoptera pertinentia. Quum vero omnium hoc loco, quae describuntur insecta, mentio fieri non possit, nec facile descriptiones excerptae sine iconibus intelligantur, pauca quaedam de gryllomante, scarabaeo fullone, araneoque diademate adiungamus. *Gryllus* mantis (*das wandelnde Blatt*) patriam non modo Indiam habet, sed in Vngaria quoque aliisque Europae regionibus inuenitur. Aliis insectis, dum adulti facti sunt, inprimis culicibus, quos apprehensos anterioribus pedibus tanquam manibus ori adplicant, omnium gratissimo cibo vescuntur. Formicae hoc gryllorum genus maxime persequuntur, vnde fit, vt inexplicabili lege naturae pulli statim ex ouulis exclusi instinctu quodam formicas valde abhorreant. Vita eorum circiter annua.

p. 15.

p. 20.

p. 89.

ua. Mense septembris pereunt, dum oculi, qui olim viridi colore splendebant, nunc pallentes imminentem mortem indicant.

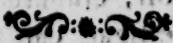
p.203. Scarabaeus fallo (*Reisfrenkliche Iuliuskäfer*) inter maiores numerandus; a quibusdam propter convenientiam, quae ei est cum scarabaeo melolontha (*Maykäfer*) pro varietate eius est habitus. Mari antennae foliaceae, oblongae, septenis lamellis aequalibus; feminae vero subrotundae. Corpus obscure fuscum albis maculis irroratum. Eundem esse, quem PLINIUS fullonem albis guttis describit, admodum verisimile putatur. Folia hi scarabaei arborum in pomariis plantatarum, quercuum, graminum etc. non sine damno incolarum consumunt. Coeundi modum Cl. ROESLIUS nunquam observare potuit, verum, opinatur, eum sine omni dubitatione cum melolontharum coitu convenire. Cum capiuntur vel digitis premuntur dicti scarabaei, crepitantem vocem emittunt, quam attollendo et deprimendo elytra vna cum toto abdomine, contrahunt tamen motu producunt.

p.241. De araneis primum recte monet. beatus Auctor, ne cum quibusdam acoris aquaticis et phalangio confundantur, eosque in duo agmina distribuere conatus est, scilicet in eos, qui in aqua, atque alios, qui in aere viuunt. Araneorum terrestrium quinque classes constituit; prima continet eos, qui retia orbiculata ad perpendicularum extendunt; secunda, quorum retiola ex filis transversim ductis consistunt et in angulis parietum, aediumque plerumque inveniuntur; tertia eorum, qui fila sine ordine diversimode extendunt; quarta saltatores complectitur; ultima, qui pedibus in parietibus, arboribus, plantis etc. quasi affixis et expositis conspiciuntur. Oculi immobiles sunt, quod in causa fuit, cur sapientissimus creator eos pluribus ornauerit, ut sursum, deorsum

sum et a latere quaeque internoscere queant. Vtrum plurimi aranei veneno quodam scateant vel ipsi incaute deuorati hominibus noceant? negat cum Cl. p.247.

CAR. CLERK, remque exemplis fide dignis confirmat. Vir quidam prouectae aetatis per omnem ferme vitam suam araneos obuinentes quoque coepit, eosque auide commedit. Quandoque tot, quot inuenire poterat, sine vlllo specierum discrimine, purgandi aluei causa, cum tabula panis eis superillinita absque vlllo periculo sumsit. De tuberculis in ex- p.253.

trema alui parte, vnde fila ad extendenda retia emittuntur, est eruditorum dissensio aliqua. Beat. ROESELIIUS in araneo diademate, quem descripsit, cum LEUWENHOEKIO quinque obseruauit. Admiranda est horum tuberculorum structura omnesque partes internae, quae armatis oculis delineatis tab. 37. 38 contemplatorem quemque mirum in modum gaudio perfundet. Maribus duo sunt membra genitalia, quouis brachio sub oculis ante pedes oblique posita; feminis contra brachia recta. Cocundi modum eundem esse, quem CLERKIIUS alique obseruarunt, beat. Auctor asserit. Vehementer falluntur ei, qui sibi persuadent, araneos bufones puniendo occidere, repetitis enim saepe tentaminibus Cl. Auctor comperiit, inanem nullaque ratione firmatam esse hanc opinionem. Sic finitum est theatrum splendidissimum Roeselianum, quod auctoris nomen mortale esse, nunquam permittet, sed posteros omnes de admiranda eius naturalium rerum pictura afficiet admiratione summa.

XVI.

The natural History of Barbados. In ten Books. By the reverend Mr. GRIFFITH HUGHES, A. M. Rector of S. Lucy, Parish, in the said Island, and F. R. S. London, Printed by Author 1750 fol. 3 Alph. 14 pl. tab. aen. 29.

h. o.

Historia naturalis insulae Barbados, decem libris comprehensa. Auctore GRIFFITH HUGHES.

In natura perscrutanda multum adhuc restat operis, notante id PLINIO, multumque restabit, ne ulli nato post mille saecula praeccluditur occasio aliquid adiiciendi. Quare laudanda omnino est singularis Nostri solertia, qui oblata sibi occasione, eam praetermittere noluit, quin circumspiciendo, non addi noui quidquam possit, intelligeret. Factum inde est, vt ad finem praefationis, qua dignitatem studii naturalis historiae, ad amplificandam diuinam sapientiam, demonstrare annisus est, simul adfueret, se de nulla retulisse re, quam vel ipse non viderit, vel ab aliis fide dignis viris non acceperit. Praemittitur toti operi totius insulae geographica delineatio, ipsum vero opus in decem libros diuiditur.

Primus ex his totius regionis considerationem suscipiens, aeris, soli, climatis, ipsius populi naturam indolem inuestigat, causas, naturam curationemque morborum vero secundo libro reservat, nec non aquas, fossilia et cryptas subterraneas disquirat, quo facto tertio libro ad animalia, in terra viuentia, qua-

quadrupeda, volatilia; reptilia et insecta progreditur. Sequentes quinque libri vegetabilibus dicati sunt, a quarto scilicet ad octauum vsque, continent generalem botanico-physicam disquisitionem plantarum, in hac insula occurrentium, quarum numerus ad quadringentas accedit, diuiduntur hae in nuciferas, pomiferas, bacciferas, pruniferas, siliquosas et anomalas. Nonus deinde occurrentes ibi conchas, et zoophyta complectitur, decimus vero, pisces marinos, aliaque producta marina, nondum satis descripta, explicat. De singulis in tanta rerum varietate aliqua, notatu utpote digniora, proponemus.

Postquam multis probare annisus est Cl. Auctor p. 14.

argumentis, Indicas olim gentes possedisse atque inhabitasse insulam, de colore Aethiopum recte iudicat, eum a solis aestu non dependere, nec nisi ad cutem nigritiem illam pertinere, quippe quae, quacun- p. 19.
que iniuria destructa, alba maneât, etiam resarcita. Ea vero soli, quod inhabitant, natura est, ut in profundioribus locis terra nigra, in elatioribus rubra, in vallis alba, calcarea aut margacea, in maritimis arenosa sit, hinc variis nutriendis plantis apta euadat. ipseque aer ad fertilitatem et incolarum longaeuitatem non parum confert.

A morbis interim non immunis est insula, quos p. 31.
secundo libro Noster considerat. Multi hic occurrunt, qui climati calido sunt proprii, id quod, in ca-

mbus etiam rabienti excitauit, qua occasione refertur, vaccam, a cane rabido demorsam, a rabie liberatam fuisse, dum serui os violenter aperuerint et magna copia aquam ingurgitauerint. Frequentius p. 34.
occurrit colica, cum intolerabilibus ventris doloribus, urinae effluxu paucio, respiratione foetida; dolores saepe ad artus feruntur, aliquando ad ventriculum, epileptici motus accedunt, cum paralyti ar-

tuum. Curandi methodus, adhibita, per purgantia parum utilis, nostro seculo per anodyna, antihysterica, utique conducit. Nec non, praecipue inter pauperiores, diarrhoeae et dysenteriae grassantur, pluuioso excitatae tempore, perspiratione minuta atque abusu fructuum crudorum. Inter alia ipecacuanha, rhabarbarum, mucilaginosae et lenia adstringentia adhibentur commode. Porro malignae febres grassantur, quandoque epidemicae, quas Marsiliis ad Martinicum translatae fuisse ferunt cum mercibus, anno huius seculi vicesimo primo, obseruatae tamen fuerunt iam praecedente seculo in hac insula.

Recenset hic Cl. Auctor symptomata, quae aliis febribus malignis sunt communia, nisi, quod luteus corporis color, in primis si in oculis appareat, funestus deprehendatur, unde etiam febrem flauam, *Yellow fever*, nominant. Sanguis autem, si mittitur, coccineus apparet, nec coagulatur, et in de-

p. 30. mortuis putredinis signa apparent. Variolae fere in insula perpetuae sunt, sed post inoculationem institutam pauci pereunt, morbilli vero sunt periodici, atque fere omni octauo anno recurrunt. Leprosae intra sexaginta demum annos vehementer propagatae est, nec hereditariam esse. Noster autumat, nisi a parte maris, quod exemplo comprobatur, quum vxor cum marito leproso infantes genuerit leprosos, cum alio viro pueros et ad priorem redeuns iterum leprosos procreauerit. Incipit morbus cum tumore auris externae, casu pilorum seu superciliorum, facies fit vinctuosa, exasperata tuberculis, labia nasusque porro intumescunt, digiti manuum pedumque intorquentur et exulcerantur, infectio tandem ad omnes partes propagatur, difficulter autem perferantur vlcera. Elephantiasis, inter nigros non rara, incurabilis existit, et per plures, aliquan-

quando viginti annos, durat, neque amputatio par-
tis opem tulit, quum mala semper materia ad alias
deuoluta sit. Singularis cutaneus morbus est *ver-*
mis Guineensis. p. 41.

Generantur hi vermes in aquis sta-
nantibus et potu ingeruntur in corpus, vel balneis;
sunt autem admodum tenues et longi, in conspe-
ctum demum veniunt, si aqua talis in vitro cum
aqua pura recenti commiscetur, tunc enim post duos
tresue dies pelluciditatem suam perdunt et opaci
evadunt. Reperti sunt ad vlnae longitudinem et
per cutim transeuntes in membrana adiposa cele-
riter mouentur, alios sensim aliosque locos corpo-
ris occupantes. Destruai eosdem feliciter hoc reme-
dio. Noster adstruit, si nempe vncia vna allii, pi-
peris nigri in puluerem redacti, et totidem florum
sulphuris, cum mensura spiritus sacchari misceatur,
huiusque infusi mane tribus quatuorque vicibus, cya-
thus propinetur. Primum hi vermes pedes plerum-
que aggrediuntur et titillatione et pruritu, mox in-
genti dolore sese manifestant, et nisi acu vel alio
modo protinus remoueantur, mox per cutem in-
grediuntur, qua ponunt et innumerabili ratione
sese propagant, admodum voraces. Ab initio quo-
que destruuntur, si pars adfecta, vnguento, ex sa-
pone Castiliano et oleo confecto, inungatur. Sin-
gulares etiam morbi sunt harum regionum *Body*
Taws et *Ranniky Taws*. Prior omnes fere partes
corporis occupat, tuberculaque sistit, posterior in
articulis sedem figit, et saniem fundit. Videntur
ulcera venerea esse, a parentibus ad infantes tra-
ducta.

p. 42.

Haec de morbis: sequitur fossilium historia,
quae tribus capitibus absolvitur. primum aquarum
scrutinium continet, alterum fossilia in spe-
cio, tertium mineralia considerat. Recenset au-
tem praecipuas aquarum scaturigines Cl. Auctor,
eorum-

eorundemque aquarum grauitates specificas, cum aquis nonnullis mineralibus comparatas singulari tabula exprimit. Inter quas aliqua, ex cauea Coler hausta, styptici saporis cutaneis morbis medetur.

P. 45. Purissima est, reliquis leuior, in ^{ossu} ^{ori} ^{nti} puteo aqua, a calore enim aestuque solis tenuissimas moleculas in vaporibus dissipari credit Noster, reliquis impiores relinqui, has ea propter, vtpote profundius hauriendas, non mutari. Idem fons in nepturiceis morbis utilis est. Occurrunt etiam in hac insula fontes minerales chalybeati, quippe qui cum puluere gallarum rubicundo vel purpureo tinguntur colore, sed nondum ad vsum adhibiti. In vniuersum tamen latera scaturiginum non nunquam viridibus obducuntur crusta, cui insunt minora insecta, vel modum mobilia, quatuor pedibus in singulo latere instructa; occurrunt etiam cimices aquatici, quorum mutationes Noster describit. Notatu dignum est, tempore aestiuo, et sicco, spumam viridem super aquas natere, quae venenum est animalibus, simul cum aqua eam ingurgitantibus. Per microscopium inuenit Cl. Auctor, in guttula plures contineri fasces, ad oras spiculis armatos, nec non annulos, quasi catenae sibi adnexos, num animalium insint, detegere non potuit.

P. 50. Inter fossilia, quae proximo loco recensentur, solum est bitumen. In hac insula viride bitumen inuenitur, quod si effoditur terra eo loco, vbi exsudat illud, aqua profilit, cui supernatat illud bitumen, liquidum ab illa separatum tantae inflammabilitatis est, vt olei ad instar lampadi indatur et flammam alat; paralyfin praeter ea neruorumque morbos efficaciter curat, et in exanthematibus praedest. Ob subtilitatem enim suam penetrat sic, vt si equo datum sit, illudque vehementer moueatur, olfactu sui praesentiam prodatur. Humus eo, vbi exsudat, loco in-

foecundus redditur. Aliud etiam genus bituminis solidum alibi effoditur, quod cum bitumine, ex lacu asphaltide proxime conuenit. Si casu ignem capiat vena eiusmodi bitumine plena, incendium diu durat, sine detrimento tamen vicinorum locorum. Quare hac occasione Cl. Auctor in opinionem CLERICI fusius inquirat, qui destructionem Sodomae et Gomorrae naturalem esse voluit, eamque refutat.

Sequuntur mineralia. Aurum rarissimum est, aliquando detectus est pyrites flauus. E mari eruuntur lapides, ferruginei coloris, ferri forte participes, odore fracti sulphur olent. Selenites etiam et talcum occurrunt, nec non odorifera quaedam resina. Conchylia terrae intermixta inueniuntur, accepit Cl. Auctor etiam echinitem. Cryptae subterraneae variae adsunt, ex quibus cryptam Coleanam describit, quam cum magno periculo ingressus est Noster, et multa stalactitide constantia, inuenit ibidem opera. p. 54.

Properamus ad tertium librum, qui animalium historiam tradit. Concisa illa est, aliqua tantum adducemus: est aliquis malignus et pestilentialis inter pecora morbus, quo ceterum bene valentia, subito mortua cadunt. Solent quidem ea comburi, si vero accidat, ut aliquis eiusmodi demortuo animali vascetur, hepate praecipue aut intestinis, de vita periclitatur. Factum est, ut femina, capite gestans eiusmodi cadaueris partem, a delabentibus in sinistram mammam saniosi cruoris guttulis ita grauiter adficeretur, ut cancroso quasi vlcere depascerentur omnia ad ossa vsque, et, quam nulla sanationis spes superesset, applicato tamen vnguento, ex emollientibus et vulnerariis herbis, cum melle et axungia equina sanaretur. Oues non lanam ferunt, sed ut caprae pilosae sunt. Pauca etiam venenata animalia hic

hic sunt, quorum tamen brevis nec sufficiens nec methodica datur descriptio, plerumque vulgaribus anglicis nominibus tantum insigniuntur. Sic enim

p. 67. describitur Insectum lasmino inhaerens, *the lasmin insect*, quod ramulum lasmini colore refert, cum alio, *Iohn Kooks Horse* dicto, structura convenit, excepta admodum longa lingua, quae ad duos

p. 69. digitos ex ore solet exserta conspici. Ab his ad aves progreditur Noster, et post generalem quandam considerationem notat, paucas Barbadiensem incolere insulam, nec multum venustas, plures cum iis Angliae convenire, seorsim etiam recenset aves migratorias, sed iterum in his, aequae ac in recensione insectorum alatorum, et reptilium, quae deinceps exponuntur, quasque maximam partem ex operibus Cl. HILDORPII se desumpsisse scribit, dolemus, methodicam quandam dispositionem non esse adhibitam, ut ex anglicis et vulgaribus denominationibus recte, quales sint, non intelligantur.

p. 97. In quarto porro libro nunc vegetabilium completa magis habetur numerosiorque expositio, quae ad octauum librum usque protenditur. Reduxit autem ea ad classes aliquas, ex fructu definitas, genera tamen inferiora, secundum usitatam penes botanicos recentiores methodum ex certis quibusdam notis non distinxit. Hic etiam saepius anglica tantum nomina retenta fuisse dolemus, etsi multae plantae iconibus, sub accuratis, inter quas non paucae a Cl. EHRETO delineatae occurrunt, proponuntur,

p. 99. atque viuis coloribus pinguntur. Non incongrua tamen est Cl. Auctoris animaduersio, plantarum habitum recte demum internosci, si in loco natali eae disquirantur. Recensentur itaque primo loco plantae nuciferae, quae in nuce dura nucleum recondunt, occurrunt ibidem Palmae, v. c. *Coror*,
alia,

alia *palma maxima* dicta, quae vtraque delineatur, porro palma oleosa, deinde *hara* icone exprimitur, et *ricinoides*, quae ad iatropham pertinere videtur. Describitur etiam *Hernandia*, nec satis accurate.

Quintus liber continet arbores et frutices p.122. miseras seu tales, quae in fructu denso succulento multa habent semina. Crescit hic *Mancanilla*. suceo venenato instructa, cui antidotum est ficus, succus, cuti applicatus, vesicas excitat, Aurantium, eiusque variae specis quo etiam pertinet, quae hic delineatur, the *forbidden fruit-tree*, porro *Guanabau*, p.134. *Persea*, *Guaiava*, *Cainito*, the *french Willow*, cuius etiam icon extat, et pentapetala est, *Cereus*, p.139. et cucurbitaceae variae huc referuntur. Quenam vero planta sit, *Bread and Cheese*, or *Sucking Bottle*, id est caseus et panis vel vasculum suctorium, nec diuinando patet.

Quae vero plantae sub teneriore cortice pulpam p.141. et semina habent, ad bacciferas pertinent, de his sexto libro circumspicit Noster, et vt priores, describit. Icones sistunt: *Guaiacum* officinarum, the *red Wood*; the *balsam*, ex qua succus aromaticus, viscidus, recentibus vulneribus curandis aptus exstillat, porro *Myrtus arborea aromatica* the *Belly-Ach*, cuius baecae purganti virtute instruuntur. Inter alias etiam recensetur *Aloe*, cuius succus expressus inspissatur, *Coffea*, *Iasminum arabicum*, quod est *Nyctanthes* LINNAEI, aliaeque plantae, quarum tamen veros characteres ex breui descriptione eruere vix est possibile.

Ad eundem etiam librum pertinent plantae, p.167. quarum fructus est capsula. Paucae sunt, inter eas bulbosae aliquae, nec non *Tabacum*, *Abutilon Indicum*, *Cannacorus*.

In septimo vero libro singulari ratione distinxit p.174. et descripsit pruniferas Cl. Auctor. Inter alias hic recen-

reconsetur *Ficus Bengalenfis*, est ea, quam Indiam vocat Ill. LINNAEUS, cuius rami filamenta in terram dimittunt, novas radices agentes: *Malouia* delineatur *Olea syluestris*, *Mombin*, foliis instructis pinnatis, fructu pulposo nucleum continente, dande *Papaya*, mas et femina, *Bonana*, quae *Muli* est *the Tree Iessamin*, cuius corollae pentapetales describuntur, quae tamen in icone monopetales esse videntur, et fructum seu capsulam longam ferunt: porro adducitur sub nomine, *the Horse-Nicker, or Chick-Stone Tree*, cuius genus itidem obscurum, folia habet pinnata, foliolis ouatis, petiolis spinosis, calyx triphyllus, deciduus, petala quinque, fructus capsula echinata, magna, seminibus rotundis tota: *Cytisus* etiam arborescens hic exhibetur et aere nescia prostat, nec non *Senna*, quam Coluteam vocat Noster. Praeter has paucas, multas adhuc habet hic liber, eodem modo ex habitu externo tantum receptitas.

p.217. Anomaliae autem plantae in libro octauo recensentur, etsi vero descriptionem illarum non promiserit Cl. Auctor, videtur tamen huc recalcitra omnes, qui prioribus non commode classibus adponi poterant. Icones sunt: *Ananas*, et *Laurus marina*, cuius folia denticulata tantum adducuntur: singulis autem denticulis in aenea figura insidet glandula. Appendicis loco accedunt capillares et pen-

p.235. siticae paucae, *agnus scythicus* describitur tanquam planta capillaris, villosis foliis instructa, ex cuius caule summo exeat folium cylindraceum, in cuius parte maculis instructum depressis, quibus semina inhaerent. Ab his ad gramina et plantas graminum progreditur Noster, graminum leuis descriptio, nominibus vulgaribus expressa. Sequuntur haec

p.244. lubiles quaedam. Deinde de arundine saccharifera tractatur: Arundinis instar crescit, calamus

autem non cauos, sed medulla fartos, dulcique re-
pletos succo producit, morbo autem corrumpitur
rubiginoso, *the yellow Blast*, quem ab infectis de-
ducit Noster, quae vascula foliorum destruendo,
mortem plantae inferunt. Videtur es tempestate
facile flaccescere, sed pluuiis accedentibus, facile
regreditur, quippe quibus planta non iterum reui-
uit. Sin etiam aliquis iterum refocillata tota non
pareat, peiorem tamen indelem saccharam acqui-
rit. Nullo fere totum potest morbus remedio, fun-
det tamen Cl. Auctor, vt fano, et sulphure et aloë
cane fumigetur aliquoties per diem et insectula
infocentur. Describitur etiam sacchari parandi me-
thodus, aliunde iam nota. Inter graminum plantas p.250.
appendicis loco additur descriptio Mays, *Lacrymae*
lobi, et *Mili arundinacei* seu *Holci*, qui etiam de-
lectantur.

Nonus deinde liber iterum in varias secedit par-
tes, de fucis marinis enim aliisque similibus plantis
primo, breuiter admodum, differitur: deinde de
sanguinibus animalibus sermo est. Inter haec refe-
runtur limaces, sanguisugae, singulare prorsus cor-
pus est, quod lapidibus adheret, digito transuerso
non maius, exterior granulis oblitum, a lateribus
fascidum, medio loco cauum apparet, in quo os
multiplices antennae spirales continentur, quae,
cum escam caput animal, in perpetuo versantur mo-
tu, post iterum quiescunt, immo, quod enascentes
sunt, in corpus etiam retrahuntur, et subito denique
exploduntur. Sequuntur crustacei, cancri vix non p.261.
cantes tuberculatam superficiali habent, aliqui ico-
nibus additis sistantur. Porro testacea, conchae
variae, recensentur, murex imprimis describitur, et
erudite veterum in purpuram inquiritur: haeret au-
tem succus ille, purpureo colore tingens, in canali
aut vena, in dorso reperiunda, prope caput, colo-

remque hunc mutat animalis mors et aliae causas. Numerus conchyliorum hic adlatorum non adeo magnus est, echinique etiam varii occurrunt.

p.287. Progreditur post haec Cl. Auctor ad plantarum dictas, submarinas, corallia scilicet et familia earum constituit genera, aliae scilicet crescunt in gation, aliae frutices referunt, aliae sunt coralliae. Delineatur corallium digitatum, quod degustatum acri sapore linguam adhaeret, hanc *Zingiber* vocat Noster. Tandem zoophytorum distinctio instituitur, et eleganter depingitur polypus sagittaris, quem in antro stalactitis variis figuris pictis, et cauea, aqua plena, detexit Cl. Auctor, florum diatum pallide luteum referens, vel coloris straminei leni tinctura viridi instructus.

p.299. Reliqua producta marina complectitur *liber* *de* *mus*, in primis varios pisces adductos inuenimus, in quibus adserit Cl. Auctor, se eos tantum elegisse, qui aut minus accurate aut plane non descripti fuerint. Negandum tamen non est, et hos iam deinde melius descriptos esse, delineantur piscis triangularis dictus et delphinus. Sed, quum ex antecellentibus iam pateat, Cl. Auctori, in disquirendis corporibus naturalibus admodum studioso et perquam indutius, de fuisse verae methodi normam, ex qua sola de corporibus naturalibus verae repeti debent descriptiones, de iis iam nil monemus. Non dubitamus tamen, quantiam plantarum hic occurrentium aliquae ad botanica genera referri possint, si data occasione aliae entia resque notae distinctionis apparuerint.

Botanicorum non nullorum vocabulorum analogus et totius operis index finem huius *libri* faciunt.

XVII.

10. FRIDERCI CARTHEVSE, Medicinæ
 Doctoris eiusdemque in Regia Acad. Vi-
 drina Prof. Publ. Ordinarii Fundamenta Ma-
 teriæ Medicæ tam generalis quam specialis
 in usum academicum conscripta. Pars prior.
 Francofurti ad Viadrum. Impens. Iohannis
 Christiani Kleyb. 1749. 8. Alph. 1. pl. 155.
 Pars posterior. ib. 1750. 8. Alph. 1. pl. 17.

Simplicia remedia a plerisque secundum ordinem
 alphabeticum disposita aut ad tria naturæ regna re-
 ducta a PAULO HERMANNO in Cynosura materiæ
 medicæ aliter pertractata esse, eumque primum
 omnium eiusdem naturæ simplicia ad vnam ean-
 demque classem genericam redigere allaborantem,
 de stabilienda methodo magis regulari magisque ra-
 tionali sollicitum fuisse, constat. Huius vestigiis
 Noster insistens hanc medicinæ partem magis magis-
 que methodicam ac rationalem reddere decreuit,
 ideoque observationes non solum et experimenta alio-
 rum conquirere, sed ipse etiam manus operi admo-
 uere et simplicium selectiora aliaque variis examini-
 bus chemis subicere coepit, eorundemque demum veram
 indolem, principia actus, modum operandi et inde
 deducendas virtutes describere allaboravit. Singu-
 las posthac describens species primo habitum exter-
 num cuiuslibet remedi, eiusque notas bonitatis et
 locum, unde provenit, exposuit, deinde autem phy-
 sicas eiusdem qualitates recensens ad saporem et
 odorem, tum ad partes constitutivas, chemica arte
 erutas attendit, ultimoque vires, quas vel externe
 vel interne in corpore humano edit, explicuit, sic-
 que complura corpora naturalia, vi medicata in-
 struata,

structa, exploravit. Quod ad seriem sectionum, priori
tomo contentarum, attinet, prima earum de ma-
ria medica et medicamentis in genere; secunda de
insipidis terreis et terreo gelatinosis; tertia de aci-
dis et acido dulcibus; quarta de salinis aërialibus
fixis quam volatilibus urinosis; quinta de simplicis
medicis mediae naturae; sexta de austeris hyemalibus;
septima de acris alterantibus; octava de purgan-
tibus; nona de amaris et amaricantibus; decima de
acris et amaris purgantibus, tam emeticis quam
catharticis, et undecima demum de vaporosis narcoti-
cis agit.

p. I. Scientiam pharmasorum simplicium, hanc
medicam alias dictam, in empiricam seu historico-
philosophicam et rationalem seu historico-philosophicam
Noster diuidit, illamque solos tantum medicorum
num effectus recensere, hanc autem praeter hanc
na, determinationem generis et speciei, locum
talem, habitum externum, odorem, sorem,
lorem aliasque sensibus obuias proprietates,
quoque bonitatis, virtutes communes et speciales
formam exhibendi aut applicandi, dosin, actionem
internam, principia constitutiva, actionem
et modum operandi explicare, notat. Sed
huius incrementum ob nimiam medicamentorum
copiam, negligentiore chemiae medico-phar-
maceuticae culturam, sinistram insuper et inconsultam
medicamentorum adplicationem et imperfectam deinde
medicamentorum in nonnullis morbis evolutionem et resolu-
tionem, nec satis attentam effectuum annotationem
igniter retardatum fuisse, monet: hinc omnia
allaborandum esse, innuit, ut remotis hisce
culis introducta haftenus ad minorem numerum
redigantur et selectiora probe examinentur, neque
doles et modus operandi ad maiorem certitudinem
deducatur.

Effectum medicamentorum pristini status par-
tum, quae remedii actionem sustinent, maiorem
minoremue mutationem Noster dicit, eandemque
a pharmaco mediante motu produci, huiusque
quoad vehementiae gradum et modum differre, osten-
dit. Differens vehementiae gradus, secundum No-
stri sententiam: 1) ab inaequali materiae commotae
quantitate; 2) a differente subtilitate ac mobilitate
molecularum minimarum; 3) a diversa partium, ma-
iorem substantiae aetivae molem aggregatione sua
constituentium, figura et 4) discrepante naturae seu
vis vitae impellentis sensibilitate et inaequali robore
dependet. Modus autem, qui alteram motus dif-
ferentiam sistit, a differenti dispositione materiae
seu diversa et specifica molecularum minimarum fi-
gura derivatur. In remedium causas impellentes
Noster inquirens ad vim contractilem et actualem
contractionem solidorum, et ad reiteratos fluidorum
meantium et remeantium impulsus, tum quoque
ad calorem et aërem inclusum attendit, omnemque
effectus medicamentorum varietatem in variante vi vitae
quaerit, ita, ut idem pharmacum, sub aequali dosi,
paribus subiectis, in eadem aetate constitutis, di-
versa tamen natura praeditis, oblatum, inaequales
effectus edere, notet.

Medicamenta quaecumque in genere vel in interna p. 18.
vel externa Noster dividit, eaque nunc solo pon-
dere eminentiori, nunc mechanico quodam stimu-
lo, nunc alia ratione actionem suam exercere osten-
dit. Ratione virtutis generalioris medicamenta in
tonica, alterantia et evacuantia a Nostro dividuntur,
in, ut tonica texturam partium solidarum vel com-
pactionem vel laxiorem reddere, tonumque earum
vel augere vel minuire, alterantia autem fluidorum
mixtioni, temperari, consistentiae, calori aliisque
proprietatibus mutationes inducere, tandem eua-
cuan-

etantia superflua et noxia e corpore educere, dicatur, quae specifica vulgo appellantur, cum certum morbum, certum humorem, vel certam partem solidam certumque viscus respiciant, in specifica morborum, specifica humorum et specifica partium solidarum ac viscerum diuidi posse Noster auctor.

P. 29. Ad haec Cl. Auctor digressum facit, cuius in antecedentibus aliquoties vasorum absorptionum mentio facta fuerit, de vasis inhalantibus et exhalantibus nunc agit et primo venas bibulis seu inhalantibus, posthac vascula exhalantia lymphatica, serosa, halituosa et nervosa considerat.

P. 41. His expositis ad medicamenta sympathetica magnetica et amuleta se conuertit Cl. Auctor, quae cuncta ad crepundia medica vel ridicula eorum elementa referenda esse, monet.

P. 51. Tandem elementa corporum chemica et in nascentia generaliora medicamentorum principia, uel causa effectuum materiales Noster persequitur, quae a physiciis principis distinguit, quae sub extrema tenuitate, puritate ac relatione simplicitate considerata, atomos physicas seu extensissimas, inuisibiles, mobilissimas, actu indiuiduas vocat, et e quibus singula naturae corpora originem resultare, et in quae ultimo iterum resolui possunt. Quatuor eorum enumerat, principium nimirum inflammabile, salinum, aquosum et terreum, quatuor priora rerum corporarum spermata et effectuentiam principia actius, posteriora autem illa recipiant, matrices vocat. Haec corpora principia chemica per totam telluris atmosphera dispersam esse, et ex iisdem per simplicem materiam, cohaesionem, coaptationem et compositionem corpora primigenia seu principia principiorum, haecque ultra atmosphaerae limites nunquam descendere, sed libere ibidem, post corporum

positorum ac decompositorum resolutiones illae
 abrupta et suelta fluere, circumferri et vel in
 ipsa iterum principia resoluti, vel non disiuncta ad
 novorum compositorum genesis occurrere, Noster
 statuat. Ex hisce autem principis, inflammabili
 nimirum, salino, terreo et aqueo primordialiter
 mixta seu principia principia, phlogiston
 scilicet et sal primigenium et ex hisce, concurrente
 principio terreo et aqueo, corpora composita, de-
 composita et superdecomposita nasci, ostendit.

Principis in genere consideratis, nunc de sin-
 gulis in specie et primo de inflammabili agitur. Prin-
 cipium hoc inflammabile cum principio terreo artifi-
 cissime coalescens phlogiston primigenium, ut iam vi-
 dum, gignit, quod possit omnium corporum in-
 flammabilium, ignescentium, sulphureorum, vi-
 gumosorum ac pinguium basin et ipsam materiam
 caloricam et igneam, immo aetheream, electricam
 et magneticam constituit et cohaesiones, nutritio-
 nis, odoris et coloris causam, materialem praecipuam
 sistit, ideoque in omnibus corporibus compositis
 quoad radicem unum idemque est.

Exposita principii inflammabilis natura ad prin-
 cipium salinum Noster accedit, quod ex Eiusdem
 sententia non nisi cum terra subtilissima et aqua con-
 iunctum sit primigenium seu primordiale producit.
 Hoc sub forma fluidi subtilissimi ac mobilissimi per
 universam distributum ex corpusculis acutis,
 rigidis consistere et acidae indolis esse et proxime ad
 naturam acidi vitriolici accedere, et interueniente
 ulteriore compositione cum aqua, terris, substan-
 tiis viscosis aut inflammabilibus tenerioribus sa-
 lia corporea acida, alcalia et media producere No-
 ster arbitratur.

Aqueum tandem principium plerisque tripli-
 cis naturae regni corporibus innascere et ad singu-
 lorum

lorum genesis concurrere, terreum vero prae-
pam praecedentium principiorum materiam
vnice solidorum durabilium basin sistere, Ma-
asserit.

p. 95.

Haec in genere de remediis dicere Cl. A. de-
placuit; ad specialem posthac medicamentorum con-
siderationem se conuertens de insipidis, terreo-
terreo-gelatinosis initium capit, et primo de
et principis alcalino-terreorum, postmodum
de modo operandi et virtutibus medicis agere
agit. Terreae haec insipidae et inodores, abstan-
tia praecipitantia et, ob aliquam cum salibus
conuenientiam, alcalina alias dicta, ex
animali et vegetabili regno obtinentur. Saepe
sunt et dura concreta, quae ex terra vel terrae
vel crassiore et pauca substantia glutinosa con-
tata sunt. Substantia glutinosa per mensuram
dam extracta, vel per ignem destructa, in mensuris
terrestres fatiscunt. A solis tantum mensuris
soluntur, ita tamen, ut pro diuersa ac-
uentis indole et pro discrepante
terrei corporis natura solutio nunc citius, nunc
dius succedat et substantia diuerso sapore
enascatur. Terreae haec alcalina solem
dam exorcent et absque acido, in primo
tante, ventriculo et intestinis molantes sunt
utilitate destituuntur. Hinc quo vius coru-
curior euadet, sola tantum teneriora, ut
corum etc. eligantur, iisdemque salis
praemittantur vel largiori in dosi admi-
cassa est.

p. 95.

A praecedentibus nonnihil differunt terreo-
gelatinosa, quae ut ossa, cornua etc. ex
regno animali desumta, et terra subtili, oleo
noso temperatissimo et satis larga substantia
nosa componuntur. Difficilius ea et terrena

terres alcalinae ab acidis, accedente digestionē, solvuntur. Cōctione autem, opē aquae, substantia gelatinosa dissolvitur et extrahitur, quae neque cum acidis, neque cum alcalicis effervescent et sensibili acedine destituitur. Medicamenta terreo-gelatinosa, sub tenerissimi pulveris forma exhibita, acidum quidem potentius, in ventriculo haerens, nonnihil existimant, copiosam tamen gelatinam liquori gastrico communicare nequeunt. Extrahitur quidem in ventriculo aliqua eiusdem pars, sed exigua duntaxat quantitate, ita, ut ad scrupulum vnum alterumque exhibita parum vel nihil praestent emolumentum. Aliarum se gerunt gelatinae, cōctione extractae: haec enim, in usum vocatae, acrimonia salinam quamcumque obtundunt et involuunt, mucum ventriculi, intestinorum aliorumque mestuum resistunt, partes solidas exoles, demulcent atque humores nimis terribiles et acres nonnihil incrassant. Hinc in erosione faucium aliarumque partium, per venena aliaque acris producta, nec minus in cholera, nimis liquoris gastrici aciditate, acrimonia bilis, vomitu et diarrhoea biliosa, dysenteria, ardore triose, stranguria, tenesmo, ani, variis adfectibus spasmodicis, rheumaticis, arthriticis, scorbuticis, dolore nephritico, epilepsia, haemorrhagiis excedentibus, febribus continuis, praesertim ardentibus, inflammationibus et hecticis aliisque morbis, ex humorum acedine ortis egregiam opem laetatur esse, Noster miraturur.

Generali hac de terris doctrina absoluta, sigillatim nunc terras alcalinas et terras gelatinosas recenset et de lapidibus cancerum, coecis aliisque agitur, eorumque naturam et virtutem exponit. Postmodum ad alia remedia alius naturae transiit, quae eodem modo eodemque ordine considerantur.

T. II. In posteriori tomo series sectionum hanc agit nimirum Cl. Auctor in sectione duodecima, quæ huius tomi prima est, de balsamicis et aromaticis, sectione decima tertia de amaricantibus, austero-asperis, blande balsamicis, terreo-austero-asperis, adstringentibus aliisque sapore mixto donatis, sectione decima quarta de dulcibus, subdulcibus, uiter amaricantibus, austero-asperis, terreo-austero-asperis, sanguineo-oleosis et pinguibus, sectione decima quinta de insipidis et subdulcibus mucilaginoso-latinosis, sectione decima sexta de fictis sulphureis, mercurialibus, sulphureo-mercurialibus, sed-regulinit et metallicis, seminatalicis et mineralibus, sectione ultima de aqua simplicibus et mineralibus medicatis tam frigidis quam calidioribus. Quamvis autem eadem methodus, quam in priori tomo animadvertimus, in hoc quoque servata sit, summam tamen eorum, quæ sectione decima de balsamicis et aromaticis in genere hanc Lectoribus nostris communicamus, quo bene percipiant, quamvis ratione et alia, maxime ad rem media a Nostris pertractata ibi habeantur.

p. I. Differentiam et naturam aromaticorum et balsamicorum in primo capite Nostræ exponitur, ubi potestatem statim attendit, atque balsamicum purum, simplicem, reconditorem et quodammodo nauseosum esse, aromaticum autem ex uoluntate iterum et balsamico compositum, siquidem longe fortius et virtutibus rursusque, quam priorem, perfecte purum et simplicem, sed subdulce vel austero-asperis amaricantibus immo intense amaro mixtum comprehendit, cuius aromatica hæc et balsamica odore, et Nostræ est, plus minusque fragrante pollent, qui autem in immenso solis circumfusi calore crescit et decrescit, immo pene insensibilis evadit. Ex regno minerali et animali pauca tantum balsamica, ex vegetabili

tem; praeter haec, aromatica numerosissimis obtinentur. Aromatica remedia principis partim fixis partim volatilibus instructa sunt. Singula enim 1) tenerrimum, mobilissimum et fragrantissimum principium spirituosum salino-oleoso-phlogistae indolis; 2) oleum essentiale aethereum et 3) substantiam quandam fixam vel resinosam vel gummosam vel gummeo-resinosam vel resinoso-gummeam saporis vel subdulcis vel pure aromatici aut balsamici vel demum austeriusculi, amaricantis, amari etc. exhibent. Pleraque aromatica sub humida destillatione primo aquam, particulis mobilissimis spirituosis confertam, dein oleum essentiale aethereum, simplicis odore et sapore aromatico et balsamico donatum, porro aquam acidulam, refrigerantem et anafesicam reddunt, tandem in vase destillatorio praeter corpus iners decoctum saporis, pro subiecti diversitate subdulcis, austeri, amaricantis, amari, aromatici, balsamici relinquunt, quod blande euaporatum similis naturae extractum resinoso-gummeum vel gummeo-resinosum praebet. Portio spirituosissima partim a tenerrimis substantiae gummeo-resinoso-oleosae, cui quibusdam simul camphoratis nimentis, phlogistae purioris aut salino inflammabilis naturae, partim ex integris usque tamen valde subtilibus moleculis oleosis constat.

Oleum essentiale aethereum vero, seu alterum idque praecipuum plantarum huius classis principium actuum e praedicta parte mobili, spirituosissima, spiritu nimium fixo, sic rectore et ex parte viscosa, tenaci, fixiori, resinosa aut gummeo-resinosa compositum deprehenditur. Quod ad tertium illud, interdum in nonnullis plantis deprehendendum, principium tenerrimum, in aliis camphoratum, in aliis siccum salinisforme attinet, prius siccum et volatile concretum tunc inflammabile test, posterius autem

.21.4

verum

verum fas volatile essentialē, substantiā oleo pectoreo, modice imprægnatum sistit.

() Principia fixa resinosa ac gummosa, tam rebus quam perfecte pura ac solitaria in plantis balsamicis et aromaticis occurrunt, sed ordinaria sunt in gummeo resinosa, aut resinoso-gummea, ut in aliis, ita tamen, ut in aliis substantia resinosa, in aliis gummosa aut crassiora mucilaginea eminent. Quoniam principia, tum fixa tum volatilia, respectu suorum viciniorum magnopere differunt, etiam eadem elementa in naturali sua mixture recondita gerant, et dant quasi locum inter oles aetherea, et resinas, gummi resinas obtinent balsami liquidi naturalis ex trinis vel ruptis arborum quorundam et plantarum tubulis profluunt. Cum substantiis resinosis vegetabilibus quoad elementa conveniunt bitumina balsamica mineralia, præterquam, quod loco olei aetherei singulare oleum mineralis, petroleum, naphtha vulgo dictum mixtionem ingrediuntur. Gummi resinis de summo vegetabilis per se, et de naturali elementorum ac generationis, longius, ut etiam bitumina mineralia, crescunt, habent illa concretis, in animali regno, deperit. Occurrunt enim vel sub pinguedinis, tunc sunt visinunc spissioris vel corporis gummosi durioris, et ex substantia crassiori sanguinis aut sanguinis, et tenerrimo quodammodo, adeoque subtile, et grandissimo principio oleoso, in substantia consistit. Salisum cæteroquin principium, quod ad pleuram, tione concurrens, et oleis plantarum ac mineralium acidis indolis est, naturae magis visinosa est. Cl. Auctor, isde probabile videtur, de quibus mixtionibus simpliciorum balsamicorum et aromaticorum, et nitatem medicam partim volatili, oleoso spiritibus, partim fixo gummeo resinoso aut resinoso-gummeo principio adscribere debemus. Noster affert, illud

p. 18.

Simpliciorum balsamicorum et aromaticorum, et nitatem medicam partim volatili, oleoso spiritibus, partim fixo gummeo resinoso aut resinoso-gummeo principio adscribere debemus. Noster affert, illud

Mundo ventriculi caloris facile expelli et in tenebris
 et mobilissima effluvia mutari, hoc autem a liquore
 pituitico, caloris non minus, quam motu ventriculi
 peristaltico adiuvante, solui, textam et a portione
 terre recrementitiae separari, ostendit. Resolutam
 partem oleoso-spirituosam in ventriculo effectum,
 tam resoluente, ut discatiente, tam ardente et
 callicante edera, sed diu non commorantem, per
 vasa lactea et reliqua vasa absorbentia ad humores
 circulates progredi, ibidemque magis adhuc at-
 tenuatam et diuisam per totum corpus disseminari et
 parietes canalium oleoso-membranaceos et muscu-
 losos sub transitu irritare, insimulque sanguinis hu-
 morumque particulas in motum velociorem rapere,
 docet. Deinde autem principia cruoris salin-
 oleoso-inflammabilia ab eadem parte expandi, in-
 fluxum liquidorum prouentium in fibras solidorum
 motrices vegetiores reddi, materiam caloricam
 rugeri, hinc vario modo vim contractilem et inde
 pendente velocitatem humorum circuitum maio-
 remque fluiditatem atque calorem fuscitari, tunc au-
 tem aliquam solidorum exsiccationem et largiorem
 partium exhalabilem per cutis foraminula discussio-
 nem adeoque diaphoresin, atque aliis organis copiosio-
 rem se et excretionem supereminere, monet. Ex indi-
 cati effectibus generalibus, principia oleoso-spiri-
 tuosa maxime tribuendas virtutes speciales, men-
 timur nempe cephalicam, pectoralem, etc. deduci
 posse. Cl. Auctor asserit, ita tamen, vt, licet alle-
 gatas virtutes edemque existant et singulis simplici-
 bus aromaticis et balsamicis in genere competant,
 illae nihilominus in his, alias in illis eminentiores ac
 magis proprias reperiantur. Hinc differentiae ra-
 tionem partim in specifico principii volatilis oleoso-
 spirituosi genio, partim in distincta solutae substan-
 tiae fixae gummeo-resinosae aut resinoso-gummeae
 indol-

Indole quærit; Sic dulces substantias simul demulcere et abstergere, et subiecta igitur, eiusmodi sine principio instructa, maiores vires pectorales colere, notat. Ex his facile nunc elucescere Noller putat, quod aromatica et balsamica in omnibus morbis profint, qui a torpida solidorum contractione, languido humorum circuitu et imminutis tum plus suppressis se et excretionibus, vt. apoplexia pectoralis, affectus soporosi, tussis, vitia digestionis etc. proueniunt. Praeter indicatum vsum intersimpletque externum quoque obtinere et egregie discutere et roborare, hinc in debilitate capitis, membrorum paralyfi, adfectibus oedematosis aliisque sub forma epithematum siccorum etc. adplicata conducere, autumat. His consideratis Cl. Auctor de mum exponit, quibus subiectis pharmaca hæc respondeant, quique sint morbi, in quibus eadem docum inueniant nullum. Ita enim hominibus biliosis et plethoricis, pariterque in morbis ex nimia fibrarum siccitate atque strictura, contractione solidorum iusto celeriori ac fortiori, serj defectu, partium solidarum oleoso-inflammiabilium abundantia etc. proueniuntibus, neutiquam conducere, ostendit.

p. 26. Præmissa hac doctrina generali, in specie ad aromatica simplicia accedit et de radicibus zedoariae, zingiberis aliisque agit, sicque completa corpora naturalia, vi medicata instructa, exponit. Quam autem ob prolixitatem Cl. Auctorem ubique sequi nequeamus, hæc tantum speciminis loco adducere sufficiat. Ex his enim clare patet opinari, quanto studio hic de materie medica a Cl. Auctore conscriptus sit liber, quantamque iste omnibus qui medicinam facere allaborant, adferre possit utilitatem.

XVIII.
Précis de la Médecine pratique, contenant l'histoire des maladies, dans un ordre tiré de leur siège; avec des observations et remarques critiques sur les points les plus intéressans. Par M. LIEUTAUD Médecin de Mr. le Duc de Bourgogne et des Enfans de France; de l'Académie Royale des Sciences, de la Société Royale de Londres, et ancien Professeur d'Anatomie, à Paris, chez Vincent, MDCCLIX. 8. 2 Alph. pl. 2.

h. e.

Compendium medicinae practicae Auctore Cl. LIEUTAUD etc.

In praefatione Cl. Auctor, rationes, quae ipsum, ad conscribendum hoc medicinae practicae compendium impulerunt, exhibet ordinemque, quo in eodem concinnando usus est, indicat. Hic anatomicus est, cum ille, qui ex vitis, in partibus organicis, vel in ipsis corporis humoribus, suppositis demitur, minus certus esset, alphabeticus autem nimis arbitrarius videretur. Praemissis itaque morbis generalioribus, aegritudines a capite ad calcem usque perlustrat, omnisque earundem definitionibus, cuiuslibet morbi signs et symptomata adnotat, adnectitque, quicquid sectionibus cadauerum explorari potuit, quid minus. Prognoses aut saepius sicco pede transit, aut mentionem aliquam per breuem iniicit. Praeter ea dietam, cuius adornandae notitiam in quouis morbo maxime necessariam praesupponit, vix tangit. Remedia generaliora

hiera saltem, inspersis quandoque specialioribus, persequitur, et ut saepius ab aliorum opinione non immerito recedit, ita non raro mirabilia sectatur, quae fuisset rectius negasse, veluti: cum foetum ad triginta annos in utero materno duraturum statuit, vel infantum comedones pro veris adhuc vermiculis habet, et quae sunt reliqua.

Diuiditur autem totum hoc compendium in libros tres, quorum primus internos, alter externos, et tertius denum seminarum atque infantum morbos continet. Tabulam synopticam, quam Cl. Auctor operi praemisit, ideo non adiiciendam putamus, quod lectores iam ex his, quae dicuntur, intelligant, qualem normam sibi Noster, in explanandis quarumcunque valetudinum generibus sumserit. Quae ipsa etiam ratio fuit, cur eorum tantum, quae primus, liber complectitur, reconsensionem proposuerimus nec eam, reliquorum duorum librorum eodem ordine, diligentia atque solertia conscriptorum brevitate studiosi adiecerimus.

Agit vero liber primus de morbis internis, et quae dem sectio prima de generalioribus ut iis, quibus si dei fides non est. In hac Cl. Auctor a febre incipit, in cuius descriptione, se continuae essentialis quatuor saltem genera, simplicem nimirum, putridam, ardentem atque malignam nosse dicit, et postquam varia ad diagnosin, prognosin, crisin, et curationem febrium spectantia in genere proposuit, ad descriptionem cuiusque speciei descendit. *Febris*

- P. 20. *continua simplex* nulla fere medicamenta deservit et sponte iterum evanescit. In *continua putrida*, inter alia etiam cortex peruvianus prope finem morbi ob roborandi virtutem, neutiquam vero ob illam putredini resistendi, in usum ducendus est. In *ardente*, haemorrhagiae ut frequentes, sic plerumque letales, vomitus contra, et diarrhoea quarta vel septima

die superuenientes vt solae criticae euacuationes considerandae sunt.

Febris maligna, quae principem sedem in ner- p. 33.
uis ipsoque cerebro habet, nunquam per haemor-
rhagias, interdum per sudores, diarrhoeam et
parotides iudicatur, imprimis, si hae, quae rara
obseruatio est, per resolutionem terminantur. *Su-
dor anglicus* vtplurimum intra viginti quatuor ho-
ras, duas tertias eorum, quos adgreditur, rapit,
diaphoreticis profligandus. *Pestis* summam corru-

ptionem quarumcunque fere corporis partium comi-
tem habet, et vix curationem admittit, quare opti-
mum auxilium in fuga quaerendum est. Sequun- p. 53.
tur *febres intermittentes*, quas Cl. Auctor in *essentia-
les* et *symptomaticas* diuidit, varia circa curationem
obseruanda proponit, earundemque differentias in
quotidianas, tertianas, quartanas etc. vltius pro-
sequitur. In *quotidiana* emetica et purgantia, ape-
ritiua, martialia et tonica conueniunt. In *tertiana*
aqua simplex laudatur, vsusque corticis peruuiiani ef-
fertur, cui, in *quartana*, ille Cascarillae praestat.
Febres remittentes eandem ferme medendi rationem,
leniorem tamen exposcunt.

In *plethora* venaesectio vt summe necessaria, sic p. 69
nimis frequenter administrata maxime nociua est.
Calor morbosus praeter hanc, humectantia, tempe-
rantia et balnea postulat. *Vires exhaustas* corporis
et animi tranquillitas, cum apto alimentorum selectu
restituit. Sequitur *anaemia*, in qua mirandum,
quanta saepius sanguinis penuria inueniatur, siqui-
dem in iis, eadem demortuis; Noster caput, pectus
et ventrem quasi ceracea, vasa autem minima pror-
sus inania, et maiora semi tantum plena detexit.
Hanc excipiunt *morbi a fluxuum et eruptionum retro-
cessu* oriundi, ad quos tollendos, necesse est, vt
idem ille fluxus nunc deperditus, eodem in loco, quo

- antea proruperat, nec in alio restauretur. Succedunt *dolores*, quorum varietas, ab ea structura partium definienda, curandi methodus autem ex cognitione causarum petenda est. *Insultus catarrhales*, ut plerumque a transpiratione cohibita nascuntur, vix non semper eadem restaurata profligantur. In *cachexia*, praemissis euacuantibus, plurimum valent roborantia et aquae minerales, reliqua a causae actione petenda. *Scorbutus* species cachexiae, nec, morbus adeo communis est. *Luem veneream*, antequam sub hoc nomine innotesceret, pro lepra habitam fuisse Noster existimat, inque eius curatione, inunctioni mercuriali aut panaceae interne summae plurimum tribuit, hac tamen cautela, ut ptyalismus, quam primum apparere incipit, purgantibus suppressatur. In *scrophulis* resoluentia, attenuantia, et sudorifera, lac, mercurialia et aquam calcis praecipit, ad *leprae* vero curationem, praeter eadem fere medicamenta, vel testium excisionem multum facere commemorat; et ad experientiam, quod eunuchi nunquam hunc morbum patiantur, prouocat.
- p.120. Succedit *arthritis*, quae a loco, quem occupat, varia nomina indipiscitur. Si recens ea est, et a causa occasionali orta, non facile, si hereditaria et inueterata, plane non tollitur. Si quae tamen valent, prae aliis lac, sapo, corporis exercitatio et moxa laudari merentur, licet ab huius applicatione vlcera curatu difficiliora saepius proficisci soleant.
- p.128. Magnam cum hoc morbo affinitatem habet *rheumatismus*, quare ipsi eadem fere etiam medicamenta conueniunt. *Hypochondriasis* spasticus morbus et syndrome malorum est saepiusque apto regimine, potu abundante, moderato corporis exercitio, et animi ad hilaritatem compositione melius, quam multa medicamentorum sarragiae tollitur. In *hydrois* sanatione, cuius diuerfas species in sequentibus

bus seorsim pertractat, prae reliquis multum diureticis et roborantibus tribuit, scarificationes autem, vesicatoria et cauteria non nisi in summis extremis admittit, si quidem ab iis vix non semper gangraena inducitur. *Stagnationes sanguinis et puris* breuiter Noster tangit, et ad *infarctum* et *scirrhum* p.149. transit, vbi de obstructionibus monet, eas in sanguineas atque lymphaticas commode diuidi posse. Prioribus venae sectiones, his aquae minerales prae reliquis conueniunt. Sequuntur *tumores*, quos in scirrhosos, sarcomatosos, anomalos, cysticos et aneurysmaticos diuidit, et singulos seorsim breuiter examinat. De *inflammatione* monet, viscera, glandulas, membranas, contextum cellulosum facile eadem corripit, musculos autem perquam raro ipsa tentari. p.155.

Purulentiae quatuor peculiaria genera constituit, quorum primum ex abscessu nascitur, alterum ab ulcere prouenit, tertium per transudationem gignitur, quartum denique putridum, et semper cum ipsa partis, quam infestat, corruptione coniunctum est. *Gangraenam* in siccam et humidam distinguit, quarum illa membranas maculis liuidis aut nigris corrumpit, haec ipsam viscerum substantiam in putrilaginem dissoluit. Vtraque curatu difficillima est.

In *infectiorum*, *corporumque peregrinorum* examine breuis est, et ad *venena* descendit, quorum plurium naturam nos plane ignorare affirmat; signa, quae adsumtionem quorumque demum concomitantur, enumerat, hisque ea, quae quibusdam saltem v. c. cicutae propria sunt, addit, dein signa, quae in cadaueribus venena adsumta produnt, exponit, tandemque subsidiorum, si quae ingesta fuerint, catalogum apponit, et sic in valetudinum generalium internarum, quas prima sectio complectebatur, explanatione scribendi finem facit, et ad se-

- cundam *capitis morbos* comprehendentem tranſit.
- p.185. In hac primum ſermo de *vertigine* fit, cui, ſi habitualis eſt, prae reliquis aquae minerales medentur, quae et ad *apoplexiae* recidiuam auertendam plurimum conferunt. *Affectuum ſopororum* quatuor numerantur genera, *carus*, *coma ſomnolentum*, *lethargus* et *coma vigil*. Omnibus conueniunt ea,
- p.201. quae ad apoplexiam commendantur. *Tremor* duplex eſt, vel enim a paralyſi prouenit, vt ille ſenum, uel a conuulſione eſt, et frigus vehementioresque animi affectus ſequitur. Prior ceſſat, ſi quando partis trementis actio deſinit, alterum nec ipſa quies diſſipat. Ad *paralyſin*, ſi aquarum mineralium copia non datur, balneum artificiale, ex quatuor libris calcis viuuae, et duabus ſulphuris cum ſufficiente aquae quantitate, paratum Noſter commendat, in *morofi* et *memoria laeſa* parcius utique ſomno uti praecipit, ad ſomnum vero in *peruigilio* accerſendum humectantia, refrigerantia, balnea, muſicam, lectionem aliaque ſuadet. De *incubo* pauci commemorat. Ad *melancholiam*, *lycanthropiam* et *noſtalgiam* refert, et in *mania* prae reliquis camphoram ad drachmam ſemis, ſemel vel bis propinquant laudat, quin ad furorem compeſcendum ſaccharum ſaturni a duabus ad octo grana exhibitum multum poſſe adſerit, praeter eaque aegrum in frigidam immergere, ipſiusque teſticulos reſecare iubet, operta vero morbum exaſperare affirmat. *Phrenitis* vera a ſpuria diſtinguitur, ſic, vt illa febrem excitet, haec vero a febre producat. Inter *paraphrenitidem* atque *pleuritidem* nullum prorsus diſcrimen Cl. Auſtor ponit, niſi quod in illa, ea ſaltem pleurae pars, quae diaphragma contegit, adſiciatur. In *conuulſionibus* narcotica, vt ſumme periculofa reformidat, in *epilepſia* vero extra paroxyſmum tantum remedia vt, quamdiu autem ille durat, nihil agere praecipit.

In sectione tertia, *morbos pectoris* continente, Cl. p.239. Auctor primum de *raucedine* loquitur, quam in eam, quae glottidem occupat, et in illam diuidit, quae sedem in larynge et aspera arteria habet. *Tussis*, vt variae causae, sic diuersa quoque genera sunt, quorum quoduis peculiarem methodum desiderat. *Catarrhus suffocans* duplex est, alter, qui a glottidis constrictione, alter, qui a bronchiorum obstructione prouenit. In *pectoris inflammatione* emeticum post venae sectionem datum, potens medicamentum, nec minus vtile in *peripneumonia notha* est. Ad *asthma* curandum vix non omnia Noster commendat, qui, postquam de *suffocatione* atque *haemoptysi* pauca protulit, ad *phthisin* progreditur, in qua lae omnibus reliquis palmam medicamentis praeripere adserit. *Vomica rupta* vt *phthisis* tractanda est, *empyema* vero, si nondum inueteratum est, chirurgica auxilia postulat. Sequitur *pectoris hydrops*, in quo tanta saepius p.282. pulsus tarditas deprehenditur, vt fuerint, in quibus Cl. Auctor intra minutum non vltra viginti pulsus obseruarit. Curatio eadem est, quam in tractatione vniuersi hydropis proposuit. *Cordis palpitatiorem* perlustraturum ad secundam editionem Cl. SENAC de corde Noster ablegat, in *synopsis* vero descriptione de polypis monet, eos aut in ipso mortis articulo, p.293. aut post obitum demum generari, nunquam autem antea praexistere. *Singultus* accidentalis sponte iterum cedit; habitualis vero variis remediis tentandus est.

Praua digestio, quam Cl. Auctor in sectione p.298. quarta, *morbos ventris* exponente, primo disquirat, a variis cruditatibus, vtpote acidis, biliosis, viscidis aut putridis in ventriculo latentibus oritur, medicamentis, cuius harum correspondentibus curanda. *Vomit* pro circumstantiarum ratione varia desiderat, *cruentus* autem venae sectionem, refrigerantia,

vulneraria, lenioraque adstringentia exigit, fortiora vero non nisi in urgente malo exposcit. In *fame canina*, euacuantia, humectantia cum demulcentibus multum valent. *Dolor stomachi* pro causarum differentia variis tentandus est. In *passione iliaca* venae sectiones, relaxantia, demulcentia, lenientia, clysmata emollientia, mercurius viuis ad libram vnam deglutitus, cataplasmata animalia, aut horum omenta abdomini superhabita conueniunt. *Cholera* diluentia, demulcentia, refrigerantia, antispasmodica, absorbentia; et interdum post primas septem vel octo horas, roborantia postulat.

p.325. *Alui fluxus incruentus* diarrhoeam, fluxum coeliacum et lenteriam inuoluit, quorum priori emetica lenioraque purgantia atque narcotica medentur, stomachica non nisi praemissis euacuantibus propinanda, adstringentia vero in eo saltem casu, vbi reliqua nil possunt, exhibenda sunt. Horum catalogo gummi arabicum Noster inserit, proindeque eius usum vt periculosum reformidat, in quo ideo cum ipso conuenire non possumus, quod gummi hoc, non tam adstringendo, quin potius obleniendo, et acrimoniam obtundendo inuoluendoque prodesse, nobis videatur. Reliqua duo fluxus aluini incruenti generi, eodem fere modo tractanda sunt. *Fluxus alui cruentus* triplex est, dysentericus, hepaticus atque mesentericus. In *dysenteria* ab initio venae sectiones, si vires et pulsus patiuntur, et emetica summe necessaria sunt. Radici ipecacuanhae, cortici simarubae ac vitro antimonii cerato laudem quidem Noster non denegat, nouitatem inuenti multum etiam ad effusa illa encomia contulisse existimat, cum saepius non ita se commendauerint, vt digna iisdem viderentur. In *fluxu hepatico*, lactis usus proficuum est, *fluxus autem mesentericus*, vt inter vomitum et fluxum

xum hæmorrhoidalem medius, iisdem, quibus hi morbi, remediis curandus.

Tenesmus demulcentibus, lenioribus laxantibus, p.364. absorbentibus, clysmatibus, fomentationibusque emollientibus et resolventibus lenitur. *Aluus adstricta*, nisi necessitas urgeat, aperienda non est. *Colici doloris* quatuor numerantur genera, etenim aut biliosa, aut flatulenta aut spasmodica, aut colica pictorum est. Haec ultima, cuius signum pathognomonicum ex observatione Cl. SENAC retractio umbilici ad interiora est, non tantum pictoribus, sed omnibus etiam plumbum vario modo pertractantibus solet esse insidiosa, qui ad ipsam auertendam, vel vino abstinent, vel quotidie guttulas aliquas olei tartari per deliquium deglutiunt, ad dissipandam vero, si praesens est, praemissis diluentibus ac demulcentibus, vomitorium et dein quovis trihorio unam duasve uncias olei amygdalarum dulcium, cum dimidia circiter parte aquae sclopetariae magno cum solamine hauriunt. Cl. PUSOIS ita in huius morbi curatione versatur, ut primo die clysmata demulcentia, anodyna et purgantia iniicienda curet, sequenti mane vitrum antimonii aut aliud emeticum, et vespere eiusdem diei theriacam cum uno grano opii propinet, quovis tertio die sedans hoc reiteret, et quarto die purgans stimulans praescribat. *Colicam pictorum* ut summum gradum colicae cuiusque Noſter considerat, variaque huius genera a Cl. TRONCHIN descripta recenset. In *tympanitide*, signum illud pathognomonicum, quod venter percussus sonum tympani ad instar edat, ut fallax et incertum rejicit, punctioremque, si reliqua frustra data fuerint, admittit.

Vermium quatuor genera sunt: lumbrici, ascarides, cucurbitini, atque taenia. Huius praesentiam cucurbitinorum reiectionem semper indicare,

Cl. Auctor adserit, neque tamen sententiae eorum subscribit, qui illam, pro catena plurium cucurbitinorum adsumserunt. *Colica hepatica* ex vesicae felleae, huiusue canalium a calculis aut bile retenta, inflatione nascitur, et eandem fere, quam reliqui ventris dolores, medendi rationem desiderat. *Hepatitis* eadem, quae reliquis inflammationibus internis conueniunt, postulat, *istherus* autem causis accommodata remedia exigit. In *nephritide* hypnoticis multum Noster tribuit, abusum tamen eorundem vetat. *Calculus renum et vesicae*, remedium illud STEPHENS optime dissipare affirmat, variasque veritatem hanc stabiliētes obseruationes profert, sibi que persuadet, remedium illud, vt optimum, quo unquam medicina locupletata fuit, vtique esse considerandum.

P.393. Ad *mixtum cruentum* venaesectioes omniaque valent, quae contra haemorrhagias commendantur. *Ulcerata renum et vesicae*, vt reliqua ferme interna tractanda sunt. *Dysuriam* et *stranguriam* venaesectio, diluentia et demulcentia, vulneraria et balsamica, iniectiones, clysmata emollientia, fomentationes, balnea et semicupia dissipant. *Ischuriae renali et vesicali* varia conueniunt, *diabeten* vero temperantia, refrigerantia, absorbentia, adstringentia, leniora purgantia, sudorifera et hypnotica profligant. *Mixtio inuoluntaria* adstringentibus, aromaticis, purgantibus, iniectionibus roborantibus et balneis frigidis cedit. Sub *catarrhi vesicae* nomine Cl. Auctor peculiarem huius visceris morbum in iuvene sceticum circiter annorum obseruatum describit. Laborauit hic febre rheumatico podagrica, quae quatuordecim dierum spatio euauit, septimo vero die, ex quo conualuerat, cum dolore vesicae et ardore urinae crassae, sedimentum albidum, viscidumque deponentis rediit. Tanta copia hoc sedimentum postea seces-

secessit, vt, non obstante dolorum cessatione, quartam fere lotii partem efficeret. Satis acriter inter ea febris per duodecim dies saeuit, vrinæ autem status non ante decimum et quintum, a febris cessatione, diem naturalis factus est. In *ascitide* ab initio p.412. reiterata vomitoria optimum effectum præstant, vbi vero morbus inueterauit, aperitiua, et diuretica, ex classe roborantium amarorum et martialium desumpta, omnibus reliquis anteponenda sunt.

XIX.

Della malattie del Grano in Erba trattato storico-fisico del Conto. FRANCESCO GINANNI, Patrizio Ravennate. Con Note perpetue ad esso trattato, e con altre Osservazioni di Storia naturale del medesimo Autore. In Pesaro: nella stamperia Gavelliana, 1759. Alph. 2 pl. 6 tab. aen. 7.

i. e.

Dè morbis granorum tritici tractatus historico-physicus. Auctore FRANCISCO GINANNI, Comite Patricio Rauennas. Accedunt notæ perpetuæ, et obseruationes ex historia naturali eiusdem Auctoris.

Quum iam multos ante editum librum annos in eruendis veris causis atque natura morborum descriptorum occupatus esset Cl. Auctor, factum est, vt, dum scriberet hæc, simillima fere exponeret, alibi a nobis adductus, Cl. TILLET *).

V g

corum

*) Vid. Comment. Nostr. Vol. X. P. IV. p. 635.

corum itaque consiliis tantum eo adductus est, ut sua quoque cum eruditis communicaret observata, de quo eo magis laetamur, quo maiori cum industria ille in perscrutandis versatus est momentis. Suum autem laborem quatuor complectitur partibus, quarum *prima* diuersos morbos, grana tritici afficientes, disquirat. Recte tamen iudicans, nec minimam in veritate cognoscenda praetermittendam esse circumstantiam, *secunda* parte observationes recenset et tentamina, varios per annos instituta, indeque generalia deducit consuetudina. Quibus etiam factum est, ut morborum variorum exortus curatius perspicere potuerit, quare *libro tertio* causas morborum, quibus adficiantur grana tritici, exponit, et hinc tandem *libro quarto* remediorum fontes subiungit. Quum itaque satis appareat, in explicanda re studiosissime versatum fuisse Cl. Auctorem, ipsius operis summam huc referre in communem utilitatem liceat.

p. 6. Morbi vero frumentorum varii, a veteribus vel non omnes, vel non satis distincte descripti, ita a Cl. Auctore in *primo libro* recensentur, ut et naturam eorum exprimat, differentias adducat, atque magno eruditionis cum apparatu monumenta veterum diiudicet. Hinc primo capite de *rubiginis* agit, tanquam de morbo externo, qui consistit in humore viscido tenace, ex luteolo rubrum colorem referente, adhaerente ad plantam eamque penetrante. Duas autem eius facit species, altera maculas imprimit, exsiccatur, neque in puluerem resoluitur, neque per corticem penetrat, vario autem colore ludit: altera in puluerem conuersum humidum illud ostendit, corticemque arrodit. Diuersitas malignitatis, quae cum hoc morbo esse solet, variis occasionem dedit denominationibus, in quas Noster eruditissime inquirat. Adduxit ea vetustissimas gentes, ut morbum

auertendi causa festos dies, rubigalia, floralia, vinalia instituerent, et deos, Apollinem Erythibium colerent. Alius morbus *fuligo* est, de quo secundo p. 23. capite differitur, ad internas granorum pertinet, siquidem illa, prius ex suis vaginis quam erumpunt, infestat, eademque putrida et nigra reddit, vt exsiccata in subtilem, impalpabilem et foetidum puluerem conuertantur, folliculi albi fiunt. Alii vstilaginem nominant. Tertium caput *carbunculum* p. 30. considerat, morbum pessimum, qui grana, in spica integra in folliculis adfcit, sed deformata reddit, longioraque, materia humida nigra foetidissima repleta, vt tandem cortex grani rumpatur. Nondum descriptus et obscure tantum a NEEDHAMO p. 35. cognitus morbus quarto capite adducitur, quem *grano ghiottone* vocat Cl. Auctor. Internus ille est, qui granorum formam mutat in rotundam inaequalem, coloremque iis tribuit viridem, in exsiccatis profunde fuscum. Substantia farinacea nulla inest, sed fibrosa albissima, viscida ad instar frangenda. Hi autem praecipui, multamque non nunquam facientes stragem, morbi iconibus illustrantur, quibus varii alii adduntur capite quinto. Huc pertinet, color foliorum mutatus in luteum, *il giallume*, p. 39. quo folia sine externo humore accedente primo ex viridi pallescunt, deinde luteola euadunt et exsiccantur: *il grano voto*, inania grana in spicis immaturis, porro *exsiccatio spicae*, nec non *sterilitas*, *luxuries* granorum, eorum *ab insectis laesio*, *aliarum plantarum* immistarum *vegetatio* huc referuntur.

Diuerſi hi morbi diuerſis etiam dederunt occasionem instituendis tentaminibus et inde ſumendis obſervationibus, de quibus itaque ſecundo nunc libro exponitur. In his autem primo generales aliquas animaduersiones, variis annis factas, praemiſit, et ſpeciales obſervationes, ad ſingulos morbos pertinen-

- p. 44. nentes, deinde subiunxit. Sementem, ad diu-
dicandos morbos, eo instituit modo, vt agri par-
tem, eum in finem electum, in viginti loculos di-
uideret, et singulis immitteret grana, haec experi-
menta facta sunt in loco, qui diu pratum fuerat.
- p. 54. Iterum in terra pingui loculis octodecim indidit grana
- p. 58. frumenti varia, et tertio in hortulo, muro circum-
dato, a solis radiis non multum calefacto, duo-
decim loculos repleuit, tandem aliqua tentamina
capta sunt a Nostro in campo, vrbi vicino, in re-
- p. 60. gione australi sito. Describuntur haec in capitibus
quatuor prioribus huius libri. Sumsit Cl. Auctor,
semina pura, optima, electa, alia cum granis, car-
bunculo affectis, alia lixiuio indita. alia soli expo-
sita, vel aquae calcis immersa, aut aquae, in qua
sal commune solutum erat, aut aquae pluuiae, cum
fimo equino, vel cum succo herbarum expresso,
mixtae. Porro grana, carbunculo adfecta, radiis solis
calefacta, aut sulphuri soluto, nec non camphorae
aut tartari cineribus, immissa, deinde grana seor-
sim, variis, ante descriptis, morbis corrupta et
tandem lolium electum, vel granis frumenti admix-
tum, Iterum inter alia grana carbunculis affecta et
lotio abluta, grana a vermibus exesa, quorum iam
substantia mutata erat, alia vino vel aceto per no-
ctem humectata, vel aqua, quae nitrum receperat,
vel grana puluere sulphuris adspersa. Alio tem-
pore grana rubiginosa, alia ab insectis laesa, et lo-
tio abluta, nec non aliis puluerem rubiginosum et
fuliginosum admiscuit. Repetiit quoque cum semi-
nibus variorum annorum tentamina, quaedam cum
aqua arsenicali, alia cum aqua calcis, vel cum lixi-
uio aluminis, cum sedi succo, cum puluere lima-
cum in aqua trito, cum puluere testae ouorum com-
miscuit. Qualis autem germinationis effectus fue-
rit, studiose exponit, accurata simul addita obserua-

tionem temporis, statu thermometri, barometri, ventorumque. Observationes vero singularium morborum singulis iterum capitibus adductae diiudicantur. Subito rubiginem nasci vidit Cl. Auctor, quae fissuras inducens, foliaque corrodens, pulverem relinquit viscidum, si microscopio peruestigatur animalculis refertum, *erucis* scilicet *vermiformibus*. Constant hae ex duodecim segmentis siue annulis, capite breui, diaphano, sexum etiam distinguit et mutationes singulas, studiose attendens Noster, descripsit et delineari curavit. In rubigine primae speciei vero vermes nullos detegere potuit. Chemica indagatio ex materia humida rubiginosa dedit liquorem, acidum sal volatile, ut vocat Cl. Auctor, concretum et non parum terrae, rubigo e contrario non adeo densa exhibuit, liquorem alcalicum et terram, prout in rore. Humor dictus viscidus in retorta bene obturata, liquefactus, est grisei coloris, exsiccatus magis pallet. Singularis est observatio, Nostrum, dum aliquando mane in rubiginem inquireret, eiusmodi nervorum corporis sui debilitatem sensit, quae domum se conferre eum coegerit, idque aliquoties et ipsi et aliis, accidisse. Nec non animalia, herbis rubiginosis pasta, luem inde contraxisse. Iterum collectum humorem rubiginosum putrefactum et colatum soli exposuit, inque eodem vermiculos, exuvias et culices observavit. Salinarum particularum in rubigine naturam determinare tamen non audet Cl. Auctor, forte ad vitriolicas pertinere contendit, quippe quum pulvis exsiccatus, calcinatusque vapores sulphureos dederit. Interim rubigo secale, hordeum et triticum aequali modo adficit. Fuligo, ad quem in sexto pergit capite, difficilior in principio cognoscitur, spicae autem fuliginosae lanugine alba obvolutae apparent et celeriter crescunt. Fibrae interiores ex sua

p. 64.

p. 73.

p. 78.

p. 81.

- sua directione secedentes, inflectuntur, et inflectuntur, materiem continent pultaceam, nigram, rupta pellicula-exteriore transitus fit ad parenchyma. Inuenit, curatiore inuestigatione, Noster aliquando
- p. 86. album in spica fuliginosa vermiculum, excrementa nigra, fuliginosae materiae simillima. Duae ille lineas longus erat, corpore in octo annulos diuiso, annulo quocunque duobus pedibus instructo, duabusque appendicibus, loco caudae. Nascitur hic morbus tempore humido et nebuloso, et chemica disquisitio multum in hac materia salis volatilis detexit. Ex his vero obseruationibus, quod praecipua tantum ex solertissima peruestigatione adducere possumus, eandem curam in scrutinio carbunculi, septimo
- P. 95. capite factam esse notamus. Crescunt plantae, hoc morbo adfectae, celerius meliusque integris, color est viridis, grana multum augentur magnitudine. Planta morbosa combusta salis alcali sui ponderis tertiam partem, sana vero quintam tantum dedit. Grana, carbunculo tacta, extus puluere nigro, ut in fuligine, non inquinantur, intus autem in substantia farinosa, foramina maculaeque nigrae apparent, aliaque obseruatione accurata constat, pulpa granorum internam in immaturis etiam non lactescere, germen non habere, si flores etiam proueniant, sine
- p. 101. staminibus esse. Materia tamen illa cariola, in aquam immissa, nullum nec, qualem nescimus voluit, anguillarem motum fecit, nec semper inquinata grana, cum bonis mixta, haec adfecerunt, carbunculus autem tum in humidis, tum in siccis occur-
- p. 109. rebat locis. Eandem porro attentionem dicauit Noster morbo, quem *grano ghiottone* vocat, octauo capite, repetit autem hunc morbum ex primis suis initis. Vidit interiorem materiam albam, ex filamentis transparentibus constantem, et ex his aliqua, quae lentum quidem, aliquem tamen motum ostendebant,

bant, in primis, quando in aquam immittebantur, exsiccata mox iterum quiescebant. Tandem verum inuenit vermiculum, in grano habitantem, cuius etiam metamorphoses et inde prouenientem scarabaeum describit atque depingit. Quum in minimis p.125.
his autem obscuritas sit, forte duplicis generis insunt vermiculi. Inuolucrum grani densum est et crassum, intus materia spongiosa, in centro albissima, lactescens, fluidissima, comprehendens corpuscula mobilia. Figura granorum ad rotundam accedit, superficies varia est, exsiccata minora redduntur, medioque in loco cavitatis relinquitur. Calcinata salem exhibent albissimum, sali marino similem, pani interim, si admiscantur, malam indolem non communicant. Terrae mandata eiusmodi grana similem iterum morbum produxerunt. Haec p.127.
ea propter insectorum historia impulit Cl. Auctorem, vt capite nono diuersissimorum insectorum, quae in frumenti planta occurrere solent, natales atque mutationes quam accuratissime inuestigaret atque simul delinearet, quod vbertim factum est. De iis vero, nisi omnia huc transferre velimus, nihil monere possumus. Eandem quoque diligentiam adhibitam fuisse inuenimus in recensione omnium vegetabilium, quae inter frumenta crescunt, ex quibus aliqua pariter illis exitiosa sunt. Amplius admo- p.208.
tum catalogus capite decimo recensetur, secundum litterarum seriem digestus, synonymiis botanicorum illustratus, qui partem quasi florum Rauennatis exhibet. Observationes hae permultae sup-
peditarunt simul cognitionem specialium quarundam animaduersionum, quae vndecimo capite ad- p.243.
feruntur. Ex his tantum notamus, materiem flauam granorum multum liquoris acidi, non parum terrae, et aliquid spiritus vrinosi continere. Cum acidis quidem fortioribus aequae ac cum alcalicis
muta-

- mutationem nullam perpeffus est liquor, mixtus autem cum puluere fucci heliotropii, *pulvere di torio-
p.247. fole*, rubicundiffimus euafit. Plerumque autem in morbofis granis nidulantur vermes, vel eadem male afficiebant. Continuantur obferuationes in capite duodecimo, inter quas adferri meretur,
- p.250.* quod reperit Nofter calamos frumentaceos, radicibus citrinis inffructos, fapore amaros, odore violaceo, prouenerant ex humo, cinerei coloris, faporis abfinthii ad inffar amari. Alio tempore in terra occurrit bufon, mediocris magnitudinis, macilentus, lapideo quafi habitaculo obuolutus, fed viuus, in cuius capite lapillum vel concretionem detexit, quam pro vero lapide bufonite habet, fimo eo tamen, vt ipfi vim contra venenum adffcribat.
- p.256.* Iterum ex fpica frumenti, optimis granis praedita, aliqua diligenter feparata aperuit, et excidit materies alba metallica, farinae intermixta, ftanno non abffimilis, quae calcinata in puluerem gryseo cinereum conuerfa eft, inde vero affinitatem regni vegetabilis et mineralis Cl. Auctor deducit. Quia porro calor, incrementi plantarum cauffa effe, credatur, obferuationibus confiftit, aequae in loco calido ac frigido crefcere, hinc aeris elasticitati in vegetatione partem tribuendam effe. Crescere quidem vidit et germinare femina fub antlia pneumatica, fed parum et celeriter interire. Porro variis tentaminibus confirmatur, fingulum calamum fuam habere radiculam, inde concluditur, forte etiam fingulum granum fpicae fuas habere peculiare fibras, et focios rariorem morborum cauffas. Multus tandem eft Cl. GINANNI in determinanda lege inclinationis aut incuruationis culmi frumenti, mathematica fcientia euietta, qua conffat, refiftentiam interiorum culmi non effe tantum vt grauitatem, direeta
qua-

quantitati materiae proportionatam, sed etiam in proportionem reciproca tenacitatis suarum fibrarum.

His itaque peractis *tertio libro* nunc in causas p.280.
 morborum inquitur, quae frumenti grana infestant. Eundem ac in prioribus libris sequutus ordinem Cl. Auctor, primo capite agit de causa, *rubiginem* producente. Hanc in mala aeris constitutione quaerendam esse iudicat, quae ex frigore nocturno, non proportionato calore aestuque antecedentis diei enascitur. Sed quum haec externa causa sit, ex illa alia interna oritur, transpiratio nempe supprimitur, in canaliculis quasi generatur obstructio, liberque humorum cursus intercipitur, unde corruptio. Hoc vero contingere potest, a congelatione, nebulis, vaporibus et exhalationibus, quibus teneriores fibrae rumpuntur, vel arescunt, aut succorum sit effusio, nec non lepra vel scabies quasi sit. Inde tamen non sequitur, ut in hisce causis per p.291.
 se maligna sit indoles, nisi forte vaporibus ex paludosis et stagnantibus aquis particulae acres, rodentes, admisceantur, quae pingues et viscidae apparent, mellis ad instar. Combustiq; foliorum autem a radiis solaribus pendet, reflexis a globulis humidis, soeo suo vrentibus. Quum *fuligo*, de quo se p.306.
 cundo capite exponitur, morbus sit internus, ab humoribus nutritiis vitiatis ille producitur, qui extensioni omni per incrementum accedit. Internae huic causae occasionem suppeditare potest impressio externa, quae succos quasi ad fermentationem disponit, unde debiliores spicae, fistulae atque canaliculi male afficiuntur, et corruptionem generant. Fermentationis signum ex fumo subtilissimo desumit, qui ex spicis egreditur. Impressionem autem, iam dictam, forte in caloris extraordinario gradu quaerendam esse. Inde celeris admodum pendet vegetatio, quae formationi graviorum obest, corruptio-

- nemque inducit, quoniam vero non in omni
simul eadem est actio, hinc aliquando non
integrae manent, aliae adficiuntur. Nigritas
riem spicarum a sale volatili deriuat, nimis
tas eam non producit, nec transpiratio super
nisi quatenus fermentationem generat. Sol
exsicccans et aeris accessus, in puluerem con
p.320. fuliginem atque abripit. In *carbunculo* porro
tertium caput considerat, alia longe causa
organico structurae consistit, siue in textura
perfecta et naturali debilitate fibrarum germi
semine contenti. Siquidem illa inaequalem
rum distributionem efficit, qua diuersa sit vis
succosorum attractio. Abscondita vero est
quae organicam laedit structuram, variis ad
que refellit Noster, eamque ingenitam esse
p.336. tur. Deformitas deinde granorum, quae
ghiottoni est, de quo capite quarto agitur, v
repetit suam originem a vermiculis siue corp
illis lumbriciformibus, supra iam adductis.
dus, per quem semina ingrediuntur, obscurat
prout etiam se ignorare ingenue fatetur Cl. Aul
qui fiat, vt per duos annos possint illi vermes
manifesta viuere nota, atque, aqua iterum
reuiuiscere, nisi forte in respirationis organo
lateat, prout in foraminis oualis conformation
nes animalia, vt motum recuperent, si aqua
aliud agens principium maiorem faciat impetu
p.346. circulant es eorum succos. Praeter has tamen
das, aliae in aere, ventis, soli fertilitate, succi
tii copia vel defectu vermibus et sic porro qu
dae, morbos varios, exsiccationem, vegetati
impedimentum faciunt, quas caput quintum
set, sicuti varia, in vegetatione occurrentia,
p.356. nomina ab externis aequae ac internis causis

dentibus proficiscuntur, quas eleganter, et ut solet, erudite discutit, capite sexto, Cl. Auctor.

Sed non sufficit, nosse morbum, eiusque causas deuellasse, quin potius aptis tollere remediis, prudentis medici est. Quare tandem vltima et quarta parte libri remedia, his morbis curandis idonea, proponuntur. Describuntur autem eadem p.367:

quinque capitibus, ex quibus primum ad rubiginem spectat. Difficilis tamen hic est curatio, optima, dummodo haec applicari decenter posset, inungere spicas oleo, reliqua remedia, vix non omnia, salunt.

Contra fuliginem valet praecauere impressio- nes et fermentationem succorum, quo in casu pro- p.373:

delle multum scribit Noster, spiritum salis ammoniaci recentem, nec non sal ammoniacum aqua solutum, mixtum cum sale alcalino tartari aut sale prunellae, sed nec euentus semper respondet votis, melius est ra- mus ferere semina et heterogeneas destruere her- bas. Carboneulo optime occurritur, si plantae ad- p.375: sectae euellantur. Optimum itidem remedium est, p.380:

ubi grano ghiottone occurrit, cuius tamen prouen- tum, quum a vermibus dependeat, arcet granorum suspectorum in arsenici puluere retentio. Contra reliquos morbos frumenti quandoque remedia va- lent, contra alios non aequae, si a causis externis, et tempestatibus dependent: sterilitatem soli emen- datio tollit, luxuriam, si pecora herbis pascuntur. Eadem difficillimum est, insecta abigere, multa pro- p.388:

posita sunt remedia ab aliis, quae hic recensentur, fumigationes cum sulphure, arsenico, camphoram porro, mercurium sublimatum, herbasque anthel- minticas, vt corallinam nicotianam, folia persicae, semen fantonici cerealibus interspergere suadet No- ster. Heterogeneas autem plantas sedulo et radici- bus destruere conuenit, quod veteres sarculationem et runcationem vocabant. Eo tamen evitandum est

semper, ut legates mandentur terris conuersionibus
seminaque pura et electa sint, ne inhaerant aliis
bes inferatur sementi. Varias itaque tradidit agros
rationes communicat Noster, et, prout peruenit
libri decursum fecerat, egregie atque arcte
dicat. Optandum tantum, imbecillitatem
num melius mederi posse, tantis malis.

XX.

PETRI LOEFLING S. R. Mdis Hiss. *Reise
Soc. Reg. Scient. Vpf. Soc. Iter Hispani-
eller Resa til Spaniska Länderna uti Europa
och America, förrättad ifrån År 1751 till
1756, med beskrifningar och rön öfver de
märkvärdigaste växter, utgifven af
frånfalle af CARL LINNAEUS Soc.
tryckt på Direct. Lars Salvii köstnad 1758.
form. oct. 316 pag. tab. aen. 2.*

Opus hoc posthumum a Cl. Archiatro de LINNÆO
editum et in ordinem redactum est. *Plantis
plantis, cum Hispanicis, tum Americanis, admodum
se commendans. Quod descriptum est ita
LOEFLINGII, continetur primum epistola
laudatum LINNÆUM missis; deinde plantis
spania partim repertis, partim nouiter detectis
excipiunt porro plantas Americanas, quoad
ri a tam probato et diligentissimo plantarum
tore poterat, magna acuratione descriptas
faciunt duas epistolas, quarum prior ad Cl.
GERTII, altera ad amicum quendam delatata
vna cum appendice quorundam generum
rum plantarum. Rationem itineris et ordinem
presulisti aliqua, quae libro praemissa est, praestant*

ne cum lectoribus LINNAEUS communicauit, cuius summam nunc paucis tradere apud animum constitui-
mus.

PETRUS LOEFLING e gente Suecorum, cum academiam Vpsaliensem peteret, atque nulla doctrina nullaque scientia magis quam medicina, et quae cum ea valde coniuncta est, historia naturali delectaretur, fieri non poterat, quin beneuolentiam Doctoris sui, LINNAEUM putamus, statim acquireret; qui eum, cum aliquis describendarum plantarum in Hispania crescentium, atque aliarum, in Americae regionibus sub potestate Catholici Regis constitutis florentium, desideraretur, inprimis commendabat. Et quem digniorem rerum naturalium tunc persequitorem commendare potuisset? Hanc oblatam occasionem LOEFLINGIUS noster ambabus amplectitur manibus, atque necessariis rebus instructus, nauem conscendit, Lisbonam venit, exinde iter ad urbem Hispaniae principem, Madritum, continuat, ubi dici non potest, quanta beneuolentia ab optimo quoque naturalium rerum intelligente exceptus sit, inter hos inprimis ORTEGA, MINUART, QUER, VELEZ, alique viri in arte medica docti omni laude digni putandi sunt. Iam LOEFLINGIO nihil magis curae cordique fuit, quam ut finitimas regiones peragraret, omnesque plantas, quas reperire poterat, colligeret, quatum breui tempore magnam copiam prope 1400 collegit, quatuorque noua genera sub nomine *Ortega*, *Minuartia*, *Queria*, et *Velezia*, in honorem supra laudatorum virorum effecit. Peractis sic duobus annis, animus ei erat, promontoria illa Pyrenaica dicta plantarum exussa perlustrare; verum placuit perillustrissimo Domino CARUALI, amico regio potentissimo, regi Hispaniae vtriusque Indiae persuadere, ut praeter LOEFLINGIUM alii quoque viri celeberrimi in eas terras, quibus

catholicus Rex imperat, mitterentur. Rex approbat propositum consilium; eliguntur quatuor Professores, vnus geographus, physicus alter, tertius botanicus, quartus denique mercaturae peritus; cuilibet eorum adiunguntur quatuor optimi ipsi iuuenes, exceptis quatuor chirurgis; praesentibus huius societatis IOSEPHUS DE ITURRIBARRENA tuitur. Die 15 februarii anni 1754 nauem conscendunt, dieque 11 aprilis, feliciter ad littora Americae nauem appellant. Nunc LOEFLINGIUS haerens nouam terram, nouas plantas, admiranda animalia aliasque res naturales contemplatur, enumerat, describit, colligit variis in regionibus per duos circiter annos. Sed, proh dolor! initio leucophaegmatia laborat, denique die 22 februarii 1756 hydrope anasarca vita fungitur. Haec de itinere relatione. Quae sequuntur epistolae, sunt ad Cl. LINDAEUM scriptae. Nos ferme dubitamus, vtrum eis aliquid cum lectore poterit communicari; summa enim earum partim res priuatas, partim laudes virorum, partim plantarum recensiones aliarumque rerum naturalium complectitur. Excerpamus igitur vnum et alterum, quod notatu dignum videtur.

- p. 2. Epistola prima describitur nereis depressa linearis tentaculis vtrunque quatuor corpore segmentis 50. Epistola secunda et tertia recensentur plantae circa Portum Cale (Porto) sponte crescentes. Epistola quarta continet plantas Lisbonae repertas, vbi
- p. 13. LOEFLINGIUS arborem draconis primum vidit, sed absque floribus et fructibus, quare in eius genere
- p. 23. inquirere impendebatur. Sequenti tamen epistola commemorat, eam cum asparagorum genere coniungendam ob paniculam florum, pedunculos biarticulatos etc. Epistola 7ma occurrunt, praeter alias plantas in agris Madritensibus praesentes, 9 species cisti, monetque LOEFLINGIUS, eam

serimina inprimis esse in styli diuersitate quaerenda, qui erectus, inclinatus, glaber, pubescens, viscosus, integer, ramosus. Epistola 11 tradit characteres generis, quod *Minuartia* dicitur. Epistola 13 recenset quasdam plantas Pyrenaicas a Doct. SARNADES collectas. Epistola 17 et 18 noui sit generis mentio, cui nomen *Lygium* impositum est. Epistola 19 iter in Americam instituendum refert, idem sit in sequente epistola, vbi nominantur iuuenes, qui vt LOEFLINGIO ad manus in contemplandis delineandisque rebus naturalibus essent decretum erat, scilicet duo medici, BENITO SALTOR et ANTONIO CONDAL, duoque delineatores, BRUNO SALVATOR et SAN IVAN DE DIOS. Hae omnes epistolae haecenus nominatae, Madrito scriptae sunt; sequentes ex portu de S. Maria et America Cl. LINNAEUS accepit. In ea, quae ex portu Mariae est, describitur noua planta sub nomine Gomphrena ficoidea. Prima ex America declarat varios pisces et alia animantia marina, accedunt plantae Americae; potissimum lectu digna est descriptio PLUMIERII de *Hippomane*, a LOEFLINGIO longe melius elaborata. p. 48. p. 81. p. 107.

Liceat nunc indicare plantas Hispanicas rariores et Americanas, quarum descriptionem Cl. LOEFLINGIUS mira sedulitate affectit.

Plantae Hispanicae rariores:

III. Ortega <i>hispanica</i> 1.	p. III.
Loeflingia <i>hispanica</i> 2.	
Schoenus <i>aculeatus</i> 3.	
Dactylis <i>cynosuriod.</i> 4.	
Festuca <i>calycina</i> 5.	
Aira <i>minuta</i> 6.	
Stipa <i>tenacissima</i> 7.	
Holosteum <i>umbellatum</i> 8.	
Minuartia <i>dichotoma</i> 9.	

- Minuartia montana* 10.
campestris 11.
 IV. *Plantago Loeflingii* 12.
 V. *Campanula lusitanica* 13.
 hederacea 14.
 portensis 15.
Herniaria fruticosa 16.
Salsola vermiculata 17.
 prostrata 18.
 scuda 19.
Gentiana perfoliata 20.
Bupleurum fruticescens 21.
 VI. *Leucoidium autumnale* 22.
 VIII. *Erica cinerea* 23.
 umbellata 24.
 ciliaris 25.
 X. *Ruta montana* 26.
Arenaria tenuifolia 27.
Cerastium pentandrum 28.
 vulgatum 29.
Spergula pentandra 30.
 XI. *Glinis lotoides* 31.
 XIV. *Teucrium spinosum* 32.
Prunella lusitanica 33.
Sibthorpia europaea 34.
Orobanche maior 35.
 cernua 36.
 XV. *Lepidium cardamines* 37.
 rudicaule 38.
 XVI. *Malus hispanica* 39.
 XIX. *Echinops frigidus* 40.
Atractylis humilis 41.
 cancellata 42.
Cotula aurea 43.
Filago pygmaea 44.
Micropus erectus 45.

- Lobelia *urens* 46.
 XXII. Olyris *alba* 47.
 XXIII. Andropogon *hirtum* 48.
 Cenchrus capitatus 49.
 XXIV. Fucus *elongatus* 50.
 pinnatus 51.
 Conserua fascicularis 52.

Plantae Americanae.

p.176.

53. Commelina.	80. Breynia ?
54. Pontederia.	81. Riwinia.
55. Ixia.	82. Tribulus.
56. Wedelia.	83. Spondias.
57. Allionia.	84. Tamarindus.
58. Rhamnus ?	85. Cissus.
59. Cedrela.	86. Spigelia.
60. Calceolaria.	87. Convolvulus.
61. Achras.	88. Cordia.
62. Loranthus.	89. Capsicum.
63. Trichilia.	90. Solanum.
64. Lecythis.	91. Cestrum.
65. Guidonia.	92. Conocarpus.
66. Segueria.	93. <i>Contortae</i> .
67. Portulaca?	94. Cuscuta.
68. Bontia.	95. Gomphrena.
69. Verbena.	96. Bromelia.
70. Ellisia.	97. Rhexia.
71. Krameria.	98. Paullinia.
72. Moniera.	99. Cardiospermum.
73. Ayenia.	100. Bauhinia.
74. Spermacoce.	101. Parkinsomia.
75. Houstonia.	102. Poinciana.
76. Cruzeta.	103. Guaiacum.
77. Chrysophyllum.	104. Malastoma.
78. Sideroxyton.	105. Malpighia.
79. Convolvulus.	106. Crataeva.

107. Portulaca.	118. Sida.
108. Muntingia.	119. Theobroma.
109. Clusia.	120. Milleria.
110. Mentzelia.	121. Epidendron.
111. Mimosa.	122. Helicteres.
112. Corchorus.	123. Croton.
113. Annona.	124. Iatropha.
114. Craniolaria.	125. Hura.
115. Bignonia.	126. Morus.
116. Crescentia.	127. Viscum.
117. Barleria.	

In appendice, quae sequitur, nouum plantae Hispanicae genus, *Lygeum* appellatum, de quo supra quaedam diximus, optime declaratur, nimirum traduntur characteres naturales, synonyma, et ipsa descriptio speciei omnibus numeris absoluta. Recensentur deinde plantae Hispanicae, missae 1753 mense octobris, quas si nominare omnes vellemus, fortitan nimis taediosum esset. Quae scripta est epistola ad Cl. WARGENTIN, de platina de Pinto expedit, cuius grauitas specifica ut 17, 391 : 1, 000 p.288. vel 17, 170 : 1, 1000 ponitur. Vltima epistola ad amicum anonymum missa, iniecta est mentio de cultura *mori*, praeparatione coloris ex coecis *calsi*, de cultura *agaris*, agrorum, *croci*, *oryzas* etc. ex quibus omnibus satis intelligitur, quam gratum et mihi sit Hispanorum clima, quantisque diuitiis naturae possint superbire incolae, si coniunctis cum naturae viribus laborare sedulo in animum inducerent. Index, qui adiectus est plantas rariores Hispanicas comple- p.305. titur. Vltimo loco occurrit appendix, absolute opere missa, atque continet generum definitiones descriptionesque specierum, quorum nomina sunt: *Corazon*, *Callisia*, *Menais*, *Edechia*, *Celosoides*, *Hemipoa*, *Pisonia*, *Combretum*, *Arbor ad Maritima*, *Sloanea*, *Buttneria*, *Luffaea*, *Bejuco*.

Plantae Hispanicae in horto Vpsaliensi satae et delineatae sunt tab. I. *Cotyledon hispanica*, Loeslingia *hispanica*, *Micropus cretus*, *Minuartia montana* et *dichotoma*; tab. II *Lygeum spartum*.

XXI.

ERNST ANTONS NICOLAI, Königl. Preussischen, wie auch Hochfürstl. Sächsischen Weimarischen und Eisenachischen Hofraths, der Arzneygelahrtheit Doktors und ordentlichen Professors bey der Universität zu Iena, Gedanken von der Verwirrung des Verstandes, dem Rasen und Phantasiren. Kopenhagen 1758. 8. pl. 10.

h. e.

Cogitationes de delirio Auctore ERNST ANT. NICOLAI,

Postquam Cl. Auctor varia, naturalem aequè ac peruersum sentiendi cogitandique modum illustrantia, proposuit, causas mentem euertentes considerat. Nasceitur vero delirium, si quando neruus aut cerebrum ipsum a causa interna ita adficitur, ut alioquin ab obiectis saltem externis adfici consueuerat. Impetus itaque humorum, vasorum expansio, obstructiones et inflammationes cerebri, defectus fluidi neruei, aliaque plura deliria excitare poterant, eo semper periculosiora iudicanda, quo minus praesens desipientis status cum naturali congruit. Sic deliria continua, et quibus praesentibus aeger nec videt, nec audit, nec amicos agnoscit, quoniam hic status quam maxime a naturali recedit, ceteris utique peio-

peiores sunt, pessima autem, quae a defectu naturae
liquidi proueniunt.

- His aliisque non adeo magni momenti pre-
missis, ad solitas delirii distinctiones se confert Au-
ster, et quomodo vna species ab altera differat, ex-
cet. In melancholia atrae bilis praesentiam as-
umat, quid per hanc intelligendum sit, ostendit, seu
promota describit, et plures melancholicorum
storiolas, a variis auctoribus descriptas, recitat.
- P. 51. Causa melancholiae acris, crassus et immobilis
stros sanguis est, unde omnia, quae hinc qualiter
inducere talem possunt, ut moeror, meditatio
profundae, cruciatus ex vita male acta, haemorrhagiae
suppressae, sectus, peruigilium et alia, ut occasio-
nes melancholiae causae considerandae sunt. In
ratione proposita, praeter methodum consuetam, ha-
moniam acidam, quam in melancholicis Cl. Auster
supponit, fontibus soteriis, alcalicum quid con-
nentibus, subigendam suadet. Ex fonte diaeteticis
victus diluens, emolliens atque refrigerans laudatur,
simulque consilium Swietenianum approbatur, eripio
copioso fragorum, cerasorum, cucumerumque et
maniaci diarrhoea exorta rescriptisse narratur.

Sequitur nostalgia, cuius explanationem, quae
ex aliis desumpta sit, omittendam putauimus. Hanc

- P. 80. mania excipit, cuius descriptioni, postquam vna
exempla, quibus non caremus, Cl. Auster addidit,
variā huius indolem declarat, diuersas species
lycanthropiam, cynanthropiam etc. proponit, et se
ad causae considerationem descendit. Hanc enim
quae melancholica est, hoc duntaxat discriminat
mania a maiori sanguinis humorumque acrimonia,
longeque fortiori irritatione, quam melancholia
proueniat. Quantomais autem facilius melancholia
maniam degeneret, plures tamen esse possunt
causae, quae efficiant, ut quis mania corripiatur, seu

eo, quod melancholia praecesserit. Ad causas has referuntur febres male curatae, vlcera coacta, exanthemata retropulsa, amor infans, vehementiores animi affectus, philtre, venena vegetabilia narcotica, plica polonica seclata, et utrumque puerperium. In curatione bene Nosser monet, quod non omnibus eadem medendi methodos conveniant, sed pro diversitate causarum, ut hoc, ut illud eligenda sit. Sanguinis missionem, arteriotomen et scarificationem occipitis bonum quidem saepius in malis effectum auferere adserit, neque tamen semper venae sectionem convenire, quin imo in humorum viriumque periculis atque et fortiori purgantia et vomitoria nocere, docet. In seclata utam phorae usum ipse solum, quibus humorum virium atque caloris defectus est, admittit, in reliquis ut noxium reiecit. Immersionem in frigidam, ptychrolousam et embrochea magni omnino usus esse, variis variorum testimoniis et demonstrationibus comprobat, hoc tamen insinuat inculcat, ut, antequam nix aut glacies capiti imponantur, leniora prius et minus refrigerantia applicentur, et resistentia in vase partium corporis inferiorum venae sectionibus et pediculis emollientibus tollant, ne, quae periculo subtrahere medicus cupit, gravius laedat. R. p. 113.

Q. Auctor importunum illud regimen mentis captis adhiberi solitum reprobat, quo catenis vinculis in carceribus ab omni hominum societate atque odore satisfactione remoti detinentur, et fustibus quotidie castigantur, siquidem tantum abest, ut hoc modo ad se regredi redeant, ut potius, si nondum furiosi sint, certe tales brevi sint eufuriosi.

Succedit nymphomania, quae, ut ex morali, ita p. 120. et ex physica stupor causa nascitur. In viciu classe elitoris nimis longa, passio hysterica et acrimonia humoris genitale, et philtre sunt. Nam forte

forte idem etiam effectus artibus magicis, et quibus
extra nos positis, modo supra naturali prodiga-
tur, non prorsus negandum esse Noster existimamus.
p. 130. licet, qui fiat, ignorare se confiteatur. Sequitur
diphtheria, pro qua auertenda optimum est, quod
nemo sane negabit, si protinus morsum mentis
si absque vitae periculo fieri potest, resecetur. Sed
vero ad humores venenum iam transit, mercurius
moschus cum cinnabari mixtus, et pulvis rasilis
p. 153. tentanda sunt. Agmen deliriorum claudens
rantismus, cuius prolixam descriptionem ideo in
libris nostris tradere nolimus, quod paucos
ter hos esse intelligebamus, qui nescirent, plures
eiusmodi tragoediarum a mendicis lueri caesari
et multos contra esse, qui sine eo, quod tantum
morsi sint, cum indissolubili saltandi cupiditate
pantant.

XXII.

Diff. inaug. de morbis ex alieno situ partium
abdominis, Auctore GOTTLOB. HENRICO
TROSCHEL. Heiligsb. Prussio. Francof.
ad Viadrum 1754. 4. pl. II. c. tab. aeth.

Ex tot tantisque caussis, quas humanum corpus male adficiunt, morbisque oriundis opportunitatem præbent, eas Cl. Auctor speciminis loco elegit, quas præternaturalis partium abdominalium fœtus generat, a quo sanitatis læsio vt producatnr, constat. Multa, etque prelixiori sermone de anatomiæ infimi ventris, omniumque eius partium contentorum historia exposuit, cui simul modos, quibus hæ partes situ illis non conuenienti peccant, adiecit.

* Vid. Comment. nesc. Vol VIII. P. I p. 41

Generalem primum morborum definitionem stabilire annitur, et in ea exhibenda plurimos sequitur, omnem praeternaturalem habitum corporis humani morbum esse dicentes. Fusius cuncta ea recenset nomina, quae pro diuersa causa, natura, effectu, aliisque circumstantiis, imposita fuerunt morbis, e quibus tamen eas tantum seligendas et pro fundamento ponendas suadet distinctiones, quae morbi causarum in se continent rationem sufficientem. Ex iis scriptoribus, qui reformatione quadam pathologiae systema condere annisi fuerunt, Cl. PITSCH, et Ill. DE GORTER Noster adducit, quorum primus omnia morborum genera, ad solidorum et fluidorum classem amandauit, sed quoniam nullam in fluidis dari cacochymiam, assumit, solidis vero relaxationem tantum praeternaturalem, aut constrictionem, aut solutionem continui adscribit; cum tamen multis adhuc modis peccare possint, hoc systema nondum satis explicatum, omnino potius mancum iudicat Noster.

Accommodatus ipsi videtur Ill. DE GORTER systema, quod plures morborum origines, et intelhas quoque nonnullas ex alieno partium situ, continet, quamuis non omnes morbosos situs, morbosque ex iis ortos, GORTERUM adduxisse, Cl. Auditor putat. Cum itaque morbos ex alieno loco ortos iam recensiturus erit, omnino necessum est, ut distinctiones eiusmodi morborum, eorumque causas curandique methodum praemittat. Triplicem horum morborum diuisionem Noster assumit. Vel enim solida corporis humani situ peccant, vel fluida locum minus consuetum occupant, vel tandem aliena morbosa in corpore nostro reperiuntur. Sed cum ipsi de solidis tantum vitiatis sermo sit, ea quoque accuratius describit, modosque, quibus praeternaturali situ peccant, quintuplices recenset. Sic secundum eum

pars

pars corporis humani aut spatium iusto maius, aut iusto minus sibi vindicat, aut in diuersa plane regione sita est, aut in incongrua regione terminatur habet praeternaturales, aut tandem plane desit. Et quo nullum relinquitur dubium, an vera pars vel minor pars inter situs morbosos refertur, aut adiecta figura, parallelogrammum repraesentat, ideam hanc explicare admissus fuit. Situum horum morbosorum causas ita explicat Cl. Auctor, si maiorem partis cuiusdam molem assumat, quando copia nutrientium vel aliarum particularum copia ad locum quendam deriuatur, imminutam vero iusto gradum, quando minus sufficiens molecularum copia ad partem peruenit. Visus in diuersa regione situm deprehenditur, si particulae finitae in insolito loco colliguntur, ibique conuertuntur. Cui errori, si maior vel minor particularum copia simul accedit, praeternaturales terminos in minus consueta regione sita pars efficit, tandemque prout desideratur, vel ex similiarum partium defectu, vel ex impeditis viis, vel ex alia nobis abscondita ratione.

P. 14. Ad curationem horum vitiorum Noster proponitur. Si locus, quem visus quoddam occupat, adeo alienus est, vt nulla plane conformitas inter situm naturalem et praeternaturalem adsit, monstrum, nullamque curam admittentem indicat, si vero naturalem et praeternaturalem situm, si similitudo quaedam adhuc intercedit, molestiam adhibendam esse censet. De monstruoso situm huc quasdam distinctiones adiecit, eumque autem in absolute lethalem, omnem curam respicientem non absolute lethalem, vbi superest, naturae auxilium tenus posse succurri, et in hypothetice lethalem, in accuratissima prophylaxis adhibenda, ne sequens symptomata nimis molesta fiant, potius mitiganda.

aut si possibile, & prorsus tollantur. Quod si vero nunc locus alienus tantum, sed non monstruosus, educationem requirit; manum chirurgicam optime Noster suadet, quamvis non dubitet, dari casus, ubi et internis remediis multum possit praestari.

His praemissis, propius ad naturam huius exstructam accedit, morbosque ex alieno situ partium abdominis, ortos describit. De abdomine sat amplam anatomiam exponit, monetque, totum illud concretum situ suo nunquam peccare posse, sed tantum duplicem eius variationem: aut enim interdum nimis parum, interdum nimis magnum observari. In priori casu multae incommodae ex irregulari se et excretionem humorum prouehire, nutritionem laedi, et in sequiori sexu partum difficiliorem reddi. In posteriori casu, torporem, lentumque sanguinis circulum prouenire, docet. De defectu integumentorum monet, morbis incurabilibus hunc affectum esse adnumerandum. Umbilicus, si nimis prolongatur, excisionem requiri, quod si vero malignitatis signa dolor obtusus, venae tumidae liuidae simul obseruentur, curationem cancri palliativam, et antiseptica remedia esse tantanda.

p. 20.

Ad internam abdominis cavitatem accedit, et quamvis costae, cum cartilaginibus connerae, partes sint constitutivae thoracis, tamen ex earum peruerso situ viscera abdominalia turbari, propria edoctus fuit experientia, in iuvene viginti annorum, pectore prorsus irregulari instructo, cuius sternum pro diuersa consideratione nunc fere Stromianum repraesentauit, nunc plane irregulare videbatur. Accessit minus consueta costarum insertio, quae ascendendo et descendendo irregulares arcus, cauumque thoracis sinistrum angustius dextro formauit. Respirationem huius hominis semper anxiam, circulationem lentam, torporem corporis, et stuporem quandam

p. 26.

- mentis sensibilem ex hoc adfectu explicari. Noster indicat. Cartilago xiphoides, sita faciens, non leuia quoque producere incommoditates.
- p. 30. Noster observavit, cuius cartilago ad venterem continuata, ventriculus cibus repletum, ad hunc inflatum efficit, diaphragma tendit, sequitur pulsatio cordis, difficilis respiratio, anxietas, et ad hypochondriam inclinatio, quae mala, ventriculus sensimque euacuato, successus immutatur. Spinam lumbarem vario modo vitiatam, et incommoda, quae superius iam de costis minus copiose collocatis adduxit Auctor, vel quoque producere, vel augere posse, iam adfirmat.
- p. 33. Et pelvis, a naturali situ recedens, fœtus, praecipue gravidis et parturientibus consideranda, enim sit nimis ampla, siue nimis angusta, in utero casu partum, aut propter conatus non debite determinandos, retardabit, aut propter diffœtorem exitum, prorsus impediet.
- p. 35. In partibus abdominis mollioribus, musculus ille, annulum sic dictum nimis ampliatum, etiam fœtus herniarum inguinalium et scrotalium. Et Auctor considerat. De musculis pyramidalibus, ita monet, eos, si aut plane deessent, aut quod videre interdum solet, cum vesica urinaria contracta, nulla graua producere symptomata. Et situm et usum diaphragmatis descriptis, ad hanc usque accedit Noster, eo data eius quoque anatomica, ad herniarum considerationem praedictam.
- p. 37. Hernia vel a relaxatione, vel a dilata, vel a ruptura peritonaei derivat. Relaxationem etiam in iunioribus frequentius observari, quod adultis, cum aliis scriptoribus Noster patet, et in his, ut in sequenti senio, maior fibrarum laxitasprehendatur. Rupturam vero peritonaei, nisi secedente vehementi vi, censet. Indicatur

curatoris herniarum, pro varia conditione, varias praescribit. In recenti hernia repositionem suscipiendam, sustentandam, et tonum restituendum, in periculosiori vero facta, doloribus et spasmis simul occurrendum, et dilatationem instituendam esse suadet. Quam curandi methodum cum suis exposuerit, ut notam perspicuamque assumimus, nec longius de ea dicimus. Variae herniarum species, omphaloceles, hypogastroceles, bubonocelen, eschaoceles, sceloceles, fistentes, secundum Cl. Auctorem, pro vario earum situ, quem occupant, causisque eas producentibus, nec non symptomatibus, eas concomitantibus, variam quoque requirunt curationem. De hernia dantali, quam Cl. RAY, p. 55. Physicus Gottingensis noviter descripsit, satis clarum nondum habet idem Noster. Interim tamen possibilitatem eiusmodi herniarum non negat. In putredine, herniis superueniente, adfectam partem abscindendam, et fines cum externo vulnere conglutinari iubet, et hanc curationem certae morti praefert.

A relaxatione peritonaei ad relaxationem ligam. p. 60. mantorum superioris abdominis Noster pervenit. Hepatis scilicet, ventriculi, et lienis ligamenta laxiora reddita, viscera haec non rite sustinere, Cl. Auctor negat, cum hepatis vere ab intestinorum canali sustineatur, nec ligamenta hepatis destinata, sola hanc molem sustinere possint. Lien vero ob minus in statu naturali pondus, relaxatis quoque ligamentis, non multum adiacentibus partibus damnum conciliare. De ventriculi autem ligamento, gastrophrenico dicto, monet, illud nullum alium praestare usum, quam ut plenum ventriculum in magis horizontali situ conseruet. Hinc accidere posset, ut relaxatum hoc ligamentum, vel spasmoadfectum, vacuum ventriculum in eum redigat situm, qui ipsi

P. 64. non nisi cibis repleto convenit. In vtroque
 dietam parcam, cibosque facile digerendos, sicut
 quæ corporis post pastum et inter dormiendum hori-
 zontalem evitandum præscribit. De visceribus
 ipsis in abdomine contentis adhuc loquitur, vici-
 mum hepatis vitia recenset. Hepar, si cum aliis
 centibus partibus coalescit, in ipsa sua substantia
 obstructionem, nunc in scirrhum, nunc in inflama-
 tionem et gangraenam, mutandam producit. He-
 par magnitudine excedens ea mala efficit, quæ
 nimia partium compressione metuenda sunt. Post
 lapsus hepatis, hepatocele dicta, qui communi-
 cum herniis habet incommoda, mutatis nempe
 cumstantiis, pro diversitate visceris, communi-
 quoque cum herniis requirit medendi methodem.
 Plane vero deficiens hepar, vel duplex, qualem
 servationes SCHENCKIUS habet, obrariores casus, in
 Aetoris sententiam in suspenso relinquunt. Falsam
 patris regio, ut citatus quoque SCHENCKIUS casum
 agit hepatis in sinistro hypochondrio siti, morbus
 curabilis, non nisi accuratam requirere dietam
 ster docet.

Quæ de hepate, eiusque vitiis, adduxit,
P. 79. quoque de liene valere Auctor adfirmat. Ad-
 tendem ad considerationem mesenterii. Quæ
 ipsum ad disquisitionem passionis iliacæ ducit, hunc
 morbum a situ mesenterii explicandum iudicat.
 Adiectis figuris, adhibitoque calculo algebraico, de-
 monstrare admissus fuit, nullam intestinorum im-
 pactionem, descensum tantum, et angustationem
 possibilem.

XXIII.

FRIDRIC HASSELOQUISTI M. D. Societ. reg.
scient. Vpsal. et Stockholm. Soc. iter. palae-
stinum, eller Resa til heliga landet, förättad
ifran År 1749 til 1752 med Beskrifningar,
Rön, Anmärkningar, öfver de margvard-
gaste naturalier på Hennes Kongl. Majts
Befallning, utgifven af CARL LINNAEUS.
Stockholm 1757. 8yo, pag. 619.

In laude semper erit iter, a viro, cognitionis natu-
rae aliisque doctrinis praestantissimo, HASSEL-
QUISTUM putamus, non sine magno periculo,
accurate tamen institutum et ex parte finitum. Ei
tribuendum est, quod hunc longe meliora exquisitio-
raque multa ob oculos posita sint, quae ante vel
dubitatione digna, vel fabulis inuoluta, vel deni-
que nec apte descripta, nec aliis plane perspecta es-
sent. Dignus itaque est liber hic, cuius auctoris
commentariis nostris inseratur, et alii quoque, in pri-
mis posteris, itineris Hasselquistiani rationem et praes-
tanciam quodammodo intelligant, si non sit aditus ad
ipsum librum tanquam fontem. Est laudatus liber
ab Ill. CAROLO LINNAEO, post inopinatam
mortem Cl. HASSELOQUISTI, ex eius diario, hae-
retisque ad eum missis in ordinem reductus et in lu-
cent editus, cui etiam praefationem de itineris oc-
casionibus, auctoris vita paucis praemissa.
Libri sunt tres partes constitutae, quarum prima
egregiam totius itineris separatim segmentis tradit de-
scriptionem; altera quadrupedum, avium, amph-
biorum, piscium, insectorum, vermium, plantarum,
lapidum descriptionem; tertia naturalium Palaestinae,
aliquae philologiam sacram, materiam medica-
tam, morbos, mercuriarum illustrationis; in tertia par-
te litterae ad Cl. LINNAEUM missae reperiuntur.

- Veniamus nunc ad ipsam itineris, quod *Est*
 prodium est, descriptionem. Primum sequitur
 iter ex Suecia *Schmirnam*, urbem in Natalia cele-
 bratam celotisen, declarat; alio quoque in
 bus *Smirnae* circumiacentibus notatu digna
 ta sunt, traduntur; in eo laudat Consulem *Paulum*
Gallicum nominatum *p. 22. p. 23.*, qui primum
 zallia esse vermium quorundam domuncula
 Porro medicorum *Smirnenium* aliorumque
 nem iniicit, inprimis Doctorem *Demetrium*
 tunc 80 annorum, praeter alia, propter amorem
 rem botanicam laudibus celebrat. Sequuntur
 mina plantarum et arborum ibi sponte crescentium,
 v. c. hyacinthi, muscari, tuliparum, amygdali-
 ficum, oliuarum, granatorum etc. occurrit
 teriorum apud *Muchamadanos* structura, quae
 superat, si valetudinis ratio habenda est, eorum
 apud *Christianos* multos. Nam omnia extrachuntur
 p. 33. pagos exhibuntur, arboribusque et plantis
 ois adornantur. Quibus et aliis rite contentis
Bassiquist noster iter *Magnesium* inuenit,
 quas in via observanda erant, ea, quae semper
 fidelitate observavit. Ibi maximam partem
 p. 38. tas et incultas terras vidit, inter plantas praecipue
 crocum sativum, hyacinthum et ornithogalum
 minat. In urbem adueniens litteras commendat
 praefidi tradit, a quo non modo humaniter
 est, sed libertate quoque donatus perlufrandi
 hem et regiones adjacentes sine periculo. In
 lantatibus nuptiarum, quae apud *Tyros*
 sunt, interest, atque modum celebrandi
 resurrectionis Salvatoris nostri apud *Graecos*
 minas describit. Post reditum in urbem
 p. 59. idem iter ad Aegyptum paratur. Nauis
 foensa, aliquot die post *Alexandriam* venit,
 parat *Rebetum* peragrat, tandemque in urbem

gypti primariam, *Cairo* appellatam accedit. Preter alia, quae hoc itinere admirandi occasionem habuit, pertinent quoque iusta funebria Muhamadandorum ex ordine religiosorum. Iam dici non potest, quanta cupiditate flagrabat *NASSELQUIST* noster, contemplandi describendique monumenta antiqua, atque res omnes, historiam naturalem illustrantes. Pyramides, stupenda illa Aegypti ornamenta, adscendit, describit, cunctaque memoriae prodidit, quae ibi explicatione digna videbantur. Chondrilla iuncta unica erat planta, quae in istis fabulosis et aridis terris reperiatur, animantis nulli, nisi lacertae genus et formica leo magna in copia. Commemorantur deinde Arabum mores et liberalitates in peregrinos, Nilique, fluminis magni nominis, inundationes. In primis non sine admiratione legenda est, quae de pompa Muhamedanorum, religionis causa Meccam iter facientium, tradita est descriptio. Nudo Cl. *NASSELQUIST* in animum inducit, sepulcra illa, vel potius speluncas arte factas, ubi numinae illae, certa et indubitata veterum Aegyptiorum monumenta, asseruantur, ut solent omnes antiquitatis cupidi, visitare. Quas in itinere plantas ac animantis detegit, infra suo loco plenius indicabimus.

Hac occasione data puteum, cui nomen a Iosapho est, una cum Labyrintho aedificio, cuius rudera etiam nunc quemque ibi peregrinantem in admirationem rapiunt, quod fieri poterat, attentione contemplantur. Nunc Cahiram rediens se sensim ad iter in Palaestina praeparat, quo animo *Damiantem* et *Isis* proficiat, ubi a procuratore monasterii, quod religionem Latinae ecclesiae vulgo dictae profiteatur, adminicula ad continuandum iter Hierosolymam pergitur. Cum itaque *Hierosolymam* advenit, coepit omnem operam navare, quo contemplatione digna quaeque animadvertere posset. Ex opere

Hierichum regionesque circumiacentes peragravit
 eaque observavit omnia, quae a diligente
 perscrutatore expectari poterant. Hoc itaque
 acto iterum Hierosolymam petens rursus ad
 mortem resurrectionemque Salvatoris aetheris
 dum ecclesiae latinae ac graecae sedulo dogmata
 que traditiones omnes ac monimenta antiquae
 ob monachorum superstitionem religiois
 tiae causa peregrinatoribus declarantur, hanc
 sed non sine nota enarrat. Ea enim est ex
 perstitio apud romanos; imprimis graecos: ut
 nulla ratione confirmari possint, pro rebus
 indubitatis venditentur. Commoratis sic
 p.150. diebus, iter *Bethlehemum*, *Ramam*, *Tiberias*,
Sidonem; denique *Tyrum* instituit. Ibi ob
 scendens insulam *Cyprum*, *Rhodium* et *Chionem*
 parte perlustrat, denique *Smirnam* iterum peragravit
 ubi a Consule, mercaturae Suecicae causa comitatus
 ut olim hospitaliter amplexus est. Verum hanc
 ei non fuit, thesauros collectos secum in patriam
 reducere, phthisi enim et haemoptysi ibi mortuus
 est. Sequitur altera pars, descriptiones rerum
 regna naturae pertinentium continens. Primum
 occurrunt sequentia:
 p.189. *Quadrupedia*, *Simia aegyptiaca* adpectu horrendo et res
 riora detestabilis, difficulter domandum
 Cauri vidit a circulatoribus allatum. *Simia* enim
 ob patriam, unde in Aegyptum copiose a nigris
 tur, menstruat femina, satisque docilis est. *Ursus*
 vulpes frequentissimum animal in Palaestina
 saepe tempore vuarum destruens. *Canis*
chical Turcarum, magna populi iuxta *Sidonem*
Gazam et in *Galilaea*. Discutiendum, an
 quicquam horum animalium

Samsonis. *Viverra ichneumon* vulgo mus Pharaonis, satis ampla de hoc animali elaborata est descriptio. Patria Aegyptus inferior et superior, calcaneis incedit insidiose, vescitur herbis, ovis, gallinis, effodit oua crocodili et manducat, cicur haud difficulter euadit. De introitu in fauces crocodili fabula est. *Vespertilio aegyptiacus* magnitudine muris domestici habitat Rosette ad riuas Nili in hortis. *Mus iaculus* non modo hic, sed quoque in actis regis Holm. accurate descriptus extat. Pedibus solis posticis incedit, amat somnum, noctu tamen semper vigilans, non valde metuit hominem, cicur non facile euadit, idoque in cauea seruandus, in Aegypto et Arabia frequens. *Hippopotamus*, hostis crocodilorum perpetuus, damnum infert agris ad Nili ripas cultis, frumentis et trifolio satis, repellitur tamen lupino, quo auidè consumto animal perniciosum bibendi auditate intumescit misereque perit. *Camelus dromedarius*. *Equus superbus*. *Cervus camelopardalis*, de hoc animali descriptionem iuxta pellem animalis fecit, animal enim ipse non vidit, elegantissimum est ob maculas fuscas et ferrugineas per totum corpus sparsas, a nemine hactenus accurate descriptum. Mirandi sunt pedes anteriores plus quam dimidio longiores posterioribus. *Capra gazella* tabaci fumo delectatur, venationem huius animalis Arabes omnium velocissime instituunt cum falcone gentili, cui HASSEQUIST noster prope Nazareth in Galilaea ipse interfuit. *Capra angolepis*. *Ovis aries*,

Aves,

Vultur percnopterus capite nudo, gula plumosa. p. 208.
Extra Cairum vna cum canibus cadaucribus vescitur et quisquilis, vtilissima apud Aegyptios avis, destruit putredinosa cadavera, sequitur societatem peregrinatorum Meccam quotannis abeuntium, vt cadau-

dauera camelorum sub itinere morientium. Locum quem semel inhabitant non facile relinquunt. *Sirix otus* capite surto pennis 6. Aegypti frequens. *Sirix orientalis* facie pilosa, vultu quam maxime fenestras vespere apertas inuitantes necat. *Psalittacus cubicularius* caula canini, habitat in Aethiopia, egregius coloribus articulosos sonos facile imitatur. *Psalittacus niger* vertice cinereo nigrescente vario, caula cinerea. *Monticola phyrrocorax*, locus Aegypti prioris, vescitur insectis blattae similibus. *Oxyechus aegyptius* viridi maculatus, magnitudo alaudae, in Aegypto in arboribus. Vixit insectis. *Sphenopendras* et scorpionis rudimenta in ventriculo continet. *Picus minor*, Smirnam ex Nativitate rusticallata, vix migratoria suis. *Alcedo vicia* magnitudine turdi, habitat in Aegypto circa ripas Nili, volitando supra aquam lani more captat, robusto longo et robustissimo. *Alcedo aegyptia*, circumrum in cecomoris et dactylis nidificans, vescitur ranis, insectis, piliculis. *Merops gallinarius*, magnitudine turdi, in campis Gallicana. *Ardea alba*, pedibus atris, in Aegypto inferiori, potationem Nili magno numero cibum quaerit insectis et ranis parvis, serpentibus. *Pedicularium* in altum erigit, dum quiescit, caudam remittit. Est sine omni dubitatione Ibis veterum Aegyptiorum. *Tringa aegyptiaca* longirostris, albedoque variegata, magnitudine gallinae. *Tringa autumnalis* eiusdem magnitudinis longirostris, abdomineque purpurascente. *Tringa subtridax*, magnitudine columbae. *Charadrius* mensis octobri aduenit in Aegypti loca palustria. *Charadrius alexandrinus* insecta consumit, in Aegypti canalis, qui aquam ex Nilo Alexandria transfert. *Charadrius aegyptius*, in Aegypto

ne magnitudine turdi. *Charadrius torquatus* ardeis
affinis avis, in Aegypto inferiori, ob locum in caucis
sestatur, multique cum aestuant hircas, campul-
lantes, turdoscule, saporis tamen balsamici, aptissimi,
voracissimus est et carnivorus, infestatigres, raro
bibit. *Charadrius spinosus*, in locis Aegypti inferiori-
bus paludosis, gallis dominans ob colorem nigrum
lateribus candidis. *Fulica atra*. *Anas domestica*,
Anas nilotica, inter anseres domestica in Aegypto
saepè vivit. *Mergus tinus*, aestate septentrionem
inhabitat. *Larus sinuatus*, *Larus canescens*, *Larus nigricans*. *Sterna nilotica*, notabilis inter Aegy-
pti pulcherrimos, gregatim mense Januarii unam
Traiani Castrum praeterfluentem occupat, quae-
que insecta aptera, vermes, pisciculos. *Gallina an-
agris*. Nabis aliisque Africae locis domestica,
sonus quem edit, singularis valdeque sonorus, placi-
di est ingenii, hominibus non abhorret, ob splenden-
tem colorem ad pulcherrimas aues pertinet, ab An-
tore ex assa descripta. *Petro orientalis*, huius avis
mas et foemina describitur. *Turtur sinuatus*,
magnitudine turturis, habitat in desertis pallostinis
inter Iordanum et Iordano et in desertis Arabiae pe-
traeae, est sine dubio avis illa ab Israelitis in deserto
pro cibo assumpta. Columbarum variae species, ni-
mirum columba, ardea ocelorum lata nuda regosa,
pallide sanguinea, ex Arabia, columba crispata colum-
ba arabica tremula, quae Caesi migratoria est. *Ala-
da hispanica*. *Sterna vulgaris* in Aegypto, tempore
hiemali ex Europa adveniens. *Emberiza melanocephala*,
Emberiza africana. *Motacilla yveta*, *Motacilla cor-
pore ex fusco viridescens*, pectore ferrugineo, *Mo-
tacilla hispanica*.

Autum migrantium aduentum in Aegyptum an.
1750 hoc modo observavit: Mense Sept. et Oct.
sub finem primi et initium secundi ex ordine scolo-
pacum

Amphibia

p. 292. *Lacerta crocodilus* lingua nulla, camera
 duabus; Sanguis floridus non eadem ratione
 magnitudinem huius animalis ut in quadam
 Bilia et succus pancreas longi maiori copia
 alio animali adfuit, lapides ingerit, in
 Excrementa per anum non eliminari referunt
 pituita etque fluitare intestini iuxta pylorum ha
 firmate videtur, nam nimis angusta est huius
 ni clausa. Omnes quoque vao animo affligit
 animal hoc quotidie e Nillo prodire, quoties
 exonerare cogatur; antrosum coit. Ovis
 gnitudinis inter ovis gallinaceas et anserina. E
 do in rheumatismo, siccitate et rigiditate tor
 optimum est apud Aegyptios remedium. Fel
 los valere tradunt; certumque remedium contra
 rilitem. Quuli ex aphrodisiacis ab Arabibus
 me commendantur. Damnum inexplicabile
 bestia plebeculae in Aegypto superiore asser
 e dubio Iovathan Iobi. *Lacerta chamaeleon*
 triculo variorum insectorum. Cl. Auctor inven
 tipulae, ceciconellae, papilionum rudimen
 quod magis mirandum, partem spicas horde
 gram in excrementis vidit. Non nisi iracun
 lorem ex nigro in fluum vel viridescens
 ture solet. Quare falluntur illi, qui sibi per
 hoc animalculum ex aere vivere conesse

rerum circumiacentium, repraesentare *). *Lacerta fello* a Turcis, dum eis obuenit, semper necatur, existimant enim, quod caput declinando eos imitatur, dum preces faciunt. *Lacerta aegyptia*, cauda verticillata squamis denticulatis, pedibus pentadactylis, in planitie et montosis locis Aegypti. *Lacerta gecko* cauda tereti mediocri, pedibus cristatis, in domibus Cairi admodum frequens, ex lobulis digitorum venenum exhalare traditur. Vidit ipse CL. HASSELIQUIST Cairi, dum animalculum supra manum religiosi cuiusdam currebat, qui illud capere decreuerat, post temporis spatium pustulas minimas cum rubore ortas paruoque dolore coniunctas. *Lacerta finctus* in Arabia petraea superiorique Aegypto, aphrodisiacum insigne, somnitus huius animalis caro in puluerem redacta cum stimulantis quodam, saepe etiam iusculum ex recenti animali decoctum, ab Arabibus adhibetur. *Lacerta nilotica*; sunt Aegyptiorum multi, qui credunt, hoc animal ex quis crocodili oriri. *Coluber vipera*, ex hoc in Aegypto parantur omnia, quae in pharmacopoeis expetuntur. Interim valde dolendum est, quod CL. HASSELIQUIST arcanam illam artem capillandi tractandique haec detestabilia animalia absque periculo expiscari non potuerit; cum enim Cairi commoraretur, saepe vidit,

*) Ijceat nobis obiter annotare, non iracundiam, sed lo-
ois externe admissae varietatem colorem huius ani-
malis mutare. Si enim in obscuro detinetur, tunc ex
viridi nigricantem, in moderata luce viridescentem, in
auctiore flavescentem, in splendore solis ex luteo albi-
dum quasi referre colorem. Non vero radii lucis tan-
tum in hac mutatione concurrunt, sed cutis leuiter
tuberculata in his mutationibus non nihil crispari vi-
detur. Mechanismus linguae etiam singularis est, cum
hoc animal illam quasi proiciat et cuspide obtuso,
muco instructo mulcas aliaque insecta animalcula, qui-
bus solis vescitur, capiat.

vidit, circulatores viperas ex sacco protulit, et
 stare, tandemque necare, cum tamen dentes non
 vis etiam tum instructas essent. *Coleber* enim
 vipera Aegypti duplo longior, crassities digiti
 mi circa abdomen, caudae calami scriptoris. *Colu-
 ber Haje* apud Arabes dictum, gulam et calami
 tus inflat, ut corpore quadruplo crassius
 Colubrorum aliae duae species in insula Cypro
 etae nominantur, sed nullas descriptiones habent
 iectae. *Anguis iaculus*, *anguis colubrina*, *anguis
 rufus*.

Pisces.

P. 323. *Muraena anguilla*. *Echeneis nasutus*, *Archipiscis*
mel, rarissimus in istis aquis. *Gobius pinnatus*,
Scorpaena pinnulis ad oculos et nares. *Gadus*
maris rubri aculeis in utroque latere ad caudam
 bus. *Sparus mormyrus* maxilla superiore longa.
Sparus auratus, *Sparus orientalis*, *Sparus niloticus*,
Sparus galilaeus, habitat Genesareth in Galilaea. *Eso*
piscatura prodigiosa ex hoc pisce Luc. V. *Labi*
Pauo ad littora Syriae imprimis. *Labrus niloticus*
Nili optimus piscis. *Labrus orientalis*, *Sciaenops*
luteus, *Percia aegyptiaca*, *Percia Lath*, *Percia nilotica*,
 sapore grato, ideoque apud Aegyptios in deliciis.
Scorpaena trachurus, *Scorpaena duscar* aliorum piscium
 hostis. *Silurus clarias*, punctura, quam facit apud
 esse pinnas pectorales robustas, valde est communis.
Silurus anguillaris, seu *Charmus niloticus*. *Silurus*
mystus, s. *Schilbe niloticus*, vescitur piscibus pro
 dorsi minima, et ore sculeato ab aliis speciebus
 tim distinguitur. *Salmo niloticus* eadem specie
 ingenti magnitudine carnis dulcis, plurimique
 metur. *Atherina hepsetus* pisciculos ex specibus
 deuorat. *Mugil cephalus*, *Clupea alopi* niloticus
 scandit, origano repleta et assata ebrietatem
 producit; gustu reliquis sui generis haud inferior.

piscis. *Cyprinus orientalis*, *Cyprinus rufescens*, *Salmo dentex*, quem auctor sparum nominavit. *Mormyrus caschius*, *Tetraodon fahaka*, de hoc pisce referunt piscatores, eum aculeata sua cute adeo pungeret, ut pustulae in manibus oriantur, carnem praesentissimum esse venenum, asserunt Aegyptii omnes. *Sygnathus marinus*.

Insecta.

Scarabaeus ceratonias, in ceratonis ad alas folio. P. 408. rum, ubi foueam formauerat, repertus est Cairi. *Curculio cypri*, *Chrysomela cichorii*, per totum orientem in flore Cichorii, quem consumit. *Cerambyx smirnenfis*, *Gryllus arabicus*, apud Arabes esculentus; modum ex his gryllis praeparandi cibum non tantum hic, sed quoque in aeth. Holm. 1752 describit. Forsitan grylli nominati ei sunt, quibus olim Ioannes bapt. in desertis vescobatur. *Sphinx caput mortuum*. Sphingis larva an caput mortuum? *Phalaena ficus*, *phalaena amygdali fructus*, *phalaena bombyx*. *Ephemera coa*, *Cinips ficus*, *femineas ficus* inhabitat, germina corrodens. *Cynips caricae*, *cynips cyscomori*, *cynips Aegypti*, *senhredo sodomitica*, *senhredo dactyli*, *ichneumon Natoliae*, *ichneumon viitis*, *apis mellifera*, *culicum duae species*, *musca taphthalei*, *atarus citri*, *atarus testudinis*, *araneus galilaeus*, *aranea coa*, *cancer anomalus*. tempore vespertino mare deserens, littora sabulosa petens, ubi velocissime currit. His annexa sunt dubia, primum scutellata an larva silphae? deinde indeterminata.

Vermes.

Sepia obsoepia nullum humorem atrum demittit, p. 442. *Cochlea pomaria*, *cochlea syriaca*, *concha grana*, *concha aegyptiaca* in Aegypto comeditur, *concha posidoniae*, *concha pipna*.

Plantarum catalogus a Cl. HASSELQUIST m. p. 451. rimam partem descriptarum pene subiicitur.

P.451.	1	<i>Iris tuberosa.</i>	25	- - <i>nikitra.</i>
	2	<i>Cornucopiae cuculla-</i> <i>tum.</i>	26	<i>Anemone coronaria.</i>
	3	<i>Hypecoum procum-</i> <i>bens.</i>	27	<i>Clematis orientalis.</i>
	4	<i>Anagallis monelli.</i>	28	<i>Origanum aegyptiacum.</i>
	5	<i>Mirabilis Jalapa.</i>	29	<i>Nepeta syriaca.</i>
	6	<i>Solanum incanum.</i>	30	<i>Orobanche lutea.</i>
	7	<i>Cordia myxa.</i>	31	<i>Draba verna.</i>
	8	<i>Lycium europaeum.</i>	32	<i>Lathyrus aegyptiacus.</i>
	9	<i>Chenopodium aegy-</i> <i>ptiacum.</i>	33	<i>Dolichos Lablab.</i>
	10	<i>Cicuta virofa.</i>	34	<i>Carthamus tinctorius.</i>
	11	<i>Linum usitatissimum.</i>	35	<i>Artemisia dracunculus.</i>
	12	<i>Ornithogalum umbel-</i> <i>latum.</i>	36	<i>Viola odorata.</i>
	13	<i>Aloe vera.</i>	37	<i>Arum Colocasia.</i>
	14	<i>Lawsonia spinosa.</i>	38	<i>Urtica aegyptiaca.</i>
	15	<i>Anonyma dubia.</i>	39	<i>Platanus orientalis.</i>
	16	<i>Anagyris foetida.</i>	40	<i>Momordica Lappa.</i>
	17	<i>Cassia Sophor.</i>	41	- - <i>balsamita.</i>
	18	- - <i>Hieraciamb.</i>	42	<i>Cucurbita lagenaria.</i>
	19	- - <i>Ketschta.</i>	43	- - <i>citrullus.</i>
	20	<i>Punica granatum.</i>	44	<i>Cucumis latissimus.</i>
	21	<i>Rosa varia.</i>	45	- - <i>Melo.</i>
	22	<i>Nymphaea lotus.</i>	46	- - <i>Chate.</i>
	23	<i>Dubia Schike.</i>	47	<i>Ceratonia siliqua.</i>
	24	<i>Mimosa Lebbeck.</i>	48	<i>Ruscus aculeatus.</i>
			49	<i>Musa paradisiaca.</i>
			50	<i>Ficus Cycomorus.</i>
			51	<i>Phoenix dactylifera.</i>
			52	<i>Bryum Aegypti.</i>

Ex his modo vnam et alteram observationem descriptionibus adiectam cum lectore communicamus: *Nectarium hypecoi* procumbentis copiosius mel apibus praebet. *Solani incani* fructus prope valde communis est in Aegypto. *Chenopodium aegyptiacum* utuntur in acetariis ob gustum salino aromaticum. *Cicuta virofa* frequens ad litora Nili a

semper intacta relinquitur. Cultura *lini sativi* in Aegypto copiosa est, imprimis in insula Delta et iuxta Damiatam, ipsum tamen Europaeum bonitate non superâ, grande admodum crescit, caulis saepe arundinis vulgaris crassitie. *Aloe perfoliata* vera religioni apud Muhamedanâ hucupdammodo dicata, cuncti enim, Mecca reducunt, tantam hanc supra aedis portam suspendunt; aqua ex illa destillata in pharmacopoeis Cairi venalis ad tussim cohibendam, commendatur quoque hystericis, asthmaticis et in ictero cum fructu. *Lawsoniae* spinosae folia, in puluerem redacta, in aquam feruentem iniiciuntur, his alligatis vnguibus manuum et plantis pedum color inde efficitur fuluus, qui Aegyptiis in deliciis est. Vngues mumiarum eodem colore esse tinctas, Cl. Auctor obseruauit. *Rosa alba* flore pleno pro aqua destillanda ab Aegyptiis et Turcis valde expetitur, ea vtuntur ad manus, faciem, barbam et vestimenta irroranda, quae irrorata fumo olibani, ligni aloes etc. perfumantur, quando quis hospitem laute excipere cupit. *Mimosa nilotica*, ex qua arbore arabicum gummi, gummi thuris et succus acaciae colliguntur, nec ex acacia, vt hactenus creditum est. *Dolichos Lablab* in hortis aegyptiis vbique ad formanda vmbracula reperitur, non indigena est planta, sed forte olim ex India allata. *Carthamus tinctorius* in Aegypto immensa copia colitur, corollarum vsus magnus in arte tinctoria est, praeparandi coloris modum Auctor noster tradidit, folia tenera inter acetaria. Smirnae in puluerem redacta folia ad coagulandum lac adhibentur. Semina animalibus venenata non item psittaci aethiopici speciei. *Viola odorata* ab Aegyptiis maximi aestimatur ob odorem gratum, praecipue ob vsum insignem, quem illis ob potionis genus, Sorbet dictum, praestat, ex saccharo violarum in aqua solutum praeparatum. Plantarum

rum *cucurbitinarum* Aegyptiis maximus est usus ad cibum, potum et medicinam parandam. *Cucumis Chate* iucundissimum omnium et minime obnoxium refrigerans, dignus itaque magnatum tabula est fructus. *Ficus ficomorus* insecto pungitur maturationis tempore, quod supra iam nominatum est. Vtrum hermaphrodita an androgyna sit fructificatio, certe determinari non poterat. Ab antiquis Aegyptiis adhibebatur lignum huius arboris, per plura secula putredinem non admittentis, ad construenda conditoria, in quibus corpora mortuorum balsamo condita reponerent. His traditis, sequuntur plantae Damiatae repertae, quas excipiunt descriptiones opali gemmae, cotis damiatae et natri aegyptiaci.

p.511. Quae annexa est historia naturalis Palaestinae, continet nomina plantarum, quae Iassae, iuxta Acrin, Hierosolymae, monte Sionis, in valle iuxta urbem Iericho, via St. Ieremiae, inter Hierosolymam et Ramam, ad fontem signatum Salomonis prope Bethlehem, monte Thabor, monte tentationis CHRISTI, ad fontem Salomonis prope Tyrum, et iuxta mare

p.521. mortuum inuenit. *Sycomorus* satis frequens arbor in Palaestina certe fuit illa, quam conscendebat ZACHAEUS, ut praetereuntem CHRISTUM adspicere posset. *Poma sodomitica* fructus sunt Solani melongenae, copiose haud procul a mari mortuo crescunt, interdum puluere intus repleta reperiuntur ex punctura insecti e genere tenthredinum. *Behen* arbor crescens in monte Sinai et Aegypto superiori, ex quo forte balsamum AARONIS, per se enim inodorum, opportunissimum ad unguenta et balsama paranda. *Rhamnus* aculeis geminis ad alas foliorum, spina CHRISTI, profecto apta erat haec planta in oriente frequentissima huic negotio. *Ononis spinosa* perniciofa illa planta, quae integros viros

Aegypti et Palaestinae occupat, sine dubio spinas illas illustrat, quarum saepe in libris sacris fit mentio. *Solanum incanum*, in Palaestina commune forte labruscam scripturae sacrae declarat. Israëliitarum cepae, ab eis tantopere desideratae, fuerunt certe Allium cepa, ob usum copiosissimum et praestantiam in Aegypto; huc pertinet quoque allium porrum, quod saporis causa incolis gratissimum. De locustis IOANNIS supra diximus. *Petra* MOSIS saxum est micaceospatosum particulis quartzosis paucioribus, granites vulgo vocatus, lapis, ex quo procul dubio MOSES tabulas pro incidendis legibus excidit.

Veniamus nunc ad ea, quae, ad materiam medicam pertinentia, Auctor noster descripsit. Primum occurrit *balsami de Mecha* veri seu opobalsami descriptio: colore est flavescente, pellucido, odore fragrantissimo, resinoso balsamico, gratissimo, consistentia tenacissima, digitos conglutinante apud Turcas magnae est aestimationis, nam summum ab illis habetur stomachicum, princepsque vulnerarium esse putatur. A peregrinatoribus quotannis Mecca redeuntibus adportatur, sed de qua arbore colligatur, res plane incerta est. *Mastix*, seu rectius *Mastiche*, a Turcarum feminis ad albedinem dentium conseruandam gratumque odorem spiritus oris excitandum maxima copia consumitur. *Olibanum officinarum* in Arabia utraque colligitur, in lachrymis optimum est, quod fragrantis odoris, coloris pellucidi ex flavescente albidu, fragile et in puluerem facile redigendum. *Gummi arabicum*. *Opium* hodie a paucissimis sumitur. Modus *castiae fistulae* praeparandi. *Scammonium*. *Schoenanthum offic.* inter herbas aromaticas et suaueolentes a Regina Arabiae SALOMONI dono datas, sine dubio fuit. *Sennae officinalis* folia planta in Aegypto superiore indigena. *Mirobalani offic.* minus cognitum medicamentum ab Arabibus et Aegyptiis

velut laxando corroborans et adstringens adhibetur, fructus myrobalanorum adhuc botanicis incognitus est; hoc certe constat, natalem locum esse Indiam iuxta Malabariam et in vicinis locis Bengalae. *Spica celtica* apud gentes Africae interioris, Abyssinae et Aethiopiae ad vnguentum molliendae cutis causa conficiendum in usu est. *Mumiae mineralis* materies bituminosa, splendida sub dentibus friabilis, atra, sere inodora ex Persia venit, pretiosissima bituminis certe est species summum vulnerarium, si fides chirurgis Cairensibus habenda sit. Vnguentum mumiae ad sananda vulnera hominum aliorumque animalium. *Domb* fructus incognitus, drupa superiore Aegypti crescens. Corticalem cum carnosa substantia Aegypti crudam manducant adstringendi, coctam vero laxandi aluum causa. Quo modo sal ammoniacum paratur, abunde explicatur.

p.544. Ad morbos, quos Cl. HASSELQUIST apud Aegyptios annotavit, imprimis referendi sunt pestis, febris maligna damiatae singularis, synocha, tertiana, cephalalgia, colica, calculus, asthma, hysteralgia, imaginatio, taenia, ophthalmia Aegyptiorum, siphylis, herpes Aleppina, hernia, sterilitas, etc. Singularia saepe sunt remedia, quibus Aegyptii ad curandos hos morbos uti solent, sed verendum est, ne nimis ampla fiat recensio, si curandi modos omnes describere vellemus.

p.560. De rebus, quae ad mercaturam pertinent, disputatum est, de diuitiis Aegypti, de mercatura generatim, enarrantur Gallorum Aleppi, Damiatæ, Persiae commercia, explicantur paucis Aegyptiorum pondera, describitur Turcarum vestitus, differitur de coffea, gossipio, suffimentis et vini mangonisatione.

p.569. Finem faciunt litterae, quas Arch. LINNAEUS ab HASSELQUISTIO accepit, quarum summa tamen ita comparata est, ut quae ante iam indicata sunt,

sint, maximam partem in his referantur. Priusquam thesauros hos naturales, quos Cl. HASSELQUIST magna cum laude collegit, relinquimus, monendum est, ab eo et alias disputationes peculiares in Sueciam esse missas, quae in Actis partim Vpsaliensibus, partim Holmieniis legendae exstant; in Vpsaliensibus reperiuntur descriptiones de mimosa *Lebbek*, ceruo camelopardali, mure iaculo, turdo solitario, fulica atra, colubro vipera, colubro cornuto, angue cerastes dicto, lacerta scinco; in actis Holmieniis de herpe Aleppina, vulture quodam, praeparatione salis ammoniaci, cibo e locustis praeparando, mure montano.

XXIV.

Traité des Tumeurs et des Ulceres, où l'on a tâché de joindre à une Théorie solide, la Pratique la plus sûre et la mieux éprouvée: avec deux lettres, I. sur la composition de quelques Remedes, dont on vante l'utilité, et dont on cache la préparation. II. Sur la nature et le succès des nouveaux Remedes, qu'on propose pour la guérison des Maladies Vénériennes. Tome premier, à Paris, chez P. Guillaume Cavellier 1759. 8. pl. 20. Tome second ib. eod. an. 8. pl. 19.

h. e.

Traſtatus de tumoribus et vlceribus, etc.

In duos tomos traſtatus hic diſpeſcitur, quorum vterque tres libros comprehendit. Agit vero Lib. I. de phlegmone et tumoribus inflammatoriis,

toriis, cap. 1) de phlegmone s inflammatione 2) de abcessu s. apostemate 3) de gangraena et sphacelo inflammationi superuenientibus 4) de gangraena sicca s. scorbutica 5) de furunculo 6) de hordeolo 7) de vena medinensi 8) de anthrace s. carbunculo 9) de paronychia 10) de parotidibus, bubonibus etc. 11) de pernionibus 12) de sugillatione. Lib. II. de erysipellate et de tumoribus erysipelatosi cap. 1) de erysipellate 2) de herpete 3) de scabie 4) de papulis 5) de foris, *la porcellaine* 6) de sudaminibus (*echabonilures*) 7) de lentigine (*rouffeurs du visage*) 8) de gutta rosacea 9) de crusta lactea 10) de igne sacro 11) de varis 12) de tinea 13) de malo mortuo 14) de naeuis maternis. Lib. III. de oedemate et tumoribus oedematosi cap. 1) de oedemate 2) de hydatidibus. Lib. IV. de scirrho et tumoribus scirrholi cap. 1) de scirrho 2) de cancro 3) de gangliis 4) de verrucia 5) de clauis pedum Lib. V. de tumoribus, qui ad nullam classium praecedentium referri possunt, atque proinde quintam classem constituunt, cap. 1) de scrophulis 2) de tumoribus tunicatis 3) de testudinibus et talpis (*loupes à la tête*) 4) de strumis 5) de gummatibus 6) de sarcomatibus 7) de emphysemate. Lib. VI. de vlceribus cap. 1) de vlceribus in genere 2) de vlcere benigno 3) de vlcere sicco, non, aut non satis suppurante 4) de vlcere putrido, nimium suppurante 5) de vlcere calloso 6) de vlcere sinuoso 7) de vlcere ad os vsque penetrante 8) de vlcere cum hyperfarcosi 9) de vlcere chironio 10) de vlcere dysepulote. Subiunxit his Cl. Auctor duas epistolas, in quarum prima de remediis quibusdam, quorum vsus extollitur, praeparatio reticetur, in altera de natura atque successu nouorum remediorum ad morbos venereos commendatorum loquitur.

Postquam pauca Cl. Auctor de tumorum diuisione praemisit, ad specialius cuiusque examen descendit.

in quo quidem ita versatur, vt descriptione prae-
 missa, differentias, causas et symptomata exponat,
 diagnosin cum prognosi addat, tandemque his
 omnibus curationem subiungat. Morbus, de
 quo in primo capite sermo fit, *inflammatio* est. Haec p. 6.
 a sanguinis, in vasis quibusdam stagnantis, coacerua-
 tione oritur; id, quod quidem triplici modo fieri
 potest, etenim aut sanguis arterias capillares disten-
 dit, ibidemque viam sibi praecludit, et primum
 phlegmonis gradum efficit, aut in lymphatica vasa
 penetrat, et secundum gradum constituit, aut de-
 mum ruptis vasis in vicinas partes effunditur, vnde
 tertius inflammationis gradus proficiscitur. Causae,
 stagnationem talem sanguinis efficientes, aut a san-
 guinis, aut vasis continentis, aut ab vtriusque vitio
 proueniunt. Resolutio inflammationis triplici mo-
 do fit. Si quando enim haec a sanguine in arteriis
 capillaribus haerente oritur, sola horum vasorum
 actione dissoluitur, vbi vero a sanguine in vasa lym-
 phatica protruso fit, et sanguifera et lymphatica vasa
 ad resolutionem symbolam suam conferunt, cum
 eam, quae a sanguine extrauafato est, sola lym-
 phatica praesent. Si resolui inflammatio non pot-
 est, aut motus vasorum oscillatorius, illeque sangui-
 nis fermentatiuus intenduntur et generatur *abscessus* p. 36.
 aut pulsatio arteriarum, ipsaque fibrarum oscil-
 latio extinguuntur, et *gangraena* oritur. In huius p. 56.
 curatione corticis peruiani vsum non quidem refor-
 midat Cl. Auctor, minus tamen felices effectus in
 Gallia exseruisse, et in iis modo casibus, vbi a febre
 intermittente aut continua orta gangraena fuerat,
 proficuum visum fuisse adserit. *Furunculi* sedem in p. 88.
 glandulis sebaceis, *carbunculi* vero in miliaribus esse p. 130.
 existimat, et huius prognosin pro varia parte, quam
 occupat, et pro varia causa efficiente, variam vtique
 formandam praecipit. *Paronychia* vera oritur, si p. 155.
 Z 4 quan-

quando guttulae aliquot lymphae sub vnguis radicem et inter hanc et crustam cartilagineam, peristeam externum vlcerae digiti phalangae obtegunt effunduntur. Egregie itaque, vt Noster autumat, falluntur, qui aliam eiusdem originem agnoscunt, vel ad magnos adeo effectus, quibus plerumque morbus hic stipatus esse solet, explicandos ad corrosiuam effusi humoris indolem prouocant, si quidem ad eosdem omnes explicandos, soli humoris extruati compressio docente machina Papiniana sufficit. In curatione Cl. Auctor praecipit, vt statim ab initio, cutis ad radicem vsque vnguis incidatur, et pustulis sub vngue delitescantibus, et solo rubore vel eleuatione in ipsa vnguis radice se manifestantibus, apertis effusa lymphae educatur.

- p.204. *Perniones* ab inspissatione lymphae proueniunt. Quamdiu enim haec in vasis quiescit, aut lente modo fluit, tumore pallido oedematoso affecta pars grandescit, vbi vero a vasorum istorum inflatione adiacentes venae comprimuntur, et ipsi sanguini circulanti obex ponitur, erysipelatosus tumor insurgit, qui protracta frigoris actione phlegmatodes, tandemque seroso latice e vasis sudante vlcerosus fit, et summam frigoris membrum adurentis vim indicat.
- p.261. *Erysipelas* vera cutis inflammatio, eademque proin-
- p.272. de ferme ratione tractanda est. *Herpetis* sedem in cellulis membranae reticularis, *scabiei* vero in canalibus glandularum miliarium excretoriis Noster ponit, prioremque aut a nimia epidermidis siccitate, aut ab acrimonia humoris mucosi, membranam reticularem irrorantis, alteram vero aut ab acrimonia, aut a neglecta munditie, aut demum a contagio deducendam existimat. *Gutta rosacea* a glandulis sebaceis vario modo mutatis oritur. *Crusta lactea*, quae in iisdem nidulatur glandulis, aut a sola sebacei humoris abundantia, aut ab hac et acrimonia
- simul

simul proficiscitur. *Ignis sacer*, infantibus circa utriusque dentitionis terminum plerumque molestus, ut herpes in cellulis hospitatur membranae reticularis, cum *tinea*, cuius causa primaria corrodens acrimonia lymphae, pilos nutrientis, est, capsulas siue bulbos pilorum radices comprehendentes occupet. p.381.

Malum mortuum ab Auctoribus mediae aetatis sub p.401. hoc nomine descriptum, sedem habet in cute, in cuius superficie crassiores, asperae, fuscae aut nigrae, plus minus amplae crustae insurgunt, sine ullo incommodo per plures annos in eodem statu atque loco permanentes, quae si sponte cadunt, aut scalpando remouentur, cutim paulisper rubentem ostendunt, ex qua parum humoris spissioris in similem crustam brevi transeuntis effunditur. Duplex autem hoc malum, congenitum nempe aut aduentitium est, quorum utrumque aut cellulas membranae reticularis aut ipsas glandulas sebaceas occupat, et vix, nisi his ipsis cum cute, lapide infernali destructis, ullam curationem admittit.

Naeuos maternos a variis quidem causis, nequaquam vero a friuolis matrum, utrum ferentium, cupiditatibus, embryonum cuti imprimi Noster docet, et non immerito in eos emunctioris naris inuehitur, qui opinionibus illis muliercularum ridiculis subscribere non dubitant. Curatio plenaria cutis maculis obsitae, exstirpationem desiderat. *Oedema*, de cuius ortu egregie Cl. Auctor disserit, aut a lymphae in vasis stagnantis coacervatione, aut ab eiusdem in contextum cellulosum partium adiacentium effusione oritur. Prius fieri solet, quoniam 1) lymphae abundat 2) sanguis propter peculiare causas nimiam huius copiam deponit, 3) vires, lympham protrudentes, imminutae sunt 4) obstacula liberum eiusdem fluxum intercipiunt. Alterum genus prioris effectus est, et a vasorum, lympham ducentium,

p.462. ruptione proficiscitur. *Hydatides* graecis medicis minus, aut saltim non sub hac voce notas fuisse, variis argumentis Cl. Auctor comprobat, et FERNELIUM primum fuisse, qui sub hoc nomine eas descripserit, ostendit.

T. II. Causam, quae materiam *scirrhi* ita expandat et
P. 39. rarefaciat, ut ruptis velamentis in apertum cancerum degeneret, in aucto calore Noster quaerit, cuius augmentum vel a naturali sanguinis calore intenso, vel a calore partis scirrhusae, topicis resoluentibus calidioribus aucto, vel sanguine copiosius ad partem affectam appellente deducit. Expansionem itaque solam materiae scirrhusae ad symptomata quaecunque, cancro superuenientia, explicanda sufficere, nec ullam corrosiuam quandam humoris vitiati indolem accusandam esse existimat, ad experimentum prouocans, ubi mammam cancro obsitam, amputatam et ponderatam destillationi subiecit, nec vllum inde aliud productum, quam a frustis carnis bouinae recentis eiusdem ponderis, destillatis obtinuit. Cui tamen opinioni foetor putidissimus, linamenta imposita arrosa, ipsaque contagiosa mali indoles, si mundities neglecta fuerit, non parum repugnare

p.242. videntur. *Vlcera* per solutiones continuitatis partium molliorum cum affluxu puris Cl. Auctor definit, omnes itaque abscessus omniaque vulnera, quam primum pus fundere incipiunt, vlcere nomine insignienda esse, autumat. Inter causas, quae efficiant, ut vel omnino non, vel parcius, quam par est, vlcera suppurent, referuntur excessus aut defectus inflammationis et quaecunque abundans euacuatio. *Vlcera vetusta chironia*, in cacoehymicis, senibus, et aliis, grauioribus utcunque malis tactis hominibus, vel plane non, vel certe non prius, quam deprauatorum humorum correctio instituta fuerit, claudere recte Noster praecipit, siquidem non parum
ad

ad grauiores hos morbos leniendos, praeuertendos fugandosque conferunt.

Sequuntur nunc duae illae epistolae, a Cl. Auctore tractatui subnexae, quarum contenta paucis Lectoribus nostris iam sumus tradituri. Agit nempe prima de remediis quibusdam, quorum effectus maximopere extollitur, praeparatio reticetur. Remedia autem, quorum compositionem Cl. Auctor communicat, sunt: 1) remedia antiscorbutica Cl. DU MOURET, 2) candelae cereae Cl. DARAN et 3) emplastrum nigrum Abbatis DOYEN. Remediorum antiscorbuticorum Cl. DU MOURET numerantur quatuor 1) vinum antiscorbuticum: Rec. Raphani syluestr. vnc. xij. rad. bardan. vnc. vj. fol. cochlear. nasturtii aquat. becabung. fumar. aa. Mij. Haec omnia bene lota, resiccata et in mortario confusa cum seminum sinapi quinque vnciis pariter confusis commiscentur, et, postquam quatuordecim mensurae vini albi Burgundici superfusae, et triginta adhuc drachmae salis ammoniaci additae fuerunt, in cucurbita charta bibula obturata in balneo maris per duodecim horas digeruntur, et liquor deinde expressus bis quotidie adultis ad sex vncias exhibetur. 2) Purgans resoluens: Rec. trochiscor, alhandal, scammoniei, mercurii dulcis, et extracti aloës ana vnc. iv. diaphenic. vnc. vij. M. F. pulu. cui syrup. absynth. q. s. add. vsque dum formam opiatu acquisierit, a scrupulo j. ad drachmam j. vsque propinandi. 3) Remedium ad gingiuarum exulcerationem. Hoc duplex est. Si enim malum esset inueteratum, sequens adhibeatur: Rec. salis ammoniaci scrup. ij. camphorae pulueris. scrup. j. spirit. vin. vnc. vj. conquassentur diutius in phiola, quo eo melius soluantur. Liquore gingiucae erosae aliquoties per diem inungantur. Vbi leuius saltem malum erat, non nisi sequenti remedio inuentor

vte-

vtebatur: Rec. fol. cochlear. Mij. minutim concisa, et cum tribus mensuris aquae vitae in cucurbita bidduum digesta destillentur, et duobus tertiis partibus liquoris inter destillandum remotis gingivae lauentur. 4) Linimentum antiscorbuticum: Rec. saponis nigri vnc. vj. camphor. pulueris. vnc. ij. sal. ammon. vnc. iij. aquae vitae Mj. Agitentur exactius, quo fine igne liquecant, et ad usum referuentur. Candelarum cerearum Cl. DARAN duo genera sunt. Alias enim pro corrodendi, alias pro demulcendi scopo conficit. Corrodentes (*bougies fondans*) sic praeparantur: Rec. olei oliuar lib. j. vini rubri lib. f. pullum columbinum, viuum, pennis nudatum, aut huius defectu, pullum gallinaceum, coque in vase terreo nouo, ad consumptionem vini, et extracto dein pullo, in residuo dissolue cerae flauae, picis Burgundiacae ana vnc. iv. spermat. ceti vnc. ij. diabolitan, vnc. j. quibus deinde puluerem fulmentarum combustarum a drachmis duabus ad vncias duas, prout magis minusue catheterica vis requiritur, admisce, in vnguentum frigefactum frustra linea immitte, et more solito candelas forma. Demulcentium candelarum praeparatio haec est: recipiuntur cerae virgineae vnc. viij. spermat. ceti vnc. iij. vng. rosat. vnc. ij. vngu. de cerussa vnc. ij. funduntur, et inter liquandum parum olei amygdalarum dulcium admiscetur. Emplastrum Abbatis DOYEN sic conficitur, recipiuntur fol. bugulae, sanicul. pimpinell. verben. agrimon. anagallid. fl. coccineo, chelidonii ana Mij. qui mundati et contusi cum vini albi campanensis mensuris tribus in olla terrea noua, leni igne tam diu coquuntur, vsque dum vini nil amplius appareat, succus deinde post refrigerationem fortiter expressus in vase sat amplo lenem super ignem denuo coquitur, cui frustulatim picis albae libra vna cum tribus vnciis, cerae autem virgineae tres

tres librae admiscuntur. Mixto spatula lignea saepius agitato, et bene fluenti mastichis confusi et per cribrum traiectioni libra una additur, quo sat fuso, vas ab igne remouetur, et terebinthinae venetae libra una adhuc admiscetur, semper agitando, donec massa frigefacta emplastri consistentiam acquisierit.

In altera epistola, de natura et successu novorum remedium ad venereos morbos commendatorum, exponente, Cl. Auctor primo de camphora unguentis mercurialibus, pro auertendo ptyalismo admisceri solita loquitur, et eadem neque mercurium, neque eiusdem actionem ullo modo alterari ostendit. Mercurium deinceps aggreditur sublimatum, cuius usum, sub quacunque demum forma exhibeatur, ut maxime suspectum neque tamen ad dirum adeo malum eradicandum sat efficacem, plane proscribendum existimat. p. 394.

XXV.

Récueil de plusieurs pieces concernant le Traité des tumeurs et des Ulceres. Et l'Extrait qu'on en trouve dans le Journal de Medecine de M. VANDERMONDE à Paris chez P. Guillaume Cavellier 1759. 8. pl. 5.

h. e.

Collectio variorum opusculorum, tractatum de tumoribus et vlceribus spectantium etc.

Quinque collectio haec complectitur opuscula, quorum primum epitome tractatus de tumoribus et vlceribus est, quam Cl. VANDERMONDE diario suo medico inseruit. Quam tamen satyrae potius p. 7.

- potius quam extracti nomine, vbi perlegeris, dignam iudicabis. Alterum opusculum epistola medici Parisiensis ad medicum Prouincialem amicum est, in qua epitomen illam Cl. VANDER MONDE tot tantisque laudibus extollit, vt ironice magis quam vere locutus esse videatur.
- p. 27. In tertio opusculo respondet medicus ille Prouincialis, et tractatum de tumoribus non modo acriter defendit, sed et valde contra Cl. VANDER MONDE iratus, vbi et quam erronea in sua disquisitione epitome aut inscitia aut inuidia ductus protulerit, ostendit. Quartum opusculum eiusdem medici est epistola, in qua pastillis illis Cl. KEYSER non mercurium sublimatum, vt Auctor tractatus de tumoribus existimat, quin potius mercurium acido vegetabili dissolutum inesse docet, exindeque ad minorem eorundem in morbis venereis debellandis efficaciam concludit, quod vt magis adhuc comprobet, non modo varia argumenta profert, sed et plura adducit testimonia, quod saepius sine omni effectu medicamentum hoc propinatum fuerit. Modus autem Cl. KEYSER pastillos istos conficiendi hic est. Aethiopem per se in machina peculiari, pro hoc scopo confecta, equo commouenda preparatum, alii machinae, aceto destillato plenae, immittit, et ope emboli, huic machinae inditi, et eodem equo agitandi spumam excitat albam, quam semotam exsiccat, vbi puluerem indipiscitur album, ex quo manna addita pastillos efformat, quorum quilibet granum vnum cum semisse pulueris continet. Quintum opusculum analysis huiusce pulueris a Cl. PIAT et CADET pharmacopoeis Parisiensibus instituta constituit.
- p. 40.
- p. 77.
- p. 107.

Tractatus duo pathologici, nunc primum in lucem editi, Auctore Medico Monspeliensi in praxi felicissimo. Tractatus primus de morbis puerorum. Amstelodami sumptibus Fratrum de Tournes 1760. 8. pl. 14. Tractatus secundus de morbis cutaneis, ib. eod. an. 8. pl. 15.

In primo tractatu de puerorum morbis Cl. Auctor loquitur, et quidem, vt tabula synoptica praemissa docet, in capite 1) de puero recens nato alendo, 2) de modo puerum a lacte depellendi 3) de crusta lactea, 4) de tineas 5) de phthiriasi, seu morbo pediculari 6) de hydrocephalo 7) de epilepsia, et motibus conuulsivis 8) de vigiliis 9) de pauore nocturno 10) de strabismo 11) de aurium inflammatione et vlcere 12) de aphtis 13) de vinculo linguae soluendo; et ranula sub lingua, 14) de difficili dentitione 15) de tussi puerorum 16) de vomitu et singultu 17) de torminibus puerorum, seu colico dolore 18) de alui fluxu 19) de lumbricis 20) de alui constipatione 21) de ani procidentia 22) de vrinæ incontinentia 23) de calculo vesicae vrinariae 24) de intertrigine 25) de hernia 26) de hypochondriorum et ventris intumescencia, 27) de macie 28) de rachitide 29) de tumoribus strumosis 30) de variolis et morbillis.

Postquam in prioribus quatuor capitibus varia quidem vtilia, neque tamen nouitate placentia Cl. Auctor proposuit, in capite quinto de generatione pediculorum in morbo, qui ab his nomen pedicularis indeptus est, adferit eorum ortum cum cibis sanguinem ingredi, et accedente pabulo, quod in transpi-

- transpiratione insensibili ponitur, vltcrius euolui atque excludi. **P. 41.** Causam, cur in hydrocephalo interno ossa maxime exterius expandantur, neque tamen cerebrum tantam patiatnr compressionem, quae functiones ipsius turbet aut prorsus sufflaminet, in comprimantium columnarum aequilibrio quaerendam esse Noster existimat, ad ascitem prouocans, vbi ab aquarum collectione muscoli extrudantur valdopere, dum intestinorum canalis, aquis immersus, omnis
- P. 122.** compressionis immunis conspiciatur. In difficultatione iteratam venaesectionem, nisi virium imbecillitas prohibeat, commendat, in vomitu et singultu autem infantulo trium annorum semissem scapulum radice ipecacuanhae exhibet. In rachide ossium extrema intumescunt, quoniam lymphae in ossibus stagnantis maior in his, spongiosa substantia praeditis, abindeque expansioni minus resistentibus, quam in diaphysibus congestio est, caput vero maius est, quod a vertebris tumidioribus spinalis medulla comprimitur, humores hinc minori copia in ipsam deriuantur, sed in cerebro retinentur, unde
- P. 279.** de maius huius incrementum proficiscitur. Variolas miasmata determinatae naturae et speciei in centro terrae successu temporis genita inducere Noster existimat, causam vero, cur non omnes regionis, in qua illae grassantur, incolae iisdem corripiantur, in varia horum dispositione quaerit. Sanguinis partium enim firmior cohaesio non modo non adeo facile miasmata suscipit, sed vero et causa esse videtur, quae efficit, vt semel tantum per vitam homines morbum patiantur. Curationem lenia, vbi opus est laxantia, diluentia et refrigerantia absolunt.
- P. 324.** Variolas lymphaticas (*la verole volante*) in eo a veris variolis differre adserit, quod in his sanguis, in illis autem lymphæ potius inquinetur.

Sequitur tractatus secundus, in quo Cl. Auctor morbos cutaneos, eodem modo, atque in praecedente eos puerorum examinat. Agit vero caput 1) de phlegmone, et quidem art. a) de furunculo; b) de panaritio seu paronychia; c) de carbunculo seu anthrace; d) de bubone; e) de abscessu et ulcere fistuloso; f) de gangraena et sphacelo; cap. 2) de erysipelate; 3) de skirro; 4) de oedemate; 5) de emphysemate; 6) de ambustione; 7) de contusione; 8) de cancro; 9) de strumis; 10) de atheromate, steatomate et meliceride; 11) de lupia; 12) de ganglio; 13) de aneurismate; 14) de varicibus; 15) de scabie; 16) de herpette; 17) de lepra; 18) de rheumatismo; 19) de arthritide. Inflammationis, cuius duas species, phlegmonem scilicet et erysipelas, Noster adsumit, causa proxima est *subitanea sanguinis haerentia in ultimis vasculis sanguineis elasticis*. unde sanguis in arterias lymphaticas copiosius intruditur. Si in gangraenam inflammatio transire videtur, humores diluendi, rigidaque vasa cataplasmatibus emollientibus laxanda sunt. Abscessum, ubi recens, in parte firma et elastica p. 49. fuerit, ferro, si vero inueteratus sit, aut partem mollem laxamque occupet, caustico aperire Cl. Auctor praecipit, qui motum putrefactionis in gangraena et sphacelo, fluido aethereo insensibili, corpora quaevis penetranti, horumque partes continuo impetenti, inaequaliterque dipidenti adscribit, abindeque citiorem cadaverum aestate quam hyeme putredinem deducit.

Causa oedematis proxima *collectio humoris lymphatici nimis aquosi, tunicas vasorum laxantis* est. p. 122.
Oritur itaque 1) quoties pars sanguinis purpurea, et ea lymphae fibrosa coguntur inspissanturque, aut quoties sanguinis lymphaeque partes fibrosae solvantur, ut in febre lenta; 2) quoties serum ob potus aquosi abundantiam aut serosarum euacuationum
Suppl. II. A a sup

suppressionem aliasque causas accumulatur; 3) quoties laxitate partes laborant, aut vasa vario modo comprimantur. In curatione eo enitendum, ut scrofæ partes discutiantur, concreta ad fluiditatem disponantur, vasorumque elater depeditus restituantur. Inter topica commendantur folia ebuli exsiccata et spiritu vini imprægnata, spiritus vini camphoratus, aqua reginæ Hungariæ et aqua calcis. Quæ tamen omnia eodem tempore, quo interna propinantur remedia, in vsum ducenda sunt, quo utrorumque vis vnita meliorem efficaciorisque effectum exserat. Emphysema sine eo, quod cutis sciata fuerit, nasci potest, quando aer ex fluidarum ergastulis, quibus retinebatur, propter humorum crassitiem motusque tarditatem, aut etiam propter ipsorum siccitatem expressus, per poros vasorum ampliatis egreditur. Inter alia, in contusionibus proficua, summi sæpe vsus est, si pulmo veruecis aut vituli calidus parti læsæ applicatur. Cancer, tametsi sæpius pressionem aut contusionem sequatur, neutiquam tamen ab hac sola causa productus putandus est; sed pessima humorum crassitudo accusanda, quæ efficientem semper causam constituit, cum altera occasionem modo generando male subministret. Causa itaque canceri proxima atque efficiens, lympa est spissa concreta, quam plurimis particulis duris, salino terreis grauida. Valent eapropter in curatione omnia, quæ deprauatam hanc lymphæ crasin emendant, blanda nempe purgantia, iuscula pullorum cum millepedis et canceris fluuiatilibus parata, lac asininum aut vaccinum, immodica lactea, per plures annos continuanda, exhibito intra hoc tempus aliquoties in septimana puluere, ex corticis peruuiiani, terræ japonensis et pulueris millepedarum ana scrupulo vno composito. Si ætas aegri, vires, ipsiusque canceri indoles excisionem

nem suadere videantur, haec praemissa praeparatione quantocius suscipienda est, quae ubi iam vlceratus tumor, atque hic quidem magnus et ab interna causa natus, nec aeger optimo temperamento praeditus est, ideo, quod nullum non modo leuamen affert, quin potius mortem aegri maturat, institutenda non est.

Signa essentialia, quibus tumores tunicati noscuntur, sequentia Noster exponit: atheroma pressioni resistit, nec ubi pressus fuit, facile resurgit; steatoma sensim in tumorem attollitur, qui pressioni quidem non facile cedit, facile vero restituitur. Meliceris tumore dignoscitur rotundo aliis magis extenso, pressioni cedente, est celeriter in pristinam molem iterum extuberante. *Causa scabiei subitanea* p.217.
est sanguinis haerentia in finibus arteriolarum cutanearum a transpiratione insensibili spissiori et acriori facta.
Semper itaque resolutione morbus curandus. Ad herpetem prae aliis sequens vnguentum saepius profuisse adserit, Rec. vngu. rosae. vnc. iij. mercur. praecipit. alb. dr. iij f. vnguentum bis de die adfoetae parti illiniendum. *Lepra laborantibus* Inter alia p.304.
pullos gallinaceos sequenti methodo saginatos in prandio et coena comedendos commendat. Viperae viuentes, capite cum cauda rescissis, pelle nudatae et exenteratae, in frustula dissectae cum duobus tribusue hordei mundati manipulis, tamdiu in aqua bulliant, donec hordeum rumpatur, fiatque pasta, qua pulli alantur, assi deinceps comedendi. In arthritide praeter dietam tenuem et refrigerantem, ad dolores leniendos laudano uti, topicaque emollientia adhibere Noster praecipit, remouenda si, quod fieri non raro solet, magis nocere atque prodesse videantur. Extra paroxysmum, cum specifica nulla sint, ea in usum ducantur, quae concoctionem ciborum adiuuant, partes tartareas salinasque fixas

in sanguine diluunt et penuria colatoria eliminant. Id quod exercitio moderato, apta selectaque dieta, aquae potu et lactis asinini usu, et abstinencia a piscibus, salitis, piperatis, crudis, acidis, vino et liquoribus ardentibus optime impetratur. Additamentis gentia partibus non imponenda, neque balnea in usum ducenda sunt.

XXVII.

HENRICI NEPOMUCENI CRANTZ, Philosoph. et Med. Doct. Caesareae scientiarum Academiae Membri commentarius de rupto in partus doloribus a foetu utero, Lipsiae, impensis Iohannis Pauli Krausii, Bibliopulae Viennensis, 1756. 8. mai. pl. 5.

Eorum, quae partum stipare solent, symptomatum nullum gravius matrique funestius est, quam uteri sub ipso partu ruptura, eamque insequens foetus in matris abdomen effusio. Quod quidem, licet adeo-rarum non sit, rarissime tamen matrem superstitem finit, cum tamen alia utero vel casu vel consilio illata vulnera non semper lethalia esse experientia doceat. Recte hinc Nostro mirandum subit, quid sit, quod rupturam uteri ineluctabilis et absoluta lethalitas comitetur. Quod ut rite definire queat, supra indicatum libellum composuit, in quo, pro sua, quam quilibet nescit, in rebus medicis peritia atque in iis diiudicandis perspicacia, solide omnia disquisiuit, quae lucis aliquid adferre huic artis obstetriciae capiti possent: idque agere annisus est, ut demonstraret, rupturam uteri non quidem per se, ut aiunt, lethalem aut immedicabilem esse habendam, sed

P. 6. tantum ex defectu auxilii in vitae periculum matrem con-

coniicere. Multa adduxit exempla vteri totius vel maximam partem extirpati atque auulsi, dilacerati, suppurati, per caesaream operationem incisi, gangraena affecti, in quibus omnibus mater euasit, nec desunt, quamuis paucae, observationes vteri sub partus doloribus a foetu disrupti, vita matris superstitae. Ast sane ea est in hoc miserando casu difficultas, ut ab ipsis obstetricantibus, qui frequentius eos viderunt, nec causae, nec signa, nec phaenomena adeo terribilis mali tradita fuerint. Quod quidem iure efficere debuisset celebris quondam inter chirurgos obstetricantes GREGOIRE, quem in triginta annorum spatio sedecim eiusmodi casus vidisse Academia Parisina refert. Quod cum a nemine factum hucusque sit, difficile omnino est, auxilium parturienti ferre; quae enim ab omnibus vno fere ore proponitur medela, foetus nimirum ex abdomine excisio, quamuis vna sit atque certissima, ob veram mali praesentis ignorantiam, ex leuitantum suspicione, vix adhiberi poterit. Multam igitur gratiam promeruit Noster, qui, licet casum hunc haud saepius viderit, in causas tamen eius studiose inquisiuit; signa, quantum quidem possibile est, collegit; medicinam tam prophylacticam, quam curatoriam proposuit; atque adeo obstetricantes rite instruxit, quid moliendum, quid suscipiendum ipsis sit in re adeo funesta.

Primo igitur de causis disserit, quae rupturae huic fauent, quas vel in organis genitalibus, vario modo vitiatis, vel in foetu, nimis robusto, inque sito, aut a quacunque causa conuulso, vel in causis quibusdam externe vtero illatis quaerendas esse, ex multorum auctorum observationibus comprobat. Nec tamen semper hae adductae causae vteri rupturam efficiunt; cum sint communes fere omnium difficiliorum partuum genetrices. Neque certus

quidam locus est, in quo rumpitur vterus, sed nullam vterini corporis partem ab hoc infortunio immunem esse et aequae ex placenta ibidem adhaerente crassiore et praemunitum locum, quam tenuem alium ac debilem ruptum esse auctores referunt. De membris etiam foetus, quibus vterum perfodit, auctores varia adduxerunt, ex quibus constat, corpus vteri ut plurimum aut pedibus aut genibus perforari; factum tamen quoque fuit, ut a capite infantis vterus in inferiori loco dilaceretur. Ad semeioticen eruendam tunc se Noster accingit, ut intelligeretur, quid metuendum sit, quid sperandum. Rumpendus in partu vterus maximopere distendit abdomen, vaginam retrahit, orificium vteri alte abscondit, doloresque producit veros equidem, sed violentos, sine intervallo frequentes, sine partus progressu molestissimos, praecipue ubi iam effluxit liquor amnii, sub quibus quidem circumstantiis se iactat foetus, vterum premit quattitque, ut magno dolore in eo loco afficiatur parturiens, donec tandem violentissimo subsultu elatus, contractum vterum calcitratu perfodiat, tanto interdum succussu, ut adstantes eum audiant.

p. 19. Facta hac ruptura cessant quidem, qui matrem adeo excruciant, dolores, linquitur autem ut plurimum animo parturiens, rediens tamen ad se, longe melius se habere videtur, foetus ex angusto carcere liberatus vix se ulterius commouet. Breui tamen has fallaces inducias sequuntur symptomata mortem subsequaturam indicantia: effunditur sanguis; abdomen in latam formam laxatur; membra foetus per integumenta distincte percipiuntur; sensus parturienti obnubilantur; aures susurrant; pulsus intermittit; artus frigent sudoreque viscido irrorantur; linquitur aegra animo, et vel conuulsa vel placide interdum perit. Variant tamen haec symptomata pro irritabilitatis vario gradu, atque varia visceris laesi diuersitate:

fitate: unde etiam interdum vomitus, porraceae bilis reiectio, dolores colici, singultus aliaque mala enata fuere. Sunt tamen et casus alii, similia symptomata, absque adeo funesto euentu, producentes. Sic nimis in longum extensus foetus ventriculum euertit, sic moriens sub partu infans vterum percutit; sic si disruptus fuerit funiculus vmbilicalis, subfilit infans, vterum quassat, epigastrium aegrae intumescit, parturiens viribus fracta vti percussa iacet. Deest in his omnibus casibus dolorum verorum ea ferocia, quam supra adduxit Noster, quae si dicta symptomata comitatur, ruptura vteri verosimillime metuenda erit.

Vnus LEVRETUS pauca de futuri huius mali p. 27. prophylaxi addidit; aegrae enim tantum subduci sanguinis, vt lipothymia aut syncope corripiatur, iubet, aut, si liceret, versione statim ab initio instituta foetum extrahi vel forcipe applicata caput in orificio vteri haerens solui; Noster vero multis rationibus solam operationem caesaream veram prophylaxin esse affirmat, certe in iis casibus, vbi vel nimia angustia peluis, vel nimia capitis moles rupturam vteri metuendam esse suadet; tunc enim partus a natura sperari citra culpam non potest, nec citra ignorantiam debet. Alia vero in causis mitioribus interdum adhibere posse ad eas remouendas remedia, simul concedit. Ipsam funesti huius mali curationem, a vero ipsarum causarum scrutinio dependere recte asserit; quae cum tam variae sint, varias quoque ab auctoribus commendatas esse succurrendi methodos, nemo mirabitur. Sigillatim hinc has causas Noster considerat, et duplex semper momentum ab obstetricante attendi iubet. Solet nimirum euenire, vt vel totus foetus ex vtero dilacerato in abdominis cauum effundatur; vel partes tantummodo quaedam in abdomen penetrent, reliquis adhuc in vtero persistentibus.

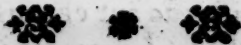
- bus. Totum foetum haerere in abdomine noscitur,
- p. 39. si ea pars, quae antea orificio vteri impacta quasi tan-
gebatur, iam non amplius ibidem inueniatur; si per
muliebria sincerus defluat sanguis, aut iam conge-
latus decidat cruor; si orificium vteri, vti plerum-
que enixo partu accidere solet, magis conuiuet; et
vterus collapsus fuerit. Contraria vero his signa in-
dicant, foetum vel integrum vel pro maxima parte
adhuc in vtero contineri. Absque hac, ex suis signis
rite acquisita, cognitione nulla medicina prudenter
fieri potest; monet hinc sedulo, ex causarum circum-
stantiarumque industrio examine rite demum posse
intelligi, quodnam medelae genus ex arte eligendum
- p. 41. sit. Tenendum igitur existimat, toto in abdomen
effuso foetui; foetui corpore in ventrem illapso,
pendulis etiam in vterum artubus; foetuique capite
abdomen ingresso solam sectionem caesaream: inique
vero in vtero sito foetui; foetuique vterum pedibus
tantum perforanti; vt plurimum versionem, vntum,
forcipemue mederi: nec ex eo, quod vterus in partu
ruptus sit, exsectionem, et quod pars foetus in vtero
superfit, versionem semper indicari contra simonium
eosque, qui ante hunc illud docuerunt, contendit.

Licet vero dicto hoc modo nunc remota sit ru-
pturae vterinae causa efficiens, maximam tamen nunc
requirit attentionem vulnus ipsum vtero inflictum,
quod cum non *incisum* sed *illisum* fuerit, ob magnam
partium contusionem facile in sphacelum gangrae-
namue abit, aliasue periculosissimas strages producit.
Addit hinc Cl. Auctor prolixè satis et accurate ea, quae
sub ipsa foetus extractione; cruoris ex placenta vel vte-
ro in abdomen effusi remotione; vulnerisque cum su-
gillatione ac ecchymosi illius medicatione obseruanda
sit: iureque asserit, alienum esse in recenti vulnere scal-
pellum, et ad haemorrhagiam praepostera adstringen-
tia, sed fouenda esse vulneris labia solutione salis am-
moni-

moniaci vel marini in aqua cum spiritu vini remixta, calideque applicata: si vero iam aetatem vulnus habeat, et contusio coiuerit, scalpelli operam profunda ecchymosis fere desiderat, ut quiescens euocetur sanguis; vel si iam gangraena vterum corripuerit, omne quod putridum est, rescandum esse putat. Haec omnia vero in eo tantum casu valent, ubi incisum fuit pro extrahendo foetu abdomen. Ast ubi versione instituta foetus ex rupto vtero eximitur aut instrumentis educitur, absque abdominis plaga, difficilius erit, et de natura vulneris vterini indicare, et eius medicationem veram eligere. Praeterea monet, in omni, quam his in casibus parare solemus, medicatione euentum maxime dubium esse, tam ex haemorrhagia, quam ex inflammatione; quarum illa virium resolutionem, deliquia, conuulsiones, mortem; haec suppurationem, vlcera, fistulas, gangraenam, scirrhum vel cancerum producere soleat. Recenset sub finem historiam vteri in partu disrupti et inuenti in abdomine foetus, quem ex defuncta muliere exsecuit Noster Viennae, hancque additis commentariolis illustrat; paululumque Cl. GORTERUM taxat, qui premere parturientis abdomen manu vel sustentaculo obstetrices docet in eo casu, ubi foetus, extensis ad fundum vteri pedibus, exitum molitur, ob nimis vero contractum orificium vteri egredi ex vagina nequit. Quò quidem consilio rupturam vteri potius promoueri, quam impediri Noster asserit.

p. 49.

p. 53.

XXVIII.

Theoria doloris. Dissertatio medica Praeside
FRANCISCO DE SAUVAGES, Resp. An-
ton. Ioseph. Depinoy, Monspelii apud Ioan.
Martel. 1757. 4. plag. 2½.

- C**onstat dissertatio duabus partibus, quarum prima continet theoriam doloris mechanicam, altera psychologicam. Positis doloris definitione atque distributione in eum, qui a sensatione profisciscitur, et in alium, quem in animo inesse deprehendimus, leges quasdam Auctor tradit, primum generales, deinde speciales, quas causae doloris, dum oritur, sequi solent.
- P. 2. Sunt vero: *Si minimae fluidi cuiusdam molecule valeant solidas nostras partes rodere, dissolvere, certum est eas tanto maiori velocitate pollere, quo minores sunt, aut indigere tanto maiori temporis spatio, ut desideratum effectum praestent, quo sunt pauciores. — Vt aqua pura rodit durissimum metallorum et oleum blandum dissolvit cuprum, ita molecule fluidi, salibus partibusque acutis ac rigidis destitutae valent nervos lacerare, rodere; ex eo, quod fluidum rodit et stimulet, non sequi, illud gaudere rigidis et acutis particulis. — Corpora mollissima ut aquam, si velociter impetantur ut a manu, — tanta vi reagere ac si dura essent, — ergo a vehementi corporis actione ad eius duritiem nihil sequi. Sed haec de legibus, sequuntur causae morborum dolorificorum, de quibus nunc disputat Auctor, quarum quinque esse commemorat: 1) Instrumenta mechanica ratione pungentia, prementia, vulnerantia aut contundendo aut corpus nostrum in dura obuia quaeque lapsu s. impetu impingendo, 2) infarctum vasorum s. obstructionem a copioso vel spisso fluido, unde dolores grauatui, quos appellant, distensui, punctorii etc. 3) vitiosam solidarum partium indolem, 4) fluidarum acrimoniam, 5) conatus denique naturae ad expellendam corrigendamque materiem quam-*

quameunque morbificam siue acrem siue blandam, sed copia vel situ molestant.

Ad infirmandum tollendumque dolorem remediis p. 5.
opus est. Iam in eo doloris genere, quod a sensu originem ducit, laxantia adhibentur atque anodyna. Cauendum tamen est, ne, quae ex his remediis facile oriatur fibrarum laxitas, si non satis circumspecte vsurpentur, detrimentum aliquod capiat corpus humanum. Principiis itaque, vnde omnis dolor proficisci possit, obstandum est. Instrumenta autem, quae mechanica ratione laedunt vel extrinsecus irritant, vt calcei pedes prementes, vel intrinsecus, vt calculus vesicae lithotomia educendus, quo in casu chirurgia optima auxilia vt plurimum praestare poterit. Ad infarctum quod attinet, experientia duce cognoscitur, quod magnam afferant vtilitatem diluentes, emollientesque res, resinosae ac oleosae, vnguinosae, aliaeque, molles et laesas partes blande ferentes. At cum in hoc genere doloris nervorum ratio habenda sit, eiusmodi potius remedia resoluentia eligi debent, quae cum naturam emollientem habeant, simul anodyna sint. Inter alia, quae ab Auctore commendantur adminicula, electricitatis quoque virtutem magni facit: *In doloribus inquit rheumaticis, a lymphæ spissa factis, in ischiade, nihil est utilius iterata quotidie electrificatione, scintillis e collo extricatis et addita sub finem leui fulminatione, quo solo auxilio innumeros sanatos vidimus.* Saepe acrimonia in causa est, vt molesti dolores existant, quos omnes eiusmodi remediis, quae edulcorantium nomine veniant, facili negotio mitigabis. Ad erethismum et naturae conatus compescendos conducunt laxantia, demulcentia, si autem ferociiores sint, anodyna et narcotica. Nunquam tamen naturae conatus sedantur felicius, quam sublato eorum principio, h. e. materie morbifica vel sublata vel correctâ, vel si cogas conatus naturae rebus, quae stimulandi vim habeo-

p. 7.

p. 9.

habeant, vt aliorum agant; quae tamen curandi ratio empiricis potius est relinquenda.

p. 10. Altera huius dissertationis pars theoriam doloris psychologicam complectitur; sed de ea nihil dicamus, quia, quae de hac re disputata sunt, nondum absoluta esse videntur.

XXIX.

Epistola ad Vir. Illustr. ALB. DE HALLER, sistens stupendam et nunquam descriptam herniam dorsalem, quam obseruauit et literis mandauit CHRISTOPH. HENR. PAPEN, M. D. Physicus prouincialis et ciuitatis Göttingensis. Goetting. 1750. pl. 1 $\frac{1}{2}$. 4to.

Virgo rustica, robusta, 50 annorum, d. 28 iulii 1750, sole tum maxime vrente, messoria falce occupata, subito mortua est. Sequenti die sectio instituitur. Cadauer ob summum calorem maxima putredine correptum reperitur; nulla laesio externa apparuit, nisi vt tumor admodum magnus sacco similis et de ano ad suras propendens videretur, de quo primo intuitu credidit Cl. Auctor, subesse tumorem aliquem cysticum. Sacci huius cutis admodum expansa ac nitida, venis intertexta quam plurimis conspicuis; figura lagenae oblongae similis; longitudo vlnae, circumferentia in ima parte sesquiulnae, diameter ibidem semicubitalis. Ad anum autem seu originem suam sensim sensimque imminuebatur tumor, vt spithamam aequaret diameter, ibi vbi proximus principio, quod in dextro latere circa orificium ani erat, et super musculum glutaeum maiorem ad regionem ossis sacri circulum ellipticum adductum

ductam fossae natium formabat. Chirurgus incisio-
nem a fundo originem versus secundum rectam li-
neam cultello instituit, qua facta maxima intestino-
rum tenuium pars, vna cum mesaraeo, parte coli
et omenti in conspectum prodierunt. Praeter re-
censitas iam partes nihil nisi paululum seri flavi con-
tinuit iste saccus. Sectionem tumoris a chirurgo, ad
principium vsque factam, vbi intestini coli portio
orificium herniae replebat, continuare noluit auctor,
sed cadaueris, in tergum supinati, abdomen aperiri
iussit, quo via herniae ab interioribus melius dete-
geretur. Abdomen totum exenteratum viderunt:
intestina scilicet tenuia, primum per foramen herniae
descenderant, mesaraeum valde oblongatum seque-
batur, et tandem principium coli cum appendice ver-
miformi succedebat. Flexura, quam in sinistra re-
gione iliaca format colon, deformata et ex sede
dimota erat. Coli inferior pars cum maxima inte-
stini recti parte in orificio herniae adhuc haerebant.
Ventriculus in medio abdomine perpendicularem
situm habebat, ita vt pylorus cum duodeno expan-
so et in gyrum torto ante orificium herniae in pelui
inueniretur. Vterus oblique ad foramen herniae
positus, ovarium dextrum hydatidibus obsessum et
scirrhum, vna cum tuba Fallopiana orificio herniae
adhaerebant. Colon naturalem magnitudinem mul-
tum superabat: intestina tenuia inflammata, eorum-
que vasa sanguine turgida. Ligata et discissa ante
ostium herniae inferiori coli parte, quo via descen-
sus patefieret, et intestinis remotis, in latere dex-
tro orificii ani et ad marginem coccygis perspicieba-
tur antrum oblongum versus os sacrum progrediens,
per quod digiti in saccum facile adigi poterant.
Saccus hic herniosus peritoneo continuus, in late-
ribus peluis subnatus, in antica et laterali parte cum
osse

osse pubis et isehii, et sub foramini. ovali magno cum musculo obturatore interno ope cellularis substantiae quam laxissime cohaerebat, et per foramen modo dictum sub ligamento ischiadico sacro ex pelui exibat. Cutis sacci crassitiem pollicis aequabat, interna tota cavitas cellulari peritonaei continuatione inuestiebatur. Cadaver admodum pingue, ipseque saccus sub externa cute multa pinguedine clausus reperiabatur. In causas inquirens CL. Auctor, quae ad generationem huius herniae spectant, accepit tantum ab agnatis, sensisse defunctam ante 10 annos circa anum pilae parvae magnitudinis tuberculum, sensim sensimque intrescens et in istam molem demum excrescens. Quoties alium deposuerit, totum saccum brachio sustentare, corpus in sinistrum latus invertere, eodemque in latere in lecto decumbere, sub laboribus vero saccum mantili dorso subligare oportuit miseram. Retulerunt adstantes, se borborygmos in hernia obmurmurantes frequenter exaudiuisse.

Contenta in hac parte.

1. SMELLIE, Treatise on the Theory and Practice of Midwifery Vol. I.	
2. <i>Eiusdem</i> Collection of Cases and Observations in Midwifery Vol. II.	
3. <i>Eiusdem</i> set of Anatomical Tables with explanations and an abridgment of the practice of Midwifery	195
4. EULERI Disquisitio de causa physica electricitatis	224
5. MONRO, Diff. de testibus et de semine in variis animalibus	231
6. ASCH de primo pare nervorum medullae spinalis	236
7. FLURANT, Splanchnologie raisonnée	239
8. ENGEL, <i>Sendschreiben von einem durch die Tracheotomie herausgenommenen verschluckten Beine</i>	242
9. GRONOVII Flora orientalis RAUWOLFII	243
10. RUSSEL de tabe glandulari	245
11. LINNAEI Hans Maj: ts Adolf Frideriks Naturalie Sammling	252
12. TACCONI de nonnullis cranii ossiumque fracturis cet.	258
13. VOGEL Diff. de nitro cubico	264
14. ROESEL, <i>Insecten Belustigung dritter Theil</i>	265
15. KLEEMAN, <i>Roefsels Insecten Belustigung vierter Theil</i>	274
16. HUGHES natural History of Barbados	280
17. CARTHEUSER, Fundamenta materiae medicae Pars I et II.	291
18. LIEUTAUD Precis de la Médecine pratique	303
	19. GI-

19. GINANNI della Malattie del Grano in Erba 313
20. LINNAEI Iter Hispanicum LOEFLINGII 324
21. NICOLAI *Gedanken von der Verwirrung des Verstandes* cet. 331
22. TROSCHEL Diff. de morbis ex alieno situ partium abdominis 338
23. LINNAEI Iter Palaestinum HASSELQUISTII 341
24. Traité des Tumeurs et des Ulceres 357
25. Recueil de plusieurs pieces concernant le Traité des tumeurs et des ulceres 365
26. Tractatus duo pathologici, de morbis puerorum, et de morbis cutaneis 367
27. CRANTZ de vtero rupto 372
28. SAUVAGES Diff. de dolore 378
29. PAPEN' Ep. de hernia doffali 380

ego GOTTF. p. 572. lin. antepenne. et p. 573. lin. 1.
 CPHP. leg. CHPH. p. 573. lin. 9. aliter lege alter. p.
 580. lin. 10. BAPTISTA leg. BAPTISTA. p. 581. lin. 15.
 spiritus leg. spirital. p. 582. lin. 20. BOSCONICH
 lege BOSCONICH. p. 587. lin. 2. perestibus lege correptibus.
 p. 603. lin. 27. exhalationibus lege exhalationibus. p. 604.
 lin. 30. aliquid leg. aliquod. p. 606. lin. 3. esse leg. cum. p.
 28. perniciosissima leg. perniciosissima. p. 607. lin. 19. Differunt
 leg. Differunt. p. 614. lin. 19. sit lege sit. p. 617. lin. 28.
 exponetur lege exponitur. p. 645. lin. 9. tractatis lege tradi-
 tibus. lin. 15. ansculis leg. sterculis. p. 651. lin. 6 et 7
 effectus leg. effectus. p. 652. lin. 16. tabaco leg. tabaci. p.
 654. lin. 11. aeris leg. aeri. lin. 24. qui leg. quod. p. 656.
 lin. 14. suppetunt leg. suppetunt. p. 664. lin. 1. et leg. est. lin.
 34. metuedum leg. metuendum. p. 666. lin. 21. post consider-
 tur. adde Auctore THOMA KIRKLAND. p. 668. l. 19. celeberrimorum
 leg. celeberrimorum. p. 669. lin. 22. alloborandum l. allaborandum.
 p. 770. lin. 2. tiam lege etiam. lin. 13. accuratas lege accurate. u. p.
 673. lin. 30. alcalinis lege alcalinis. p. 675. lin. 25. collectas l.
 collectas. p. 683. lin. 16. folliculorum leg. foliorum. lin. 31.
 CROLLI lege CROLLI. p. 685. lin. 12. librae aqua lege libra
 aquae. p. 694. lin. diacodii lege diacodii ope. p. 701. lin.
 12. hunc leg. hic. p. 704. lin. 12. pecularas leg. peculiare.
 p. 728. lin. 3. pantandra lege pent adra. p. 735. lin. 9. do-
 finis lege definitis. p. 750. lin. 15. fidum lege viduum.

